

(เล่ม 2)

รายงานฉบับสมบูรณ์

ในพื้นที่ดำเนินงาน ปี 2548-2550

โครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการ
ชุมชนน่าอยู่จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์
ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานฉบับสมบูรณ์
ในพื้นที่ดำเนินงาน ปี 2548-2550
โครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการ
ชุมชนน่าอยู่จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์
ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(จำนวน 2 เล่ม)

เล่ม 1

ตำบล / อำเภอ	รายงานผลการดำเนินงาน
1. ไทล่น่าน/เวียงสา	โครงการปลูกข้าวด้วยเกษตรอินทรีย์ (นาปลอดสารพิษ)
2. ส้าน/เวียงสา	ภายใต้โครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการชุมชนน่าอยู่จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. ช้าง/เวียงสา	โครงการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลช้าง อำเภอเวียงสา
4. น้ำเกี่ยน/กิ่งอำเภอภูเพียง	โครงการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคจากการใช้สารเคมีในการเกษตร
5. ดิมคอง/เมือง	โครงการพัฒนาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชาวบ้าน บูรณาการทุกภาคส่วน
6. ริมท่าวังผา	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเชียงแล หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 ตำบลริม อำเภอท่าวังผา
7. ป่าคา/ท่าวังผา	โครงการการผลิตจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
8. สถาน/อำเภอปัว	โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ปี 2550
9. เปือ/เขียงกลาง	โครงการชุมชนต้นแบบในการลดปริมาณการใช้สารเคมีและขยะ โดยใช้ไส้เดือนดิน
10. พระพุทธบาท/เขียงกลาง	โครงการแก้ไขปัญหามลพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร โดยกรมมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ตำบลพระพุทธบาท อำเภอเขียงกลาง
11. สะเนียน/เมือง	โครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่น ในโครงการ "ชุมชนน่าอยู่จังหวัดน่าน" เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

รายงานฉบับสมบูรณ์
ในพื้นที่ดำเนินงาน ปี 2548-2550
โครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการ
ชุมชนนำอยู่จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์
ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(จำนวน 2 เล่ม)

เล่ม 2

ตำบล / อำเภอ	รายงานผลการดำเนินงาน
12. เรืองเมือง	โครงการพัฒนาการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม
13. จัง/กึ่งอำเภอภูเพียง	โครงการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
14. น้ามวญเวียงสา	โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพ การ อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเฝ้าระวัง ทางภาวะสุขภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
15. จอมจันทร์/เวียงสา	โครงการหมู่บ้านชุมชนนำอยู่ เพื่อการจัดการทรัพยากร และอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
16. สันตะ, ชุนสถาน/น่าน้อย	โครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูง
17. ยอด/สองแคว	โครงการจูงถิ่นทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม
18. พงษ์/สันติสุข	โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ
19. บ้านฟ้าบ้านหลวง	โครงการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมีเพื่อชีววิปลอดภัย
20. บ่อแก้ว/นาหมื่น	โครงการชุมชนนำอยู่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
21. ชุนน่านเฉลิมพระเกียรติ	โครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีววิปลอดภัย
22. ชุมชนบ้านดอง ต.แม่จริม/ อำเภอแม่จริม	โครงการลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรชุมชนบ้านดอง ตำบลแม่จริม อำเภอ แม่จริม

เลขหมู่
เลขทะเบียน 014364
วัน, เดือน, ปี 29 N. A. 53

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม

โดย

บ้านศรีนาป่าน และบ้านตาแว่น ตำบลเรือง
อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธันวาคม 2550

โครงการพัฒนาการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม บ้านศรีนาป่าน-ตาแวน ตำบลเวียง ปี 2550

หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์ของบ้านศรีนาป่านและบ้านตาแวน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ที่สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่แห่งคั่นน้ำ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่นทำนา ปลูกข้าว เลี้ยงหมู ข้าวโพด ทำสวนเมือง ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไปท่ามกลางกระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพอย่างปลอดภัย นิยมใช้สารเคมีเช่นยาฆ่าแมลง และสารกำจัดวัชพืช มากขึ้น และยังมีแนวคิดแบบทุนนิยม คือแสวงหาแหล่งทุน ขยายพื้นที่ทำงานกันมาก ๆ และเมื่อผลผลิตไม่พอกับความต้องการ แรงงานบางส่วนต้องอพยพออกจากพื้นที่ เกิดผลกระทบต่องานบริการ การใส่ใจด้านการสร้างสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมลดลงจากการเจาะโลหิตหาสารพิษในเลือดของเกษตรกร ในปี 2549 จำนวน 374 ราย พบว่า ร้อยละ 94.33 มีสารพิษที่เป็นสารที่ใช้ในการเกษตรสะสม

เพื่อขยายผลของโครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการ “ชุมชนนำอยู่จังหวัดน่าน” และเพื่อจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปี 2549 โดยการสนับสนุนจากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านชุดตรวจเลือด การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง และวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาเขตน่าน ทำให้ประชาชนเริ่มหันมาสนใจวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติมากขึ้น ลดการใช้สารเคมีลง มีความเข้าใจและตระหนักผลกระทบด้านสุขภาพ ปรับทัศนคติค่านิยม เกิดการศึกษาวิถีชีวิตที่พึ่งพาสิ่งแวดล้อม องค์การภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ จึงได้รวมตัวกันร่วมจัดทำโครงการ ปี 2550 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภาพ ทดแทนการใช้สารเคมี ทั้งภาคเกษตรกรรมและในครัวเรือน ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน
2. เพื่อเสริมแนวคิด ในการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แก่เกษตรกร โดยจัดให้มีเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และศึกษาดูงาน แก่สมาชิกกลุ่ม และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่

พื้นที่เป้าหมาย

บ้านศรีนาป่านหมู่ที่ 1 และบ้านตาแวนหมู่ที่ 4 ตำบลเวียง อ.เมือง จ.น่าน

กลุ่มเป้าหมาย

1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเม็อง บ้านศรีนาป่าน-ตาเวน
2. เยาวชน โรงเรียนบ้านศรีนาป่าน
3. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกถั่วเหลือง บ้านศรีนาป่าน-ตาเวน
4. สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านศรีนาป่าน-ตาเวน

ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม – กันยายน 2550

กิจกรรมการดำเนินงาน

1. จัดประชุมเพื่อทำโครงการ โดยกลุ่มตัวแทนประชาชน ตัวแทนเกษตรกร ผู้นำชุมชน สมาชิก อบต. และตัวแทนกลุ่มองค์กรหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ
2. ประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการและวางแผน ในการดำเนินงาน
3. ดำเนินงานตามกิจกรรมคือ
 - 3.1 เวทีเรียนรู้ “การพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม สู่เส้นทางความสุขตามวิถีความพอเพียง” ในกลุ่มสมาชิก และประชาชนทั่วไป
 - 3.2 ศึกษาดูงานเกษตรปลอดภัยในกลุ่มตัวแทนเกษตรกร ผู้นำ อบต.
 - 3.3 กิจกรรมสนับสนุนกลุ่มสนใจ ด้านเกษตรอินทรีย์
 - การทำน้ำยาชีวภาพในครัวเรือน
 - การทำปุ๋ยหมัก
 - ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ
 - 3.4 กิจกรรมประกวดครอบครัวอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3.5 กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมเก่า อาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน
 - 3.6 ติดตามประเมินผล
 - 3.7 สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนจาก วิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 16,000บาท(หนึ่งหมื่นหกพันบาทถ้วน)

ตามรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนี้

กิจกรรมประชุมร่วมจัดทำโครงการ

1. ค่าอาหารกลางวัน ผู้เข้าร่วมเวทีประชาชน “เรียนรู้พัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม สู่เส้นทางความสุข

- ตามวิถีความพอเพียง" จำนวน 100 คน คนละ 50 บาท เป็นเงิน 5,000 บาท
2. ค่าวัสดุสำหรับผู้เข้าร่วมเวทีเสวนา 100 คนๆละ 30 บาท เป็นเงิน 1,000 บาท
 3. ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดทำโปสเตอร์ และสารชีวภาพ และเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน 10,000 บาท

หมายเหตุ งบประมาณทุกรายการสามารถถัวเฉลี่ยกันได้

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สถานีอนามัยตำบลเรือง อ.เมือง จ.น่าน
 กลุ่มเครือข่ายเกษตรกรบ้านศรีนาป่าน-ตาแวน ตำบลเรือง อ.เมืองน่าน

ภาคีร่วม

1. สถานีอนามัยตำบลเรือง
2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลเรือง
3. เครือข่ายเกษตรกร บ้านศรีนาป่าน-ตาแวน
4. โรงเรียนบ้านศรีนาป่าน ตำบลเรือง
5. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลเรือง

การประเมินผล

1. จากจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. จำนวนประชาชนที่มีการปฏิบัติ ด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยปลูกพืชปลอดสารพิษ ใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การใช้สารเคมีลดลง ใช้อย่างถูกต้องปลอดภัย
3. จากกิจกรรมการดำเนินงาน
4. จากบันทึกรายงาน สรุปผลการดำเนินงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. พื้นที่ตำบลเรือง มีสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ชุมชนมีพืชผักอาหารปลอดสารพิษ มีพืชสมุนไพร มีไม้ยืนต้นที่หลากหลายทางชีวภาพ มลพิษสารเคมีทางเกษตร สารฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ลดลง
2. ชุมชนเกิดการเรียนรู้ ปรับตัวเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน มีความสุข ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียง
3. เจ็บป่วยที่มีสาเหตุจากการใช้สารเคมีของประชาชนในชุมชน ลดน้อยลง

ผลการดำเนินงาน

ข้อมูลทั่วไป บ้าน ศรีนาป่าน หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อบ้าน บ้านศรีนาป่าน

หมู่ที่ 1

ตำบล, เวียง

จำนวนหลังคาเรือน, 160 หลังคา.

จำนวนครอบครัว 325 ครอบครัว

จำนวนประชากร 634 คน

ลักษณะที่ตั้ง, หมู่บ้านเขตชนบท เป็นที่ราบเชิงเขาคดออยห้วยหลวง มีป่าไม้ที่เป็นป่าชุมชนที่มีสภาพเป็นป่าที่มีความสมบูรณ์ มีน้ำตกคดออยหมอกมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ มีการจัดการป่าและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบของกลุ่มเวียงรักป่า

ประชากรทั้งหมด เป็นชาวพื้นเมือง

ด้านสังคม เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านมีความหลากหลาย ทั้งกลุ่มพัฒนา และกลุ่มอาชีพ มีกลุ่มแกนนำ ธรรมชาติและผู้นำแบบทางการที่มีการบูรณาการด้านการพัฒนา

การประกอบอาชีพหลักของประชากร มีอาชีพ ทำนา และทำสวนเมือง ถั่วเหลืองเป็นพืชเสริม ประชากรส่วนใหญ่มีเศรษฐกิจระดับปานกลาง

ข้อมูลทั่วไป บ้านตาแวน หมู่ที่ 4 ตำบลเวียง

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อบ้าน บ้านตาแวนหมู่ที่ 4 ตำบลเวียง จำนวนหลังคาเรือน, 171 หลังคา จำนวนครอบครัว 358 ครอบครัว จำนวนประชากร 738 คนมี 2 กลุ่มบ้าน คือคนพื้นเมือง 128 หลังคา/ 504 คนชนเผ่าม้ง 40 หลังคา 234 คน

ลักษณะที่ตั้ง, อยู่ติดกับบ้านหมู่ที่ 1 เป็นที่ราบเชิงเขา(คดออยห้วยหลวง) มีป่าไม้ที่เป็นป่าชุมชนที่มีสภาพของป่าที่มีความสมบูรณ์ มีน้ำตก มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ การจัดการป่าและทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเป็นระบบของกลุ่มเวียงรักป่า

ประชากรมี 2 เผ่า คือ ชนพื้นเมือง และชนเผ่าม้ง ซึ่งมีภาษาประจำเผ่า

ด้านสังคม เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านมีความหลากหลายทั้งกลุ่ม

พัฒนา มีการแยกกันชัดเจนในระหว่างชนเผ่า ชาวม้ง เริ่มย้ายเข้ามา เมื่อ พ.ศ. 2547 จากปางเปย สองแควและถ้ำเวียงแก และ ถ้ำกระบอก

การประกอบอาชีพหลักของประชากร ชนพื้นเมือง มีอาชีพ ทำนา และทำสวนเมือง ถั่วเหลือง ข้าวโพด ชนเผ่าม้ง มีอาชีพทำไร่ข้าว ข้าวโพด และทำเครื่องเงิน ผ้าปักประจำเผ่า

กิจกรรมที่ 1

เวทีการเรียนรู้ “การพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม ชูเส้นทางความสุขตามวิถีความพอเพียง”

วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ณ ศูนย์การเรียนรู้บ้านศรีนาป่าน

เนื้อหาการประชุมเวทีประชาคม

- 9.00 – 9.30 น. นายบุญแถม สายยนต์ กล่าวต้อนรับ กล่าวเปิดเวทีประชาคม และเปิดประเด็นการเสวนา “ ปัญหาและผลกระทบของชุมชน ที่เกิดจากการใช้สารเคมี
- 9.30 – 10.00 น. สถานการณ์ด้านสุขภาพของประชากรใน 2 หมู่บ้าน(ปัญหาสุขภาพ ผลการตรวจเลือด) นายวิเชียร อินดี๊ะ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 2 สอ.ค. เรื่อง
- 10.00 – 11.00 น. ประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์รายรับ – รายจ่าย ของครอบครัว โดย นางพิมพ์ บัวหลวง หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเรื่อง
- 11.00 – 12.00 น. นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์รายรับ - รายจ่าย ของครอบครัว โดย ตัวแทนกลุ่ม
- 13.00 -14.00 น. - ประชุมกลุ่มย่อย ท่านคิดว่ามีแนวทางใดบ้าง ที่จะช่วยลดการใช้สารเคมีในชุมชน
- นำเสนอผลการประชุมกลุ่ม กำหนดแนวทาง เพื่อถือเป็นมติของกลุ่ม
- 14.00 – 15.00 น. - การใช้สารชีวภาพในการเกษตร และครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บรรยาย โดย นางพิมพ์ บัวหลวง หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเรื่อง
- 15.00 – 17.00 - การสาธิตการทำสารชีวภาพ และน้ำยาเอนกประสงค์ โดย ทีมเจ้าหน้าที่ สอ.ค.เรื่อง

สรุปข้อตกลงจากการประชุมเวทีประชาคม

ผู้เข้าร่วมเวที จำนวน 63 คน

ประเด็นที่กลุ่มจะปฏิบัติร่วมกัน

1. เมื่อระงับการนำสารเคมีมาใช้ในบริเวณหมู่บ้านที่เป็นเขตบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ให้ใช้ได้ในพื้นที่ ไร่ สวน หากมีการนำมาใช้ในบ้านใคร ต้องแจ้งให้ผู้นำหมู่บ้าน ว่ากล่าว ตักเตือน
2. ส่งเสริมให้ในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่ม ใช้สารชีวภาพ และน้ำยาเอนกประสงค์ ที่ผลิตกันเองในกลุ่ม แทนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ขายในตลาด เพื่อลดอัตราการใช้สารเคมีในครัวเรือน และเพื่อลดรายจ่าย ของครอบครัว ปลอดภัยต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม โดยนัดทำน้ำยา ณ ศูนย์การเรียนรู้ฯ ในวันเสาร์ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการทำน้ำยาเพื่อ เงินเงินให้กับกองทุนกลุ่ม
3. สมาชิกกลุ่ม จัดทำบัญชี รับ - จ่าย ของครัวเรือนตนเอง
4. มีการประชุมพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก ต่อเนื่องทุกเดือน

2. ผลการสุ่มตรวจเลือดหาสารเคมีตกค้างในเลือด ของกลุ่มสมาชิก พบว่า
ปกติ	ร้อยละ 5.2
ปลอดภัย	ร้อยละ 15
มีความเสี่ยง	ร้อยละ 78.9
4. การจัดทำน้ยาแอนกประสงค์ สารชีวภาพ และการจัดทำปุ๋ยหมัก
5. การจัดทำบัญชี รับ—จ่าย ของครัวเรือน

ภาพกิจกรรม

การทำน้ยาแอนกประสงค์ ของสมาชิกกลุ่ม

สรุปผลการตรวจเลือดเกษตรกร โครงการชุมชนนำอยู่ตำบลเวียง ปี 2549
 สนับสนุนงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการตรวจเลือดเกษตรกร โครงการชุมชนนำอยู่ตำบลเวียง ปี 2549
สนับสนุนงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลทั่วไป

มีหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลเวียง	8 หมู่บ้าน
จำนวนประชากร	4,789 คน
จำนวนหลังคาเรือน	1,144 หลังคาเรือน
จำนวนครอบครัว	2,315 ครอบครัว

ชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มี 4 ชนเผ่า คือ ชนเผ่าพื้นเมือง ชนเผ่าเมี่ยน ชนเผ่าม้ง และชนเผ่าถิ่น
 ประชากรมีอาชีพด้านเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ 1,080 คน คิดเป็นร้อยละ 22.55

กิจกรรมที่ดำเนินการไปแล้ว

1. ตรวจสุขภาพประจำปีและตรวจเลือดหาสารเคมีด้านการเกษตรตกค้างในเลือด(โคตินินเอสเตอร์เรส) ใน 8 หมู่บ้าน จำนวน 374 คน (ร้อยละ 34.6)
2. อบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ด้านพิษภัยของสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร และการดูแลตนเองของผู้ที่มีสารเคมีตกค้างในเลือด และการใช้สารชีวภาพแทนการใช้สารเคมี (กลุ่มที่ผลเลือด "ไม่ปลอดภัย") จำนวน 105 คน 1 ครั้ง / 2 วัน
3. จัดเวทีประชาชน ระดับตำบล เพื่อคืนข้อมูลให้กับชุมชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าไป 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมเวที 8 หมู่บ้าน จำนวน 60 คน
4. จัดให้มีจุดกระจายสารจุลินทรีย์แก่ กลุ่มเกษตรกร 2 แห่ง คือ
 สถานีอนามัยตำบลเวียง
 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร ตำบลเวียง หมู่ที่ 1

ปัญหาที่พบ

1. เกษตรกรที่มารับการเจาะเก็บทุกราย ยังมีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก
2. การประกอบอาชีพเกษตรมุ่งเน้นการผลิตเพื่อขายและเป็นรายได้หลัก จึงทำให้ต้องขยายพื้นที่เพาะปลูก เพื่อให้มีรายได้พอต่อการบริโภคและค่าใช้จ่าย ผลที่ตามมาคือ
 - นำสารเคมีมาใช้มากขึ้น เพื่อลดแรงงาน ลดเวลา สะดวก ต้องการเพิ่มผลผลิต
 - การใช้สารเคมีทำให้ต้นทุนสูง รายรับน้อย รายจ่ายมาก หนี้เพิ่มมากขึ้น (เครียด)
 - มีการปนเปื้อนสารเคมีในสิ่งแวดล้อม
 - มีผลต่อสุขภาพ
3. เกษตรกรยังขาดความตระหนักเท่าที่ควร โดยเฉพาะผลด้านสุขภาพ เนื่องจากเกิดผลด้านการเจ็บป่วยอย่างซ้ำๆ และบางครั้งไม่สามารถระบุสาเหตุการเจ็บป่วยที่ชัดเจนไม่ได้

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดย

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั้ง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

โครงการการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน บ้านสบยาว ตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

หลักการและเหตุผล

จากการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของสถานีอนามัยตำบลเมืองจัง ปี 2549 พบว่าปัญหาด้านสาธารณสุขที่น่าสนใจและมีอัตราการความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี นั่นคือ ปัญหาการตายของประชาชนจากโรคมะเร็ง โดยเฉพาะในปี 2549 พบอัตราการตายจากโรคมะเร็งทุกชนิด คิดเป็น 128 คอแสมประชากร เป็นปัญหาที่มีขนาดความรุนแรงอยู่ในอันดับ 2 ของพื้นที่ จากการสอบสวนสาเหตุการตายส่วนหนึ่งพบว่ามีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และมีพฤติกรรมป้องกันตัวเองจากสารเคมีไม่ถูกต้อง

บ้านสบยาว หมู่ 7 ตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 86 มีอาชีพเกษตรกรรม เช่นปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่ว ซึ่งเกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช สารเคมีฆ่าแมลง และปุ๋ยเคมีได้ ประกอบกับบ้านสบยาวเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณที่มีแม่น้ำน่านและน้ำชาวไหลผ่าน จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ประชาชน ได้มีความรู้ในเรื่องอันตรายจากการใช้สารเคมีอย่างแท้จริง และมีส่วนร่วมคิดร่วมทำและแก้ไขปัญหาและเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์แม่น้ำสายหลักให้ความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาชีวิต โดยใช้ความรู้เทคโนโลยี ทรัพยากร ทั้งทรัพยากรคนและทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพให้ผู้นำชุมชน ประชาชน ให้ได้ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสมและให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่า อนุรักษ์สุขภาพ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดไป

3. เพื่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาชีวิต”

2. การศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

3.สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์.

- การฝึกปฏิบัติการทำน้ำหมักจุลินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพและการปลูกพืชแบบต่างๆที่ไม่ใช้

สารเคมีทางการเกษตร

4.จัดกิจกรรม “บ้านนำอยู่ชุมชนนำมอง”

5.ประชาสัมพันธ์และให้ศึกษา เรื่อง “อาหารปลอดภัย เกษตรอินทรีย์” โดยผ่านสื่อต่างๆ
ของชุมชน

6.ติดตามประเมินผล

7.สรุปผลการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบ

1.นายณชนอาคม ทองดีมา	หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลเมืองจัง
2.นายณัฐกิตติ์ สุทธิหลวง	นักวิชาการสาธารณสุข
3.นายป๋าน สมณช้างเผือก	ผู้ใหญ่บ้านบ้านสบฮาว

ภาคี/เครือข่ายที่ให้การสนับสนุน

- 1.สถานีอนามัยตำบลเมืองจัง
- 2.องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจัง
- 3.วิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระยะเวลาดำเนินงาน

1 มกราคม 2550 - 31 ธันวาคม 2550

งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณ จำนวน 12,000 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน) โดยขอรับการสนับสนุน
งบประมาณจากวิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดงบประมาณ

1.จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา
ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาชีวิต”

-ค่าอาหารกลางวัน จำนวน 104 คนๆละ 30 บาท 1 วัน	เป็นเงิน 3,120 บาท
-ค่าอาหารว่าง จำนวน 104 คนๆละ 15 บาท	เป็นเงิน 1,560 บาท
-ค่าวัสดุ จำนวน 104 คนๆละ 10 บาท 1 วัน	เป็นเงิน 1,040 บาท
-ค่าวิทยากร จำนวน 4 คนๆละ 300 บาท	เป็นเงิน 1,200 บาท

รวมเป็นเงินจำนวน 6,920 บาท (หกพันเก้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน)

2. การศึกษาดูงาน

-ค่าอาหารกลางวัน จำนวน 15 คนๆละ 30 บาท 1 วัน	เป็นเงิน 450 บาท
-ค่าอาหารว่าง จำนวน 15 คนๆละ 15 บาท	เป็นเงิน 225 บาท
-ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน 500 บาท
-ค่าของที่ระลึกแก่เจ้าของสถานที่ดูงาน	เป็นเงิน 500 บาท
รวมเป็นเงิน จำนวน 1,675 บาท (หนึ่งพันหกกร้อยเจ็ดสิบบห้าบาทถ้วน)	

3. สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์.

-ค่าวิทยากร จำนวน 2 คนๆละ 300 บาท	เป็นเงิน 600 บาท
รวมเป็นเงิน จำนวน 600 บาท (หกร้อยบาทถ้วน)	

4. จัดกิจกรรม "บ้านนออยู่ชุมชนน้อมอง"

-ค่ารางวัลประกวด	เป็นเงิน 1,000 บาท
-ค่าวัสดุ	เป็นเงิน 500 บาท
รวมเป็นเงิน จำนวน 1,500 บาท (หนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน)	

5. ประชาสัมพันธ์และให้สุศึกษา

-ค่าวัสดุ (ป้ายผ้า,แผ่นพับ,วัสดุจัดบอร์ด)	เป็นเงิน 1,305 บาท
รวมเป็นเงิน จำนวน 1,305 บาท (หนึ่งพันสามร้อยห้าบาทถ้วน)	
รวมเป็นเงินทั้งโครงการจำนวน 12,000 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน)	

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ในเรื่องการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาชีวิต
2. ผู้นำชุมชน ประชาชน ได้ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสมและให้ประชาชนได้ตระหนักถึงธรรมชาติ รักษ์สุขภาพ รักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดไป
3. เกิดการประสานงานระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบฟอร์มแผนการดำเนินโครงการ “ชุมชนน่าอยู่”

ภายใต้

โครงการ “การพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน
เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ชื่อโครงการ การจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
บ้านสหายว ตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

พื้นที่ดำเนินการ จำนวน 1 หมู่บ้าน

ตำบลเมืองจัง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณที่ ขอจากอุหา	งบประมาณ จากแหล่งอื่น
1	ประชุมจัดทำโครงการ	ธ.ค.2549	-	-
2	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ธ.ค.2549-ม.ค. 2550	-	-
3	จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาชีวิต”	เม.ย.2550	6,920	-
4	ศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์	พ.ค.2550	1,675	-
5	สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์. - การฝึกปฏิบัติการทำน้ำหมักจุลินทรีย์ปุ๋ยหมักชีวภาพและการปลูกพืชแบบต่างๆที่ไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตร	พ.ค.-มิ.ย. 2550	600	-
6	จัดกิจกรรม “บ้านน่าอยู่ชุมชนน่ามอง”	มิ.ย.-ก.ค.2550	1,500	-
7	ประชาสัมพันธ์และให้สุขศึกษา เรื่อง “อาหารปลอดภัย , เกษตรอินทรีย์” โดยผ่านสื่อต่างๆของชุมชน	มี.ค.-ธ.ค. 2550	1,305	-
8	ติดตามประเมินผล	มี.ค.-ธ.ค. 2550	-	-
9	สรุปผลการดำเนินงาน	ก.ย.2550	-	-
	รวมงบประมาณ		12,000	-

ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน

หมู่บ้านสบยาว หมู่ที่ 7 ตำบลเมืองจั่ง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

เ้าชุมชน

1.นายป่าน สมณช้างเผือก	ตำแหน่ง	ผู้ใหญ่บ้าน
2.นายเวียน คำตัน	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3.นายหิน คำวงศ์	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4.นางมุกดา สุทธหลวง	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5.นายอนันต์ สุวิเศษ	ตำแหน่ง	สมาชิก อบต.
6.นางอรนุช วุฒิ	ตำแหน่ง	สมาชิก อบต.,ประธานกลุ่มแม่บ้าน
7.นางสุพรรณ กันพิน	ตำแหน่ง	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข
8.นายเกียรติ กันพิน	ตำแหน่ง	ประธานผู้สูงอายุ

มูลทั่วไป

ประวัติศาสตร์ชุมชน

บ้านสบยาว เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมาโดยชื่อมาพร้อมกัลักษณะภูมิประเทศ กล่าว คือ แม่น้ำน่านและแม่น้ำยาว (แม่น้ำสาขา) ไหลมาบรรจบ ความเข้มแข็งของชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการอนุรักษ์สัตว์น้ำในแม่น้ำทั้งสองสาย (แม่น้ำน่านและแม่น้ำยาว) ยาวถึง 1,200 เมตร มีพื้นที่ป่าชุมชนที่มีพื้นที่ถึง 6,000 กว่าไร่ ปัจจุบัน บ้านสบยาวตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลเมืองจั่ง กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ชุมชนบ้านสบยาวยังคงเป็นเขตชนบท มี ครัวเรือน 96 หลังคาเรือน ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ทำไร่ข้าวโพด ทำสวนผลไม้ เช่น ส้ม ลำไย ลิ้นจี่ ทำการประมงขนาดเล็ก ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนจึงยึดมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา และผูกพันกับสายน้ำและผืนป่า อย่างลงตัว ยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้านพืชพรรณ อาหารผลผลิตจากป่า และปลาจากสายน้ำ ความหลากหลายทางพืชพรรณ และสัตว์ป่าจึงยังคงค่อนข้างสมบูรณ์

ประมาณปี พ.ศ 2483 พ่ออุ้ยจันทร์ กันพินและพรรคพวกได้พาครอบครัวมาตั้งรกรากแถบนี้เป็นกลุ่มแรกโดยการทำอาชีพด้านการเกษตร คือ ปลูกสวนส้ม ทำไร่ข้าวโพด ในบริเวณตั้งแต่ปากสบ บริเวณที่แม่น้ำน่านไหลมาบรรจบกับแม่น้ำยาว จนถึงบริเวณ โกล้ที่ตั้งอารามสงฆ์บ้านสบยาวในปัจจุบัน จากคำบอกเล่า เดิมทีในสมัยนั้นยังมีการตั้งบ้านเรือนจำนวน 12 หลังคาเรือน ขึ้นทะเบียนเป็นหมู่บ้านร่วมกับบ้านหาดเค็ดหมู ! จากนั้นมาเมื่อ ปี พ.ศ 2514 ทางคณะกรรมการหมู่บ้านได้มีมติ ในการขอตั้งโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ขึ้นมา มี นายบุญรัตน์ อนุภาพ เป็นครูใหญ่คนแรก มีนักเรียน

จำนวน 12 คนด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติได้มีผู้คนอพยพมาเพิ่มเติมจากหลายพื้นที่เข้ามาอาศัยในชุมชนบ้านสบยาวปี พ.ศ. 2515 สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติเริ่มรุนแรงมีทั้งการลักลอบตัดไม้จากนายทุนและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนการเข้าทำสัมปทานป่าไม้ของภาครัฐ

ปี พ.ศ. 2517 ได้รับการประกาศให้เป็น บ้านสบยาว หมู่ 7 ต.เมืองจิ่ง อ.เมือง จังหวัดน่าน โดยกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย มีนายบุญลิส เหล่าคำ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้านสบยาว จัดการกันเขตป่าอนุรักษ์จำนวน 12,000 ไร่ (มีกลุ่มสักเมืองน่านและองค์กรเอกชนอาสาสมัครรักษาป่า ต่างๆเข้ามาให้การสนับสนุนด้านวิธีการและแนวทางในการอนุรักษ์ป่า) ปี พ.ศ. 2518 ชาวบ้านสบยาวได้มีโอกาสใช้ถนนลาดยาง เส้นทาง หาดเค็ด-บ้านสบยาว ระยะทาง 6.5 กม.

ในปี พ.ศ. 2519 ด้วยความเป็นผู้ที่มีองค์การณโกลของผู้นำชุมชนจึงได้มีการก่อตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ป่าแค่สถานการณ์ด้านป่าไม้ก็ยังคงมีปัญหายุ่งยากต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2520 ชาวบ้านร่วมกันสร้างสะพานชั่วคราว(ชั่วคราว)สำหรับสัญจรข้ามแม่น้ำยาว ในระยะนี้ความเจริญทางด้านสาธารณูปโภคด้านต่างๆเริ่มเข้ามามีบทบาทเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชน ในปี พ.ศ. 2527 ชาวบ้านสบยาวได้มีไฟฟ้าใช้อำนวยความสะดวก เมื่อมีความสะดวกสบายเพิ่มขึ้นประชากรก็เพิ่มตามมา ความต้องการด้านที่ยังเป็นปัญหานั้นก็คือเรื่องสะพานจนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2532 ได้มีการก่อสร้างสะพานแขวนสลิงโดยงบประมาณจังหวัดเป็นสะพานที่ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน(2548)

ต่อมา ปี พ.ศ. 2535 จึงได้มีการผนึกแนวความคิดร่วมกันของชาวบ้านและกลุ่มสักเมืองน่าน ในการทำการบวชป่า ในพื้นที่ 12,000 ไร่ โดยมีท่านพระครูพิทักษ์นันทคุณเป็นองค์ประธานในการบวชป่า มีการนำชาวบ้านและผู้นำชุมชนไปศึกษาการอนุรักษ์พันธุ์ปลาที่วัดดอนแก้ว อ.ท่าวังผา ต่อมา ในปี พ.ศ. 2536 คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มีมติร่วมกันในที่ประชุมหมู่บ้านในการทำการกำหนดเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาในระยะทาง(แม่น้ำน่าน 400 เมตร จรดแม่น้ำยาวอีก 200 เมตร รวมเป็น 600 เมตร) จนถึงใน เดือน พฤศจิกายน 2545 พระวุฒิกโร อิสสโร ร่วมกับชาวบ้านสบยาวเพิ่มเขตอนุรักษ์ในแม่น้ำยาวอีก 800 เมตร(มาสิ้นสุดเขตอนุรักษ์ที่บริเวณหน้าอารามสงฆ์สบยาวในปัจจุบัน (2547)จึงทำให้ชุมชนบ้านสบยาวมีเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาที่ยาวถึง 1,200 เมตร

ปี พ.ศ. 2538 โรงเรียนบ้านสบยาวย้ายไปตั้งใหม่ที่บริเวณฝั่งตะวันออกของน้ำ่าน ปลายปี พ.ศ. 2546 มีการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนด้วยการย้ายนักเรียนและครู ไปทำการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนบ้านหาดเค็ด ด้วยความเป็นห่วงด้านการเรียนของลูกหลานบ้านสบยาวในการค้นคว้าหาความรู้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ประชากร และหลังคาเรือนในเขตบ้านสบยาว หมู่ที่ 7

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนหลังคา เรือน(หลัง)
			ชาย	หญิง		
1	บ้านสบยาว	7	214	203	417	104
รวม			214	203	417	104

แหล่งข้อมูล : บัญชี 1 - 7 งวดที่ 2 ปี พ.ศ. 2549

ตารางที่ 2 แสดงระยะทางระหว่างหมู่บ้านถึงสถานบริการสาธารณสุข

บ้าน	หมู่ที่	ระยะทางถึงสถานบริการสาธารณสุข (กิโลเมตร)			
		สอ./สสข.	สสท.อุเพียง	รพท.น่าน	หมายเหตุ
บ้านสบยาว	7	8	30	23	

แหล่งข้อมูล : นับประมาณตามหลักกิโลเมตรถนนสายหลัก

ตารางที่ 3 - อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

หมู่บ้าน	จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข(คน)			อัตราต่อหลังคาเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	
บ้านสบยาว	8	2	10	1:10
รวม	8	2	10	1:10

แหล่งข้อมูล : ทะเบียนอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลเมืองจิ่ง

ตารางที่ 4 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

หมู่บ้าน	สมาชิก อบต.(คน)			สมาชิกอบต.ที่เป็นอสม.(คน)		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
บ้านสนขาว	1	1	2	0	0	0
รวม	1	1	2	0	0	0

แหล่งข้อมูล : จากข้อมูลสมาชิก อบต.เมืองจันและทะเลเขื่อน อสม. ปี 2549

ข้อมูลศาสนสถาน

ตารางที่ 5 ศาสนสถาน

วัด/สำนักสงฆ์/โบสถ์	จำนวน(รูป)			
	พระภิกษุ	สามเณร	อื่นๆ	รวม
วัดบ้านสนขาว	2	1	0	3
รวม	2	1	0	3

แหล่งข้อมูล : จำนวนพระภิกษุสามเณรและเด็กวัด ปี พ.ศ. 2549

ข้อมูลชุมชนเบื้องต้น

จากการสำรวจ จำนวน 27 ครัวเรือน

1. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด จำนวน 27 ครอบครัว จำนวนสมาชิก 208 คน

ระดับการศึกษา/ภาวะปัจจุบัน	จำนวน(คน)
1. ไม่ได้รับการศึกษา	19
2. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และต่ำกว่า	26
3. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	20
4. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	6
5. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	11
6. จบชั้น ปวศ.	3
7. จบชั้นปริญญาตรี	2
8. กำลังศึกษา	23
9. คนพิการ	2
10. เด็กเล็ก	7
รวมทั้งหมด	124

2. คนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไปทำงานนอกชุมชน ชั่วโมงทั้งหมด 12 คน ประจำ 1 คน

3. รายได้ทั้งหมดของผู้ที่ได้รับการสำรวจต่อเดือน 185,500 บาท

4. ผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือในหมู่บ้านเป็นผู้มีความรู้ในท้องถิ่น คือ นายเชียว กันพิน เวียง ไสย ศาสตร์ชุมชน

5.

กรรมสิทธิ์	จำนวนพื้นที่		การใช้ประโยชน์
	(ไร่)	ตารางวา	
น.ส.3 น.ส.3ก	14	100	การเกษตร
สปก.	292		"
จับจองทำกิน (กบท.5)	428		"
เช่า	10		"
ไม่มีเอกสารสิทธิใดๆ	3		"

6. อาชีพของครัวเรือน ลูกจ้างชั่วคราวข้าราชการ 1 คน ค่าจ้างเดือนละ 7,500

7.

อาชีพแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร/สินค้าชุมชน		
ประเภท	จำนวนผลิต	จำนวนจำหน่าย (ปี)
ถักดอก	2553 เส้น	เส้นละ 5 บาท = 12765 บาท

8.

อาชีพทางการเกษตร		
ประเภท	จำนวน	ผลผลิตรวม (ปี)
ปลูกพืช		
- ข้าว	62 ไร่	102 กระสอบ
- ถั่วเขียว	65 ไร่ + 141 ตัน	9,000 บาท
- สวนผสม	29 ไร่ + 130 ตัน	6,700 บาท
- ข้าวโพด	400 ไร่ 2 งาน 70 ตารางวา	1,300,500 บาท
- ลำไย	2 ไร่ + 100 ตัน	10,000
- ถั่วเขียว	2 ไร่	ยังไม่เก็บเกี่ยว
เลี้ยงสัตว์		
- ไก่ไข่	168 ตัว	
- วัว	32 ตัว	20,000
ประมง		
- หนุ่ยปลา	4 กก./วัน	
รับจ้างทั่วไป	วันละ 80 บาท	15,000 บาท/เดือน

9. รายได้ของคนในชุมชนที่ได้รับการสำรวจ

ที่	รายการ	บาท/เดือน/ปี
1	เงินเดือน	114,720 /ปี
2	การเกษตร	1,050,300/ปี
3	ค้าขาย/ขายของ	192,000 /ปี
4	รับจ้าง	156,600 /ปี
5	ลูกหลานส่งให้	87,800 /ปี

10.ค่าใช้จ่าย(ต้นทุนการผลิต)

ที่	รายการ	บาท/เดือน/ปี
1	น้ำมันรถไถ	10,450/เดือน
2	ปุ๋ยเคมี	344,550/ปี
3	ช่างซ่อมแซมรถ/ช่างหญ้า	149,350/ปี
4	ค่าจ้างแรงงาน	9,180/เดือน
5	เครื่องมือ/อุปกรณ์การผลิต	64,510/เดือน
6	น้ำมันรถยนต์	17,500/ปี
7	ค่าเดินทาง/น้ำมันรถจักรยานยนต์	4,600/เดือน
8	ค่าวัสดุค้ำที่ที่ใช้ในการผลิต	4,600+1600+30กก
9	ค่าการลงทุนรวมทั้งหมดของผู้รับการสำรวจกลุ่มใหม่	13,940/เดือน

11.หมวดอาหาร/ยารักษาโรค ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 43,418 บาท/เดือน

12.หมวดของใช้สิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 13,002 บาท/เดือน

13. หมวดการศึกษา ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 32,760 บาท/เดือน

14.หมวดงานสังคม ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 7,560 บาท/เดือน

15.หมวดบันเทิง ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 7,134 บาท/เดือน

16.หมวดอำนวยความสะดวก/ของใช้ในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 21,629 บาท/เดือน

17.หนี้สิน

ที่	รายการ	หนี้คงเหลือ	ดอกเบี้ย/ปี	งวดชำระ/เดือน	กู้เพื่อ
1	ธ.ก.ส.	2,199,000	6%	ครบกำหนด	
2	กองทุนหมู่บ้าน	610,000	6%	ครบกำหนด	
3	กลุ่มออมทรัพย์	80,000	1%	ครบกำหนด	
4	กขคจ.	141,000	6%	ครบกำหนด	
5	นายทุน(ร้านค้า)	10,000	3%	ขึ้นอยู่กับผู้ขอ	กู้
6	ธนาคารพาณิชย์	100,000	9%		
7	ธนาคารออมสิน	150,000			
8	สหกรณ์ครู	850,000		15,000	
9	กลุ่มอาชีพ	2,000	1%	ครบกำหนด	

18. สภาพทางสังคม

ที่	รายการ	จำนวนในบ้านที่เป็นสมาชิก	มีหุ้น/ทุนในปัจจุบัน
1	กลุ่มออมทรัพย์	48	67 หุ้น ๗ ละ 10 บาท
2	กองทุนหมู่บ้าน	46	46 หุ้น ๗ ละ 10 บาท
3	กลุ่มฌาปนกิจ	51	
4	กลุ่มอาชีพ/กลุ่มเกษตร	3	
5	กลุ่ม อสม.	1	
6	กลุ่ม ร.ก.ส.	2	
7	กลุ่มแม่บ้าน	2	หุ้น ๗ ละ 20 บาท

19. ปัญหาของชุมชนคือ 1.ขาดสะพานในการคมนาคม

2. ขาดความร่วมมือ/ความสามัคคีกัน ในชุมชน

3. ผลผลิตการเกษตรราคาต่ำ, มีการ ใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น

4. แกนนำชาวบ้านและผู้นำที่เป็นทางการยังขาดวิสัยทัศน์ในการทำงานพัฒนา

และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ, ไม่เอาธุระใส่ใจความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

20. ทรัพย์สินและเครื่องอำน วยความสะดวก

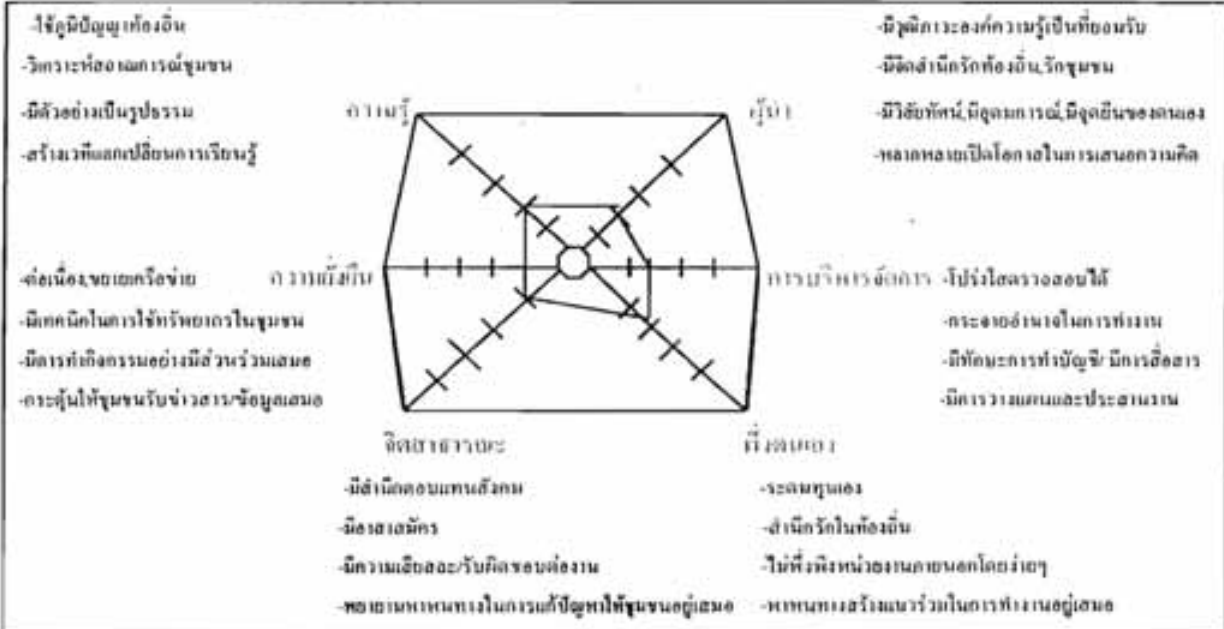
รายการ	จำนวน (เครื่อง)
รถโตเดินตาม	1
เครื่องซักผ้า	5
รถปิกอัพ	4
รถไถนา	2
โทรทัศน์	17
ตู้เย็น	20
เครื่องปั่นน้ำ	7
จักรเย็บผ้า	13
จักรเย็บผ้ายนต์	23
โทรศัพท์มือถือ	16
วิทยุ	6
พัดลม	24
เครื่องสูบน้ำ	9
เครื่องเสียง	9
เครื่องประดับ	98,500 บาท

สภาวะการณ์ผันแปรจุดหักเหของวิถีชีวิตชุมชนบ้านสบยาวจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายในวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในถิ่นนี้ ผืนป่ากว้างกลายเป็นไร่ข้าวโพด สวนส้ม สวนลิ้นจี่ ห้วยหนองที่เคยมีน้ำไหลริน กลับเหือดแห้ง วิถีชีวิตที่เรียบง่ายกลับเป็นวิถีชีวิตที่ต้องเข้าสู่การแข่งขัน โดยเฉพาะการแข่งขันกันทำไร่ข้าวโพด ที่กลายเป็นจุดผันแปรวิถีชุมชนแบบดั้งเดิมให้เปลี่ยนไป คำว่า ทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เปลี่ยนไปจากนิยามเดิม ที่เพียงเพื่อเลี้ยงครอบครัวให้กินอิ่ม นอนหลับอุ่น มาในปัจจุบัน นอกจากเลี้ยงปากเลี้ยงท้องแล้วยังต้องเลี้ยงหนี้สินทั้งที่ได้จากสถาบันการเงินภาครัฐ หรือระบบเงินกู้ยืมจากระบบที่มาเป็นทั้งตัวล่อตัวหลอกให้วิถีแห่งความพอเพียง เปลี่ยนไปเป็น เพียงพอชำระหนี้เพื่อนำทุน ภาวะที่เพิ่มขึ้นแต่ในทางกลับกันคือมีพื้นที่ทำกินเท่าเดิม จึงมีการขยายตัวของปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทุกคนมุ่งแต่จะหาหนทางทำอย่างไร ให้ตนเองได้เงินตรามากที่สุด อาชีพภาคการเกษตรของชาวบ้านสบยาวที่หวังพึ่งเพียงแต่การทำเกษตรเชิงเดี่ยว การปลูกข้าวโพด แห่ลงทุนจากพ่อค้าคนกลางที่เสนอให้ความช่วยเหลือแบบเบ็ดเสร็จ ตั้งแต่การไถที่ การนำปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้ามาให้ และจะมากับเงินหลังขายผลผลิตซึ่งก็เหลือเพียงไม่กี่บาท การช่วยเหลือจากภาครัฐ ในรูปของกองทุนหมู่บ้านก็ยังไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้หนี้ที่เกิดวงจรเหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า สุดท้ายชาวบ้านเหล่านี้บางครั้งครอบครัวชายที่ให้นายทุน ส่วนตนเองยอมไปดางไร่เผาป่าเพื่อหาที่ทำกินผืนใหม่ ปัญหาและกลไกที่เกิดขึ้นในวงจรนี้ชาวบ้านต่างรู้กันดีแต่ไม่มีใครคิดออกว่าจะต้องหาทางออกเช่นไร แม้จะมีศูนย์การเรียนรู้ร่วมชุมชนสบยาวเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการดูแลรักษาป่าด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ ก็ไม่อาจจะทนต่อกระแสทุนนิยมที่คุกคาม ผลสุดท้ายความรุนแรงทางโครงสร้างสังคมก็จะเกิดขึ้นตามมาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

แผนภูมิแสดงศักยภาพเบื้องต้นของชุมชนสหยา(ทุนเดิมก่อนปี 2546)

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพ
การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเฝ้า
ระวังทางภาวะสุขภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

โดย

บ้านสันรุ่งเรือง, บ้านธารทอง ตำบลน้ำมวบ

อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

สรุปผลการดำเนินงาน

ชื่อโครงการ โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การเฝ้าระวังทางภาวะสุขภาพ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนบ้านสันรุ่งเรือง, บ้านธารทอง ตำบลน้ำมวบ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

คณะทำงาน

- 1.นายสมรพงษ์ เต็มปิ่น นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลน้ำมวบ ประธานคณะกรรมการ
- 2.นายเนียร นันดา กำนันตำบลน้ำมวบ ประธานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี) รองคณะกรรมการ
- 3.นายห่วยน อินทะเขื่อน กำนันตำบลสันนาหนองใหม่ กรรมการ
- 4.นายพิจารย์ คีระน้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 บ้านธารทอง กรรมการ
- 5.ร.ค.อ.สุริพงษ์ วรวัฒน์วิทยากุล หัวหน้าสภ.ค.น้ำมวบ กรรมการ
- 6.นายวันชัย สังข์วิริยะบุตร เกษตรตำบลน้ำมวบ กรรมการ
- 7.นายบุญดั้น กองบุญเรือง สารวัตรกำนันตำบลน้ำมวบ กรรมการ
- 8.นายบุญส่ง สุฟู ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 ธารทอง กรรมการ
- 9.นางอัมพิกา สิทธิ เจ้าหน้าที่ กศน.ประจำตำบลน้ำมวบ กรรมการ
- 10.นางปาริชาติ จิตวงศนันท์ นักพัฒนาชุมชน อบต.น้ำมวบ กรรมการ
- 11.นางลำควน วงศ์ทองแก้ว หัวหน้าสถานีอนามัยบ้านสันรุ่งเรือง กรรมการ
- 12.นางนารีพร วรวัฒน์วิทยากุล นักวิชาการสาธารณสุข สอ.บ้านสันรุ่งเรือง กรรมการ/เลขานุการ
- 13.นางกาญจนา ฟูรินทร์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบต.น้ำมวบ ผู้ช่วยกรรมการ/เลขานุการ

ระยะเวลา ธันวาคม 2549 — กันยายน 2550

ความเป็นมา

บ้านธารทอง, บ้านสันรุ่งเรือง ตำบลน้ำมวบ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่จะทำไร่ข้าวโพดเป็นหลัก และในการทำไร่ ข้าวโพดจะต้องใช้ต้นทุนในการผลิตที่สูง ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง สารฮอร์โมนต่างๆ ใน ปริมาณที่สูง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และเมื่อใช้เป็นระยะเวลานานทำดินเสื่อม คุณภาพ ทำลายสิ่งมีชีวิตในดินทำให้การทำไร่ข้าวโพดของประชาชน ได้ผลผลิตที่ต่ำ ไม่เพียงพอ กับการลงทุน บางครอบครัว ต้องกู้เงินจากนายทุนเพื่อ ไปใช้หนี้ต้นทุนการปลูกข้าวโพด

จากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน การดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนไป มีค่าครองชีพสูง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภคสูง ประชาชนบางส่วนต้องออกไปทำงานต่างจังหวัดหลังจากว่าง

จากการทำไร่เพื่อหาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว บางครอบครัวก็อพยพไปตั้งหลักทำงานเพราะมีรายได้น้อย บ้านธารทอง, บ้านสันรุ่งเรือง จึงได้จัดทำเวทีขึ้นมา เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และหาแนวทางแก้ไขอย่างน้อยไม่ให้ประชาชนไม่ออกไปทำงานต่างจังหวัด และการประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักทำอย่างไรที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มติประชาคม ตำบลน้ำมวบ จึงมีแนวทางในการแก้ปัญหาโดยให้ประชาชนดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ใช้การดำเนินชีวิตในสมัย อดีต มาเป็นแบบอย่าง พี่นุทพรวิทยากร สิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ เช่นมีการส่งเสริมการปลูกป่า การอนุรักษ์ป่า ลำห้วย ลำคลอง หนองบึงตามธรรมชาติให้เป็นแหล่งทำมาหากินของประชาชน ดังคำที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว และฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน และการแก้ปัญหา เพราะจากสภาพอดีตประชาชน มีความสุข ไม่มีหนี้สิน มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปัญหาต่างๆ ในชุมชนก็ไม่ค่อยมี

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาคมตำบลน้ำมวบ จึงได้จัดทำโครงการการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเฝ้าระวังทางภาวะสุขภาพเกษตรกร ไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยจากสารเคมีที่ใช้ในเกษตรกร เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน บ้านสันรุ่งเรือง และบ้านธารทอง ตำบลน้ำมวบ เป็นต้นแบบให้หมู่บ้านอื่นในตำบลน้ำมวบและตำบลสำนาคานหนองหม้อต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดปัญหาการอพยพออกไปทำงานต่างจังหวัด ส่งเสริมให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ช่วยเหลือและสามารถพึ่งตนเองได้ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว อยู่ดีกินดี ครอบครัวอบอุ่น
2. เพื่อส่งเสริมสุขภาพของเกษตรกร ลดภาวะของสารพิษตกค้างในร่างกายให้อยู่ระดับปลอดภัยและปกติ ร้อยละ 80
3. เพื่อลดการใช้สารเคมีในการด้านเกษตร และหันมาใช้สารชีวภาพแทน
4. เพื่อให้ชุมชนมีพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ และประชาชน มีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ หวงแหน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่
5. เพื่อนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ ใน การอนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรม ลดการทำลายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน
6. เพื่อให้ชุมชนมีการจัดระบบ สิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่ให้มีสิ่งรบกวนรบกวน
7. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และตระหนักในการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพจากการใช้สารเคมี

การดำเนินงาน

1. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลภาวะสุขภาพด้านการใช้สารเคมี/สารเคมีตกค้างในเลือด/ท่อนทางสังคมที่มีอยู่
 2. จัดทำโครงการเพื่อเสนอพิจารณาอนุมัติ จากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำมวบ
 3. กำหนด/ผู้นำชุมชนและตัวแทนเกษตรกร/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำมวบ/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล หมู่บ้านเป้าหมายประชุมฯรับทราบแนวทางการดำเนินงาน
 4. ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรตำบลน้ำมวบ และตำบลสันนาหนองใหม่
 5. จัดตั้งคณะกรรมการติดตาม โครงการ ฯ และประชุมคณะกรรมการ
 6. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเป้าหมายร่วมกับเวทีประชาคมระดับตำบลในหมู่บ้านสันรุ่งเรือง และ จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเป้าหมายร่วมกับเวทีประชาคมระดับตำบลในหมู่บ้านธารทอง
 7. จัดตั้งรวบรวมกลุ่ม, คณะกรรมการ, ออกกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม
- บ้านสันรุ่งเรือง หมู่ 6**
- * กลุ่มการเลี้ยงสุกร
 - * กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ปลอดภัยจากสารเคมี และเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์
 - * กลุ่มเลี้ยงวัวเศรษฐกิจชุมชน
- บ้านธารทอง หมู่ 8**
- * กลุ่มทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
 - * กลุ่มปลูกพืชผักปลอดภัยจากสารเคมี
 - * กลุ่มทำน้ำยาล้างจานและซักผ้า น้ำยาอเนกประสงค์
 - * กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน และแม่น้ำลำคลอง
8. เฝ้าหาสารพิษตกค้างในเลือดกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย
 9. อบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้และให้ประชาชนตระหนักและเฝ้าระวังจากการใช้สารเคมี
 10. ดำเนินกิจกรรม โครงการปลูกป่าและอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง บ้านธารทอง
 11. ดำเนินกิจกรรม โครงการอนุรักษ์สืบสานประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น
 12. ติดตาม สรุป ประเมินผล โครงการ

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเฝ้าระวังทางภาวะสุขภาพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนบ้านสันรุ่งเรือง ,บ้านธารทอง ตำบลน้ำมวบ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีขั้นตอนการดำเนินการ โดยการบูรณาการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการดำเนินงานดังนี้

1. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลภาวะสุขภาพด้านการใช้สารเคมี/สารเคมีตกค้างในเลือด/ท่อนทางสังคมที่มีอยู่

2. จัดทำโครงการเพื่อเสนอพิจารณาอนุมัติ จากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำมวบ

3. กำหนดผู้นำชุมชนและตัวแทนเกษตรกร/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำมวบ/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล หมู่บ้านเป้าหมายประชุมฯรับทราบแนวทางการดำเนินงาน วันที่ 7, 8 ธันวาคม 2549 ณ โรงแรมเทวราชจังหวัดน่าน

4. ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชนและคณะกรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรตำบลน้ำมวบ และตำบลสันนาหนองใหม่ วันที่ 8 มกราคม 2550

5. จัดตั้งคณะกรรมการติดตามโครงการ ฯ และประชุมคณะกรรมการ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550

6. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเป้าหมายร่วมกับเวทีประชาคมระดับตำบลในหมู่บ้านสันรุ่งเรือง ในวันที่ 23 มีนาคม 2550 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านธารทอง มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม 110 คน คิดเป็นร้อยละ 75.86

จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเป้าหมายร่วมกับเวทีประชาคมระดับตำบลในหมู่บ้านธารทอง ในวันที่ 26 มีนาคม 2550 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันรุ่งเรือง มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม 75 คน คิดเป็นร้อยละ 51.02

7. จัดตั้งกลุ่ม, คณะกรรมการ, ออกกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมตามกลุ่มดังนี้ โดยแยกตามหมู่บ้านดังนี้

7.1 บ้านสันรุ่งเรือง หมู่ 6

กลุ่มการเลี้ยงสุกร วันที่ 4 เมษายน 2550 ได้รับการฝึกอบรมทักษะอาชีพการเลี้ยงสุกร (หมูหลุม) โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ร่วมกับสถานีตำรวจภูธรตำบลน้ำมวบ (จุดชุมชนสัมพันธ์) ณ ห้องประชุมสถานีตำรวจภูธรตำบลน้ำมวบ

- ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทักษะอาชีพการเลี้ยงสุกร(หมูหลุม) จำนวน 14 คน

- วิทยาการ โดยนายอดิศักดิ์ สีเทพ ผู้ประกอบการเลี้ยงหมูหลุม และอดีตผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงสา

- กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ปลอดภัยจากสารเคมี และเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ ทุกครัวเรือน โดยสนับสนุนดำเนินกิจกรรมตาม โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี 2549 ให้ต่อเนื่องเป็นต้นมา

- กลุ่มเลี้ยงวัวเศรษฐกิจชุมชน มีสมาชิกกลุ่ม 13 คน

7.2 บ้านธารทอง หมู่ 8

- กลุ่มทำปุ๋ยหมักชีวภาพ มีสมาชิกกลุ่ม 33 คน

- กลุ่มปลูกพืชผักปลอดภัยจากสารเคมี มีสมาชิกกลุ่ม 33 คน

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

ช่วงฤดูฝน ทำให้บริเวณที่ปลูกผักสวนครัว แปลงผัก ถูกน้ำฝนมากจนทำให้ผักที่ปลูกได้รับความเสียหายเน่าเสีย

แนวทางแก้ไข

- สร้างที่กันน้ำฝนโดยใช้ตาข่ายบังบริเวณที่ปลูก
- เปลี่ยนการปลูกผักสวนครัว เป็นข้าว โปดแทน

ข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่กรมเกษตรประจำตำบลควรเข้าไปดูแลให้ความรู้ในการแก้ปัญหาแก่กลุ่มให้ต่อเนื่องต่อไป

8. ตรวจสอบการหาสารพิษตกค้างในเลือด กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย บ้านสันรุ่งเรือง หมู่ 6 และบ้านธารทอง หมู่ 8

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบหาสารพิษตกค้างในเลือด กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรบ้านสันรุ่งเรือง หมู่ 6

ผลการตรวจ	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	
ปกติ	0	1	1	1.14
ปลอดภัย	21	34	55	62.50
มีความเสี่ยง	9	17	26	29.55
ไม่ปลอดภัย	4	2	6	6.82
รวม	34	54	88	100

ตารางที่ 3 ผลการตรวจหาสารพิษตกค้างในเลือด กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร บ้านธารทอง หมู่ 8

ผลการตรวจ	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	
ปกติ	1	2	3	4.06
ปลอดภัย	7	31	38	51.36
มีความเสี่ยง	17	7	24	32.44
ไม่ปลอดภัย	8	1	9	12.17
รวม	33	41	74	100

9. อบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ตามโครงการควบคุมและป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ หมู่บ้านต้นแบบบนความพอเพียงบ้านสันรุ่งเรือง/บ้านธารทอง ตำบลน้ำมวบ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

9.1 จัดอบรมในวันเสาร์ที่ 9 มิถุนายน 2550 ณ โรงเรียนสาธิตกิจประชาสรรค์ รัชมิ่งคลาสิกแคมป์ ตำบลน้ำมวบ

9.2 จำนวนผู้เข้ารับการอบรมฯ ผู้นำครัวเรือนละ 1 คน ที่อาศัยอยู่จริง
บ้านสันรุ่งเรือง หมู่ 6 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 61.22
บ้านธารทอง หมู่ 8 จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 74.82
ผู้ที่สนใจ/สังเกตการณ์ จำนวน 29 คน
รวม 229 คน

9.3 วิทยากร โดยนายเกตุ สมบัติแก้ว สาธารณสุขอำเภอเวียงสา หัวข้อ "สาธารณสุขเกี่ยวข้องกับชีวิตชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างไร"

- อาจารย์ประทีป อินแสง นักวิชาการอิสระ หัวข้อ "เศรษฐกิจพอเพียงกับการควบคุมและป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพบนความพอเพียง"

- นายวันชัย สังข์วิชัยบุตร เกษตรประจำตำบลน้ำมวบ หัวข้อ "EM มีประโยชน์อย่างไร?"

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินกิจกรรม

- ผู้เข้ารับการอบรมไม่ครบตามกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากมีภาระหนี้สิน จึงมีการอพยพแรงงานไปทำงานต่างจังหวัด /ป่วยมาไม่ได้/ติดภารกิจที่สละเวลาไม่ได้จริงๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผู้เข้ารับการอบรมควรให้มีการจัดการอบรมดังกล่าวจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 3 วัน และควรจัดทุกปีเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้กับเกษตรกร

แนวทางแก้ไข

ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และคืนข้อมูลให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยนำเสนอเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น

10. ดำเนินกิจกรรมตามโครงการปลูกป่าและอนุรักษ์แม่น้ำท่าคลอง

บ้านธารทอง หมู่ 8 ขอรับการสนับสนุนงบประมาณตาม"โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ลุ่มแม่น้ำท่าอนอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านธารทองตามรอยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช" ตามยุทธศาสตร์อยู่ดี มี สุข จังหวัดน่าน โดยมีจังหวัดทหารบกน่านเป็นผู้ประสานโครงการ ซึ่งดำเนินกิจกรรม การบวชป่า, ปลูกป่าเสริม, จัดทำหลักเขตพื้นที่ป่าชุมชน เป็นจำนวนเงิน 26,000 บาท(สองหมื่นหกพันบาทถ้วน)

11. ดำเนินกิจกรรม โครงการอนุรักษ์สืบสานประเพณีและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ประเพณีลอยกระทงยี่เป็ง เดือนพฤศจิกายน 2549 จัดทำกระทงโดยใช้ใบตอง และวัสดุในท้องถิ่น ไม่ใช่โฟม

-งานบุญต่างๆ เช่นงานบวชนาค งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ บ้านธารทอง บ้านสันรุ่งเรือง ไม่ใช่วัสดุโฟมบรรจุอาหารเลี้ยงแขก ให้ใช้ใบตอง แทน

สรุปบทเรียนของความสำเร็จ และความไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1. ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่ม เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่เฝ้าดูแลบ้านให้ลูกหลาน และไม่ต้องการให้เป็นภาระของลูกหลาน โดยปลูกผักปลอดสารเคมีโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนไวท์กินในครัวเรือน เหลือจากกินนำไปจำหน่ายในชุมชนทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น (ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้)

2. มีสมาชิกกลุ่มจัดทำและใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ในการปลูกผักสวนครัว สวนครัวรั้วกินได้ แทนปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น (จากเดิมสมาชิก 18 คน เพิ่มขึ้นเป็น 33 คน)

3. ชุมชนมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ หวงแหวนทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ (จากการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน และแม่น้ำลำคลอง, มีเขตป่าชุมชนบ้านธารทอง หมู่ 8)

4. มีการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่มาประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรม ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่นการจัดทำกระทง ในวันลอยกระทงเดือนยี่เป็ง ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ใบคอง หรือวัสดุที่ย่อยสลายง่าย และหาง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบคอง ใบไม้ คั่นกล้วย กาบกล้วย มาใช้แทนโฟมมากขึ้น และงานบุญ เช่นบวชนาค หรืองานต่างๆที่จัดขึ้น ใช้กระดืบข้าว หรือใบคอง ห่อแทนถุงพลาสติกเพิ่มขึ้น)

5. ชุมชนมีการจัดระบบ สิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่ให้มีสิ่งรบกวนรบกวน (โดย อบต. ทำหน้าที่จัดเก็บรวบรวมขยะแล้วทำลาย)

6. ประชาชนมีความรู้ และตระหนักในการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพจากการ ใช้สารเคมีมีการกำหนดกฎกติกาขึ้นในชุมชน ถ้ามีใครนำยาฆ่าหญ้ามาพ่นในพื้นที่บ้านของคน จะถูกปรับขั้นต่ารายละ 1 พันบาท ซึ่งระยะ 1 ปีที่ผ่านมา(ช่วงระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ) ยังไม่พบใครฝ่าฝืนกฎกติกาในชุมชน)

ความไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์

1. วัยแรงงานยังอพยพไปทำงานต่างจังหวัดมากขึ้น เนื่องจาก มีภาระหนี้สินต้องหาเงินมาใช้หนี้ โดยส่วนมากจะไปหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรเช่น ข้าวโพด ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเมษายน

2. ประชาชนหมู่บ้านเป้าหมาย ไม่สามารถลดสารพิษตกค้างในร่างกายให้อยู่ในระดับปลอดภัยและปกติร้อยละ 80 ได้ (หมู่ 6 บ้านสันรุ่งเรือง อยู่ในระดับปลอดภัย และปกติ ร้อยละ 36.37 และบ้าน หมู่ 8 บ้านธารทอง อยู่ในระดับปลอดภัย และปกติ ร้อยละ 44.60)

3.ประชาชนวัยแรงงาน ที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีมากขึ้นในช่วงการปลูก หรือดูแลพืชไร่ข้าวโพด โดยการสังเกต และซักถามเกษตรกร เนื่องจากให้ผลผลิตที่ต้องการมีความรวดเร็วขึ้น เช่น การใช้ยาฆ่าแมลง , ยาฆ่าหญ้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

1.การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนเรานั้นเป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนยากต้องอาศัยองค์ประกอบอีกมากมายหลายด้าน และใช้ระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นมากกว่านี้

2.หน่วยงานท้องถิ่นควรสนับสนุน และการจัดการด้านการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้มากขึ้น กว่าโครงสร้างพื้นฐานสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ

3.การตรวจเลือกหาสารพิษตกค้างในเลือดนั้นควรมีการตรวจเลือกซ้ำแต่ใช้ระยะเวลาห่างกันไม่ควรเกิน 2 เดือน (การตรวจเลือกหาสารพิษตกค้างในเลือด โดยใช้กระดาษทดสอบพิเศษนั้นใช้สำหรับคัดกรองผู้ที่ได้รับสารพิษกำจัดแมลงในกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต และกลุ่มสารคาร์บาเมต เท่านั้น)

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการหมู่บ้านชุมชนน่าอยู่ เพื่อการจัดการทรัพยากร
และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดย
บ้านลับมื่นพรวนเหนือ หมู่ 6 ตำบลจอมจันทร์
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธันวาคม 2550

1.โครงการ หมู่บ้านชุมชนนำอยู่ เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน บ้านหลังมื่นพรวนเหนือ หมู่ ๖ ตำบลจอมจันทร์ อำเภอ
เวียงสา จังหวัดน่าน

2. คณะทำงานประกอบด้วย

1. นายอินเจียน อภิวัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ประธาน
2. นายบุญเพ่ง หมื่นพรมแสน	สอบด.	รองประธาน
3. นายจำลอง สมภารวงศ์	สอบด.	เหรัญญิก
4. นายสมนึก หมื่นพรมแสน	ผู้ช่วยฯ	เลขานุการ
5. นายสมาน ไชยเพชร	เกษตรตำบล	กรรมการ
6. นางปวีณฉัตร รัตนบรรพต	พัฒนาชุมชน	กรรมการ
7. นายมงคล ยศมาดี	นวก.สาธารณสุข	กรรมการ
8. นายพงษ์ชัย หมื่นคำสี	หัวหน้าสถานีอนามัย	กรรมการ
9. นายชูชาติ ไชยแก้ว	ผอ.โรงเรียน	กรรมการ
10. นายนายสนอง อภิวัน	ประชาคมหมู่บ้าน	กรรมการ
11. นายคำย สีวิราช	อดีตผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
12. นายนายนุช เย็นใจมา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
13. นายนายนิล แก้วเทพ	อปร.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการที่ปรึกษา 1. พระกิตติพงษ์ อหงสโก เจ้าอาวาส

2. นายเจริญ ถิ่นถานันท์ ประธานผู้สูงอายุ

3.ระยะเวลา

1 มกราคม 2550 - 31 ธันวาคม 2550

4.ความเป็นมา

เนื่องจากบ้านหลังมื่นพรวน หมู่ ๖ ตำบลจอมจันทร์ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประชาชน
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85 มีอาชีพเกษตรกร เช่น ปลูกข้าวโพด ปลูกถั่ว งาม ข้าว ซึ่งเกษตรกรไม่
สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง และปุ๋ยเคมีได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่
จะให้ประชาชน ได้มีความรู้ในเรื่องอันตรายจากการใช้สารเคมีอย่างแท้จริง และมีส่วนร่วมคิด
ร่วมทำ รวมแก้ไขปัญหา

บ้านหลังมื่นพรวนเหนือ หมู่ ๖ เป็นหมู่บ้านต้นน้ำ ที่หล่อเลี้ยง เกษตรกร ตำบลจอมม
จันทร์ 2 หมู่บ้าน ตำบลตาลชุม 5 หมู่บ้าน และไหลลงสู่แม่น้ำน่าน จึงมีความสำคัญให้
ประชาชนได้สังเกตเห็นการอนุรักษ์แม่น้ำสายหลักให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

5.วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดความยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ความรู้เทคโนโลยี ทรัพยากรทั้งทรัพยากรคน และทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพให้แก่ผู้นำชุมชน ประชาชน ให้ได้ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่า อนุรักษ์สภาพ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดไป

3. เพื่อให้เกิดการประสานงาน ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีประสิทธิภาพ

6.การดำเนินงาน

1. เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้กลวิธีประชุมวางแผนแบ่งกลุ่มย่อยระดมสมอง แบ่ง เป็น 3 กลุ่ม ผู้เข้าร่วมเปิดเวทีแสดงความคิดเห็น หาจุดแข็ง จุดอ่อนของหมู่บ้าน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานภายในหมู่บ้าน นำเสนอความคิดจากการระดมสมองเป็นรายกลุ่ม (Tacit Knowledge)

2. สรุปผลจากการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์หาปัญหาของหมู่บ้าน ผู้ร่วมประชุมร่วมกันคิดหาแนวทางดำเนินงานของหมู่บ้าน เสนอเป็นกฎกติกาสัญญาประชาคมหมู่บ้าน

3. เกษตรตำบลอธิบายการใช้หนังสือโครงการชีวิตดี สาธิตการทำฮอร์โมนยอดพืช ฮอร์โมนผลไม้ การทำ EM ปุ๋ยหมักชีวภาพสูตรโบราณ การขยายเชื้อ EM แจกทุกหลังคาเรือน

4. บริการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาระดับคอเลสเตอรอลในกระแสเลือดแก่ประชาชนวัยแรงงาน

7.ผลการดำเนินงาน

1. เปิดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ชุมชนนำอยู่ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 73 ครอบครัวยุ
2. กฎกติกาหมู่บ้านชุมชนนำอยู่ 1 ฉบับดังนี้
 - 2.1 ห้ามพ่นยาฆ่าหญ้าในหมู่บ้านฝ่าฝืนปรับ 500 บาท
 - 2.2 ห้ามพ่นยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ในนาข้าวฝ่าฝืนปรับ 1,000 บาท
 - 2.3 จดคัมแอลลกอฮอล์ในงานศพ สถานที่ราชการและวัด
 - 2.4 ห้ามเผาถ่านในหมู่บ้านฝ่าฝืนปรับ 500 บาท

- 1.5 ห้ามทิ้งขยะในลำห้วย และที่สาธารณะ
- 1.6 ห้ามเปิดเครื่องเสียงดังเกินเวลา 4 ทุ่ม ฟ่ำผีนปรับ 500 บาท
- 1.7 เลี้ยงหมูในบ้านได้ครอบครัวยไม่เกิน 2 ตัว
- 1.8 รั้ว ทราย ถ้าหากถ่ายมูลลงถนนต้องเก็บให้เรียบร้อย ฟ่ำผีนปรับตัวละ 10 บาท
- 1.9 ห้ามพ่นยาฆ่าหญ้า และยาฆ่าแมลง บริเวณสระน้ำสาธารณะ 50 เมตร ฟ่ำผีนปรับ 5,000 บาท
3. ปลุกผักสวนครัวทุกหลังคาเรือน (ผักกาด ผักชี หอม ถั่วฝักยาว)
4. ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพสูตร โบกาชี จำนวน 82 กระสอบปุ๋ย แจกทุกหลังคาเรือน
5. ผลิตหัวเชื้อ EM แจกทุก ครอบครัวละ 1.5 ลิตร
6. จัดตั้งกลุ่มดูแลกันเอง ตามหัวหมวดหรือละแวก 7 ละแวก
7. จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชุมชนน่าอยู่ โดยใช้เงินคอกเบี้ยกองทุนเงินล้าน จำนวน 2,000 บาท
8. ผลการเจาะเลือดหาสารพิษตกค้างในกระแสเลือด จำนวน 73 คน ดังนี้
 - 8.1 ปลอดภัย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5
 - 8.2 ระดับเสี่ยง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5
 - 8.3 ไม่ปลอดภัย 21 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76

8.สรุปบทเรียนของความสำเรีง

- 1.1 ภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านอยู่ในระดับที่ดีเยี่ยม
- 1.2 ความเข้มแข็งของคณะกรรมการทำให้ประสบความสำเร็จ แบ่งหน้าที่ชัดเจน พบปะทุกเดือน
- 1.3 ความตระหนัก การมีจิตสำนึกของกลุ่มเป้าหมาย ที่หวงแหนอนุรักษ์ธรรมชาติ และเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.4 การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชุมชนน่าอยู่โดยเกิดจากความต้องการของคณะกรรมการเพื่อให้เกิดผลคือความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยใช้เงินกองทุนเงินล้านหมู่บ้าน หมวดสาธารณสุขประโยชน์
- 1.5 มีปุ๋ยหมักชีวภาพใช้สำหรับพืชผักสวนครัวทุกหลังคาเรือน(จากหมู่บ้านอยู่ดีมีสุข มีเงินทุนอยู่ 100,000 บาท)
- 1.6 มี EM ทุกหลังคาเรือน
- 1.7 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวสุขภาพดี ชีวีปลอดภัย ระดับตำบล(4,000 บาทสมทบเข้ากองทุนหมู่บ้านชุมชนน่าอยู่)

1.8 ผลการเจาะเลือดหาสารพิษตกค้างในกระแสเลือดหลังดำเนินการ จำนวน 89 คน ดังนี้

- 1 ปวดคกัย 40 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9
- 2 ระดับเสียง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 47.19
- 3 ไม่ปวดคกัย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.86

9.ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไข
1.เจ้าหน้าที่เกษตรกรรับผิดชอบหลายตำบล หลายหมู่บ้าน จึงทำให้การติดตาม โครงการ การประเมินผล การสนับสนุน ทางวิชาการ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของประชาชน	กำหนดเป็น นโยบายระดับประเทศเพิ่ม บุคลากรด้านนี้ให้พอเพียง ตำบลละ 1 คน หรือหมู่บ้านละ 1 คน
2.ประชาชนยังขาดองค์ความรู้หลายๆด้าน เพื่อการดำรงชีวิตที่ปลอดภัย	กำหนดเป็น นโยบายระดับอำเภอ หมู่บ้านอยู่ดี มีสุข และให้มีกิจกรรมการจัดการความรู้ (KM)เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูง

โดย
ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธันวาคม 2550

คำนำ

ปัญหาการทำเกษตรกรรมในปัจจุบัน เกษตรกรต้องใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการปลูกกะหล่ำปลี ต้องใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชประมาณ 7 ครั้ง ต่อการปลูกกะหล่ำปลี 1 รอบ และเกษตรกรจะทำการปลูกกะหล่ำปลีถึง 2 รอบต่อปี ดังนั้นจึงมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีปราบศัตรูพืชเป็นจำนวนมาก ทั้งยังก่อให้เกิดการตกค้างของสารเคมีในเลือดและสิ่งแวดล้อม

จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในอัตราที่สูง จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเป็นเหตุให้สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง รวมทั้งดิน อากาศ และน้ำ การแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของเกษตรกร ศึกษาปัญหาจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพของเกษตรกร เพื่อให้ทราบสถานการณ์และนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของเกษตรกรในการผลิตและใช้สารชีวภาพที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชและมีการใช้สารชีวภาพมากขึ้น

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน สาธารณสุขอำเภอวานาน้อย และเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และอนุเคราะห์จนทำให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จ สถาบันอนามัยชุมชนสถานจึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สถาบันอนามัยชุมชนสถาน
ตำบลสันตะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน
สิงหาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
📁 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน บ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข	
➤ แผนที่จังหวัดน่าน	1
➤ แผนที่อำเภอพาน้อย	2
➤ แผนที่ตำบลสันทะ	2
➤ รายชื่อเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยขุนสถาน	3
➤ ข้อมูลทั่วไป สภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมการปกครอง ประเพณีวัฒนธรรมการศึกษา	4
➤ ทรัพยากรสาธารณสุขในหมู่บ้าน	5
📁 รายละเอียดของโครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูง	6-10
📁 ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร	11
📁 ระยะที่ 2 การคืนข้อมูลให้ชุมชน	12
📁 ระยะที่ 3 การผลักดันสู่การปฏิบัติ	13
➤ สรุปค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน	14
➤ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	15
➤ ภาคผนวก	

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านชนสถานและบ้านแสนสุข

แผนที่จังหวัดน่าน

รายชื่อเจ้าหน้าที่สถานบริการสาธารณสุขชุมชนขุนสถาน

1. นางขมมาวีร์ พรชัยวิรุฬห์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน
2. นางสาวพันธิพา จันดีบ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ
3. นายชีวิน แสนไฉ้ง ตำแหน่ง ผู้ช่วยเภสัชกร

อาณาเขตติดต่อ

- ๑ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดน่าน
- ๒ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลปิงหลวง อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน
- ๓ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสันทะ และ ตำบลน่านน้อย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดน่าน
- ๔ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอวังแก้ว จังหวัดแพร่

สภาพภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ทั่วไปของบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข เป็นป่าเขาและภูเขาสูง อยู่ทางทิศตะวันตกของตำบลสันทะ อยู่ห่างจากตัวอำเภอวานรนิวาส 38 กิโลเมตร ประชาชนร้อยละ 99 เป็นชาวเขาเผ่าม้ง และมีชาวเขาเผ่าอาข่า จากจังหวัดเชียงรายเข้ามาทำงานรับจ้าง อยู่ประมาณ 40 คน

สภาพทางสังคมและการปกครอง

บ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข ตำบลสันทะ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดน่าน แบ่งการปกครองเป็น 2 หมู่บ้าน 2 กลุ่ม บ้านมีลักษณะสังคมความเป็นอยู่แบบแบ่งแยกตระกูล เป็นหลายกลุ่ม

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรประมาณ 98% ประกอบอาชีพการเกษตร คือ ทำไร่ข้างโพด กล้วยปลี และไร่ข้าว ประมาณ 2% ประกอบอาชีพรับจ้าง

การศึกษา

ประชากรอายุ 14 ปีขึ้นไป มีความรู้ระดับประถมศึกษา ถึง มัธยมศึกษา 40% ไม่ได้เรียนหนังสือ 60%

วัฒนธรรมประเพณีและศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและบรรพบุรุษ นับถือศาสนาคริสต์ 10 ครอบครัว

สถานที่สำคัญในบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข

- โรงเรียนประถมศึกษา/ชายโอกาส 1 โรง
- โบสถ์ศาสนาคริสต์ 1 แห่ง
- ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน 2 แห่ง
- สำนักสงฆ์ 1 แห่ง
- สถานที่ท่องเที่ยว คือ อุทยานแห่งชาติขุนสถาน, น้ำตก, สถานที่ชมวิวดามที่ต่างๆ

ข้อมูลประชากร

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลประชากรแยกตามกลุ่มอายุและเพศ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

กลุ่มอายุ (ปี)	ประชากรชาย		ประชากรหญิง		ประชากรรวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
0-1	14	0.82	20	1.18	34	2.00
1-4	48	2.83	32	1.88	80	4.71
5-14	289	17.01	219	12.89	508	29.90
15-44	462	27.19	404	23.78	866	50.97
45-59	57	3.35	63	3.71	120	7.06
60 ปีขึ้นไป	42	2.47	49	2.88	91	5.36
รวม	921	53.68	787	46.32	1,699	100.00

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนหลังคาเรือนและประชากรแยกตามเพศ บ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

หมู่ที่	บ้าน	หลังคาเรือน	ชาย	หญิง	รวม
3	ขุนสถาน	110	418	353	771
9	แสนสุข	102	489	439	928
รวมทั้งหมด		212	917	782	1,699

ทรัพยากรสาธารณสุขในหมู่บ้าน

สถานีอนามัยชุมชนสถาน มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวม 28 คน แยกตามหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและความครอบคลุมของ อสม. บ้านชุมชนสถานและบ้านแสนสุข ตำบลสันตะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

หมู่บ้าน	จำนวน อสม. (คน)	ครอบคลุม (คน/หญิง)
1. ชุมสถาน หมู่ที่ 3	10	1/11
2. แสนสุข หมู่ที่ 9	18	1/6
รวม	28	1/8

โครงการรณรงค์การใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูง

หลักการและเหตุผล

บ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข ตำบลสันตะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่พิเศษอีกพื้นที่หนึ่งในหลายๆ พื้นที่ของจังหวัดน่าน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาสูงและมีประชากรเป็นชาวเขา ประชาชนเกือบทั้งหมดมีอาชีพด้านเกษตรกรรม และมีฐานะค่อนข้างยากจน

บ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข เป็นพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัยขุนสถาน ตำบลสันตะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ในตำบลสันตะ อยู่ห่างจากตัวอำเภอนาน้อย ไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 40 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับอำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสูง ประชาชนร้อยละ 99 ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด ชิง ลิ้นจี่ และกะหล่ำปลี โดยเฉพาะกะหล่ำปลี จะเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของชาวบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข โดยเกษตรกรจะปลูกหมุนเวียนกัน 2 รอบต่อปี รอบที่ 1 เริ่มระหว่าง เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม และ รอบที่ 2 ระหว่าง กันยายน – ธันวาคม ของทุกปี

การทำเกษตรกรรมในปัจจุบัน เกษตรกรต้องใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการปลูกกะหล่ำปลี ต้องใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ประมาณ 7 ครั้งต่อการปลูกกะหล่ำปลี 1 รอบ และเกษตรกรจะทำการปลูกกะหล่ำปลี ถึง 2 รอบ ต่อปี ดังนั้นจึงมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีปราบศัตรูพืชเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการตกค้างของสารเคมีในเลือดและสิ่งแวดล้อมขึ้น

จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในอัตราที่สูงนี้ จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เพราะสารเคมีเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะไปทำลายศัตรูพืชเป้าหมายที่ต้องการเท่านั้น แต่ยังจะทำลายสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ (แมลงที่เป็นประโยชน์ นก ไข่เดือน ปลา) ที่อยู่รอบๆ แปลงพืช เป็นเหตุให้สูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพ สัตว์ป่าและสัตว์เลื้อย รวมทั้ง ดิน อากาศและน้ำ จะปนเปื้อนด้วยสารเคมีที่เป็นพิษไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำลายได้ นอกจากนี้ สารกำจัดศัตรูพืชยังเป็นเหตุของความเป็นพิษอย่างเฉียบพลันต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในดินผลในระยะยาวของสารพิษตกค้างเป็นเวลานาน โดยจะส่งผลร้ายต่อเนื่องไปยังสิ่งที่มีชีวิตเช่นสัตว์และพืชที่ไม่ใช่เป้าหมายในสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ในสัตว์ก่อให้เกิดระบบต่อมไร้ท่อถูกทำลาย มะเร็ง เป็นหมันและผลกระทบต่อกรลายพันธุ์ทางพันธุกรรม และยังจะมีผลของดุษฎีตกค้างอยู่ในพืชผักเป็นเวลานานหลังจากการเลิกใช้สารนี้ (IPM DANIDA ,2003)

จากการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของเกษตรกรบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข ในปี งบประมาณ 2549 พบว่า เกษตรกรที่มีสารเคมีตกค้างในเลือด อยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 12.72 , ปลอดภัย ร้อยละ 28.9 , มีความเสี่ยง ร้อยละ 40.17 , ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 18.21 จากผู้มาตรวจทั้งหมด 346 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 ของเกษตรกรเป้าหมาย

อนึ่งบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติขุนสถาน ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำที่ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในตำบลสันทะเกียบทั้งหมด แต่ยังไม่มีการศึกษาและตรวจสอบปริมาณการตกค้างของสารเคมีในน้ำ สัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนในร่างกายของประชาชนในเขตบ้านขุนสถาน บ้านแสนสุขและประชาชนในตำบลสันทะ รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้มีการลดการใช้สารเคมีในการเกษตรกรรมอย่างจริงจัง ดังนั้นสถานีอนามัยขุนสถานจึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูงชัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ของเกษตรกรบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข
2. เพื่อศึกษาปัญหาจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพของเกษตรกรและการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ ของเกษตรกรในการผลิตและใช้สารชีวภาพ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. เพื่อรณรงค์ลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช และมีการใช้สารชีวภาพมากขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (เดือน กุมภาพันธ์ 50 – มีนาคม 50)

1. สำรวจ ความรู้ เจตคติ ของประชาชน รอบที่ 1 ในการใช้สารเคมีและการใช้สารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ปริมาณ ชนิด ต้นทุน วิธีการ ของการใช้สารเคมีในระยะ 1 ปีของเกษตรกร ทุกครัวเรือน
2. เก็บตัวอย่างน้ำ พืช ดิน สัตว์น้ำ ส่งตรวจวิเคราะห์ หาปริมาณการตกค้างของสารเคมี
3. ตรวจสอบเลือกเกษตรกรและประชาชนบ้านขุนสถาน บ้านแสนสุข และประชาชนในตำบลสันทะที่ใช้น้ำจากบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุข เพื่อหาปริมาณสารเคมีตกค้าง

ระยะที่ 2 คืนข้อมูลให้ชุมชน (เดือน เมษายน 50 – พฤษภาคม 50)

4. จัดเวทีคืนข้อมูลที่ให้ให้ชุมชน นำเสนอปัญหา ขนาด ความรุนแรงที่ได้ และระดมความคิดเห็นหาแนวทางการแก้ไข และหาวัสดุทางเลือกอื่น เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

ระยะที่ 3 ผลักดันสู่การปฏิบัติ (เดือน เมษายน 50 – ธันวาคม 50)

5. จัดรณรงค์ลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชร่วมกับ อบต.สันทะ 1 ครั้ง
6. อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ เทคนิควิธีการทำ และวิธีการใช้สารชีวภาพ เพื่อทดแทนสารเคมี

แก่เกษตรกร 1 ครั้ง

7. สำรวจความรู้ เจตคติ ของประชาชน ต่อการใช้สารเคมีและการใช้สารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช รอบที่ 2

พื้นที่เป้าหมาย

บ้านขุนสถาน หมู่ 3 ตำบลสันตะ อำเภอน่าน้อย

บ้านแสนสุข หมู่ 9 ตำบลสันตะ อำเภอน่าน้อย

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรบ้านขุนสถาน บ้านแสนสุข ผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสันตะ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

งบประมาณ

1. ค่าจัดทำแบบสำรวจ ความรู้ เจตคติ ของประชาชน ต่อการใช้สารเคมีและการใช้สารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืชและข้อมูล การใช้สารเคมี ชนิด ดันทุน วิธีการใช้ จำนวน 250 ฉบับ ๆ ละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท (โครงการฯ)

2. ค่าสำรวจข้อมูล จำนวน 250 หลังคาเรือนๆ ละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท (โครงการฯ)

3. ค่าสรุปข้อมูล จำนวน 250 หลังคาเรือนๆ ละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท (โครงการฯ)

5. ค่าเก็บตัวอย่างพืช, น้ำ, ตั๊กแตน, ดิน ส่งตรวจ ครั้งที่ 1 เป็นเงิน 6,400 บาท (โครงการฯ)

6. ค่าอุปกรณ์และค่าเช่ารถเลือกเกษตรกรหาสารเคมีตกค้าง จำนวน 900 คน ๆ ละ 4 บาท เป็นเงิน 3,600 บาท (โครงการฯ)

7. การจัดเวทีกินข้อมูล ให้ชุมชน/ อบต.

- ค่าอาหารและอาหารว่าง 300 คนๆ ละ 50 บาท เป็นเงิน 15,000 บาท (อบต.สันตะ)

- ค่าวัสดุ 1,000 บาท (อบต.สันตะ)

8. ค่าจัดกิจกรรมรณรงค์เสริม เพื่อกระตุ้น เขย่า กิจกรรมการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร่วมกับ อบต. 1 ครั้งเป็นเงิน 6,000 บาท (อบต.สันตะ)

9. ค่ารณรงค์ ปชส. การให้ความรู้ เรื่องการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในโรงเรียน จำนวน 1 ครั้ง/ปี เป็นเงิน 2,000 บาท (อบต.สันตะ)

10. ค่าอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ วิธีการทำ และการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี แก่เกษตรกร 250 คน (วัสดุ วิชาการ คู่มือ อาหารและอาหารว่าง) จำนวน 1 ครั้ง เป็นเงิน 20,000 บาท (อบต.สันตะ)

11. ค่าแบบสำรวจ ความรู้ เจตคติ และปริมาณการใช้สารเคมีและปริมาณการใช้สารชีวภาพทดแทน

ของประชาชน รอบ 2 จำนวน 250 ฉบับๆละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท (โครงการฯ)

12. ค่าสำรวจ ความรู้ เจตคติ และปริมาณการใช้สารเคมี และปริมาณการใช้สารชีวภาพทดแทน
การ

ใช้สารเคมีของประชาชน รอบ 2 จำนวน 250 ฉบับๆละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท(โครงการฯ)

13. ค่าสรุปข้อมูล จำนวน 250 หลังคาเรือนๆ ละ 5 บาท เป็นเงิน 1,250 บาท (อบต.สันตะ)

14. ค่าเก็บตัวอย่างพืช ,น้ำ , สัตว์น้ำ ,ดิน ส่งตรวจ ครั้งที่ 2 เป็นเงิน 10,000 บาท (อบต.สันตะ)

15. ค่าจัดทำเอกสาร รายงาน 6,000 บาท (อบต.สันตะ)

ขอสนับสนุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามโครงการชุมชนนำอยู่จังหวัดน่าน 15,000 บาท

ขอสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันตะ 61,250 บาท

รวมทั้งหมดเป็นเงิน 76,250 บาท (เจ็ดหมื่นหกพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

หมายเหตุ งบประมาณแต่ละรายการสามารถดัดแปลงใช้จ่ายแทนกันได้

ระยะเวลาดำเนินการ

กุมภาพันธ์ - ธันวาคม 2550

ผู้รับผิดชอบ

สถานีอนามัยขุนสถาน

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพาน้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลสันตะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนบ้านขุนสถานและบ้านแสนสุขได้ทราบสถานการณ์การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของ
เกษตรกร

2. ชุมชนได้ทราบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม
โดยเฉพาะแหล่งน้ำ และต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน

3. เกษตรกรมีความรู้และทักษะที่สามารถผลิตหรือจัดหาสารชีวภาพ ทดแทนการใช้สารเคมี
ปราบ

ศัตรูพืช

4. เกษตรกรมีความรู้และทักษะ ทางการเกษตรธรรมชาติ

5. มีการระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรด้านการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม จากความร่วมมือหลายฝ่าย ทั้งเกษตรกร ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

การประเมินผล

1. ประเมินจากผลการสำรวจความรู้ เจตคติ ทักษะ และปริมาณการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชก่อนและหลังดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถาม
2. ประเมินจากการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณสารเคมีตกค้างในสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบก่อนและหลัง การดำเนิน โครงการ

ความต่อเนื่องยั่งยืนของโครงการ

1. บรรลุโครงการเข้าในแผนประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ และขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั้งตำบลสันตะ
2. กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มการเกษตรแบบธรรมชาติขึ้น

ผู้จัดทำโครงการ

นายเมฆา แก้วเดช
(นายเมฆา แก้วเดช)
เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6
หัวหน้าสถานีอนามัยชุมชนสถาน

ผู้เห็นชอบโครงการ

.....
(.....)

ผู้อนุมัติโครงการ

.....
(.....)

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชในพื้นที่สูง

การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

➡ 1. จัดทำแบบสำรวจข้อมูล ความรู้ เจตคติ ปริมาณ ชนิด ต้นทุน วิธีการใช้สารเคมีในระยะ 1 ปี ของเกษตรกร โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ก่อนที่จะเข้าไปสำรวจและประชุมกลุ่ม อสม. ที่จะเข้าไปสำรวจข้อมูลในพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจในแบบสำรวจ โดยสุ่มสำรวจประชากรในกลุ่มวัย แรงงาน อายุ 15-70 ปี จำนวน 176 คน

➡ 2. ตรวจสอบเกษตรกรและประชาชน เพื่อหาปริมาณการค้ำของสารเคมี

สรุปผลการตรวจสอบสารเคมีในเลือด ของเกษตรกร

	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ปลอดภัย	9	9.27
เสี่ยง	79	81.44
ปลอดภัย	7	7.21
ปกติ	2	2.06
รวม	97	100.00

จากผลการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร จำนวน 97 คน พบว่ามีผลเสี่ยงมากถึง 79 คน คิดเป็นร้อยละ 81.44 และมีผลปกติเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06

ระยะที่ 2 คัดข้อมูลให้ชุมชน

➡ การจัดเวทีคัดข้อมูลที่ได้ให้ชุมชน การนำเสนอปัญหา ขนาดความรุนแรงที่ได้ และระดมความคิด หาแนวทางแก้ไข และวัสดุทางเลือกอื่น เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

โดยจัดในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ณ อาคารสถานีอนามัยชุมชนสถาน โดยมีผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมทั้งหมด 66 คน ในทุกกลุ่ม อายุ คือ เด็กนักเรียน, ประชาชนทั่วไป, แม่บ้าน, พ่อบ้าน, อสม., อบค.,

สรุป 1. ผลการระดมความคิดหาปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

**สรุปผล การระดมความคิดหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชโดยผู้เข้าร่วมเวที
การประชุม**

1. ไม่มีการเก็บสารเคมีแยกเฉพาะ
2. ไม่สวมถุงมือเวลาผสมสารเคมี
3. ส่วนมากไม่เปลี่ยนเสื้อผ้าและอาบน้ำทันทีหลังพ่นยา
4. วางอาหาร และสารเคมีไว้ใกล้กัน
5. ใช้ปากเป่าเมื่ออุปกรณ์อุดตัน
6. แพ้ขมามะลง
7. ปัญหาสภาพดินเสื่อม
8. การขาดความรู้ด้านการเกษตร

**สรุป ผลการระดมความคิดและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช และ
การหาแนวร่วม**

1. อ่านฉลากการใช้สารเคมีทุกครั้งในการใช้สารเคมี
2. เวลาพ่นยาควรอยู่เหนือลม
3. ใส่เสื้อผ้าให้มิดชิด เช่น ใส่ถุงมือ สวมรองเท้าบูท และปิดจมูก
4. หลังการใช้สารเคมี ควรทำความสะอาดร่างกายทันที
5. หลังการใช้สารเคมีต้องมีการเก็บอุปกรณ์ที่ติดสารเคมีให้เรียบร้อย
6. ใช้สารเคมีให้น้อยลง
7. ใช้มีดตัดหญ้าแทนสารเคมี
8. ใช้เกลือพ่นฆ่าหญ้าแทนสารเคมี
9. ปลูกพืชที่ไม่ใช้สารเคมี เช่น พริก, ผัก
10. ใช้สารชีวภาพแทนสารเคมี
11. เปลี่ยนด้วยที่มีสารเคมีมาก มาใช้ด้วยที่มีสารเคมีน้อย
12. เปลี่ยนสถานที่ปลูก และหมุนเวียนสถานที่ปลูก
13. เว้นช่วงการเพาะปลูก

ระยะที่ 3 มัดคั่นสู่การปฏิบัติ

➤ 1. อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิควิธีการทำ และวิธีการใช้สารชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีแก่เกษตรกร 1 ครั้ง ในวันที่ 12 สิงหาคม 2550 ณ อาคารสถานีอนามัยชุมชนสถาน โดยมีผู้เข้าอบรมทั้งหมด 24 คน และสาธิตวิธีการทำสารชีวภาพต่างๆ ดังนี้

วิธีการผลิต EM ขยาย ปุ๋ยชีวภาพ สอร์ โมน สารไล่ศัตรูพืช และวัสดุใช้ในครัวเรือน

1. การทำปุ๋ยหมัก
2. การทำสารไล่ศัตรูพืช
3. การทำสอร์ โมนผลไม้
4. การทำสารป้องกันเชื้อราหรือไร
5. การทำสารสกัดชีวภาพ
6. การทำน้ำยาสระผม
7. การทำน้ำยาล้างจาน
8. การทำน้ำยาปรับสีผ้า
9. การผลิตสาร EM

➤ 2. รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในโรงเรียน 1 ครั้ง

➤ 3. ดำรงความรู้เจตคติของประชาชนต่อการใช้สารเคมีและการใช้สารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช รอบที่ 2

สรุปค่าใช้จ่ายตามโครงการ

จากงบประมาณ 15,000 บาท

1. ค่าชุดตรวจคลอรินเอสเทอร์ส (ตรวจสารเคมีในเลือดเกษตรกร) จำนวนเงิน	5,000 บาท
2. ค่าจัดทำแบบสำรวจ + ค่าถ่ายเอกสาร (จัดทำไว้สำรวจทั้งก่อนและหลัง) ..	1,500 บาท
3. ค่าน้ำมันรถในการประชุมติดต่อกันต่างๆ ..	600 บาท
4. ค่าจัดเวทีอบรมคืนข้อมูลให้ชุมชน นำเสนอปัญหา ขนาดความรุนแรง ที่ได้ และระดมความคิด หาแนวทางแก้ไข และหาวัสดุทางเลือกอื่นเพื่อ ทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ..	3,300 บาท
5. ค่าวัสดุในการจัดเวที ฯ	1,000 บาท
6. ค่าอบรมเชิงปฏิบัติการ วิธีการทำ และการใช้สารชีวภาพทดแทนสาร เคมี ..	1,000 บาท
7. ค่าวัสดุในการจัดอบรม ฯ	600 บาท
8. ค่าแรงค่า ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการลดการใช้สารเคมีปราบ ศัตรูพืชในโรงเรียน ..	1,000 บาท
9. ค่าจัดนิทรรศการ กิจกรรมโครงการ ฯ วันที่ 8 มกราคม 2551 ณ วัด อัญญาสา อ.เมือง จ.น่าน ..	1,000 บาท

รวมเป็นเงินทั้งหมด 15,000 บาท

หมายเหตุ -ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรส่วนท้องถิ่นตามโครงการที่เขียนไว้

สรุปบทเรียนความไม่สำเร็จปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ผู้นำไม่สนับสนุน ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่ตระหนักถึงปัญหาจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในพื้นที่ ซึ่งนับวันจะมีการเพิ่มปริมาณการใช้มากขึ้น
2. ชุมชนขาดความเข้มแข็ง
3. ประชาชนขาดความร่วมมือ ในการดำเนินงานตาม โครงการฯ
4. โครงการนี้มีผลกระทบต่อด้านสังคม เศรษฐกิจ รายได้ ของประชาชน
5. ประชาชนในพื้นที่รู้ปัญหา แต่ไม่ยอมแก้ไข
6. ประชาชนต้องการรายได้ มากกว่าที่จะคิดถึงผลกระทบจากการใช้สารเคมี
7. งบประมาณในการจัดทำโครงการน้อย กอปรกับไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรส่วนท้องถิ่นเลย

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

1. พัฒนาด้านการประสานงานทั้งระดับจังหวัดระดับอำเภอ และระดับปฏิบัติการ
2. พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ ในเรื่องเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้แก่ หน่วยงาน อบต. และผู้นำชุมชน
3. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชทุกช่องทาง เช่น ในที่ประชุมชาวบ้าน ทางหอกระจายข่าว ,ในโรงเรียน ,อสม.ช่วยประชาสัมพันธ์
4. จัดทำแผนงาน/โครงการ งานวิจัยตามสภาพปัญหาของพื้นที่
5. เลือกพื้นที่ ที่มีความพร้อมในการจัดทำโครงการฯ

ภาคผนวก 1

ให้เด็กๆ เขียนไป ส่วนผู้ใหญ่ ขอนั่งคิด นอนคิด ออกความเห็น

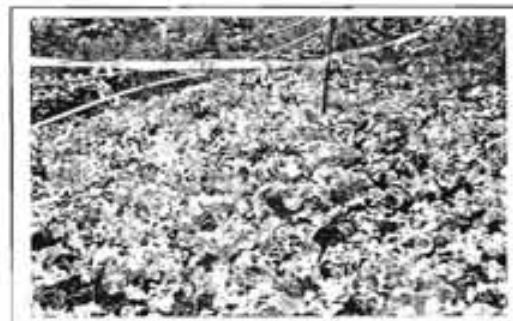
การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการทำและการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี

สาธิตวิธีการผลิต EM ขยาย สอว์ โมน สารไล่ศัตรูพืช และวัสดุใช้ในครัวเรือน

ผักปลอดสารพิษที่เป็นผักกาดพื้นบ้าน

ภาคผนวก 2

เลขที่แบบสำรวจ.....

แบบสำรวจข้อมูล โครงการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดแมลงปราบศัตรูพืชพื้นที่สูง

วันที่สำรวจ..... เดือน..... พ.ศ.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. ประวัติส่วนบุคคล

1.1 ชื่อ.....นามสกุล.....

1.2 วันเดือนปีเกิด.....อายุ.....ปี

1.3 เพศ ชาย หญิง1.4 สถานภาพสมรส โสด คู่ ม้าย แยก หย่าร้าง

1.5 ที่อยู่ปัจจุบัน

อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... โทรศัพท์.....

1.6 ระดับการศึกษา (ที่จบครบหลักสูตร)

- ไม่ได้เรียนหนังสือ มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา หรือเทียบเท่า
- ประถมศึกษา ปริญญาตรี
- มัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประวัติการเจ็บป่วยในครอบครัว : มีสมาชิกในครอบครัวของท่านเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่อไปนี้หรือไม่ ถ้ามี โปรดระบุด้วยว่าใคร

โรค	มี (ระบุว่าเป็นใคร)	ไม่มี
โรคเบาหวาน		
โรคความดันโลหิตสูง		
โรคหัวใจและหลอดเลือด		
โรคเลือด (ธาลัสซีเมีย)		
โรคมะเร็ง		
โรคอื่นๆ (ระบุ)		

3. ท่านเติมเครื่องคั้มบำรุงกำลังหรือไม่

- คั้ม ชนิด / วัน ไม่คั้ม

4. ท่านสุขบุหรืหรือไม่

- สุข มวน / วัน ไม่สุข

5. ท่านหรือไม

- ดืมทุกวัน
 ดืม สัปดาห์ละ ครั้ง
 ดืม เดือนละ ครั้ง
 ไม่ดืม

6. ท่านเคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก หรือไม

- เคย ครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. ไม่เคย

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลลักษณะการทำงาน

1. ลักษณะการทำงานของท่าน

- ทำการเพาะปลูกเอง รับจ้างคนอื่นทำ
 รับจ้างทำการเพาะปลูกต่างๆ รับจ้างเฉพาะฉีดพ่นสารเคมี

ระยะเวลาในการทำงาน ปีละ.....ครั้ง ุละ.....เดือน

2. ปัจจุบันท่านทำการเพาะปลูกอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- นา (ระบุ) ใต้แก่.....
พื้นที่เพาะปลูกรวม ไร่
- ไร่ (ระบุ) ใต้แก่.....
พื้นที่เพาะปลูกรวม ไร่
- สวน (ระบุ) ใต้แก่.....
พื้นที่เพาะปลูกรวม ไร่

ส่วนที่ 4 : แบบประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมี

โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านมีการปฏิบัติจริงในหัวข้อดังต่อไปนี้

รายการ	มี	ไม่มี
1. มีที่เก็บสารเคมีแยกเฉพาะ		
2. สวมถุงมืออย่างเมื่อมีการใช้สารเคมี		
3. สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมีอื่นๆ ตามที่ฉลากระบุ		
4. มีฉลากหรือรายละเอียดของสารเคมีที่ภาชนะบรรจุ		
5. ไม่ผสมสารเคมีมากกว่า 2 ชนิด ในการฉีดพ่นครั้งเดียว		
6. ไม่สูบบุหรี่ กินอาหาร หรือดื่มน้ำ ในขณะที่ทำการฉีดพ่น หรือใช้สารเคมี		
7. ไม่วางอาหารภาชนะบริเวณที่มีการฉีดพ่นใช้สารเคมีหรือจัดวางสารเคมี		
8. ยืนเหนือลมหรือคูทิศทางลม ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมี		
9. เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีเมื่อเปียกชุ่ม เช่น เกิดอุบัติเหตุสารเคมีสาดกระเด็น		
10. ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้งาน		
11. ไม่ใช้ปากเป่าเมื่อชิ้นส่วนอุปกรณ์อุดตัน เช่น นมหนู ให้ใช้แปรงขัด หรือใช้น้ำฉีดแทน		
12. ปลดปลอกออกจากเครื่องพ่นที่มีแรงดันทั้งหมด เมื่อพักใช้งานในแต่ละวัน		
13. ล้างภาชนะบรรจุทั้งหมดแล้ว ก่อนนำไปกำจัด		
14. อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันที หลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
15. แยกเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ เมื่อฉีดพ่นหรือทำงานกับสารเคมี ชักต่างหาก		

ส่วนที่ 5 : แบบบันทึกการสำรวจสุขภาพตนเอง

อาการผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ อาการที่เกิดจากการใช้สารเคมี จะเกิดขึ้นหลังการฉีดพ่นทันที หรือเกิดขึ้นภายใน 24 ชั่วโมงหลังฉีดพ่น เมื่อหยุดใช้สารเคมี อาการต่างๆจะหายไป แต่ถ้ามีการใช้ติดต่อกันนานๆจะมีอาการเรื้อรัง เช่น ผื่นคัน กล้ามเนื้ออ่อนแรง เป็นต้น

ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องอาการที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในรอบปีที่ผ่านมา

อาการผิดปกติ	มี	ไม่มี
1. นอนไม่หลับ		
2. เหนื่อ ออกมาก		
3. ตาแดง		
4. หนังตากระตุก		
5. ตาพร่ามัว		
6. แสบตา / ปวดแสบร้อน / คันตา		
7. น้ำตาไหล		
8. แสบจมูก		
9. เลือดกำเดาไหล		
10. น้ำมูกไหล		
11. น้ำลายไหล		
12. เวียนศีรษะ / มึนงง / หน้ามืด		
13. อ่อนเพลีย		
14. ปวดศีรษะ		
15. ลมชัก		
16. ไม่รู้สึกตัว / หหมดสติ		
17. อาเจียน / คลื่นไส้		
18. เจ็บคอ / คอแห้ง		
19. ไอ / หายใจติดขัด		
20. หายใจมีเสียงวี๊ด / เจ็บ หรือ แน่นหน้าอก		
21. ใจสั่น		
22. ปวดเกร็งท้อง		
23. มีอาการชามือ / ปลายมือ		
24. กล้ามเนื้ออ่อนแรง		
25. ท้องเสีย		
26. มือสั่น		
27. กล้ามเนื้อเป็นตะคริว		
28. ผื่นคันที่ผิวหนัง เช่น ผื่นแดง / ผื่นขาว / ผื่นแตก / ตุ่มพุพอง / ผื่นแห้ง		
29. คันผิวหนัง		
30. เดินโซเซ		
31. เล็บบิต / หลุด		

สรุป ผลการสำรวจข้อมูล จากแบบสำรวจ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. ประวัติส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มอายุที่สำรวจข้อมูล

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
10-15	-	0
16-20	4	2.27
21-25	19	10.79
26-30	25	14.20
31-35	33	18.75
36-40	39	22.15
41-45	24	13.63
46-50	10	5.68
51-55	10	5.68
56-60	8	4.54
61-65	2	1.13
66-70	1	0.56
70 ปีขึ้นไป	1	0.56
รวม	176	100.00

จากผลการสำรวจข้อมูลประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 36-40 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 22.15 รองลงมาคือช่วงอายุ 31-35 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และประชากรที่สำรวจข้อมูลจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 66-70 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเพศและสถานภาพสมรส ที่ทำการสำรวจ

	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	74	
ชาย	138	78.40
หญิง	38	21.59
สถานภาพสมรส	176	
โสด	5	2.84
คู่	167	94.88
ม้าย แยก หย่าร้าง	4	2.27
รวม	176	100.00

จากการผลการสำรวจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 78.40 และมีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุดจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 94.88

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรที่สำรวจข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

	จำนวน	ร้อยละ
- หมู่ที่ 3	101	57.38
- หมู่ที่ 9	74	42.04
- นอกเขต	1	0.56
รวม	176	100.00

จากผลการสำรวจข้อมูลประชากรส่วนใหญ่เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านขุนสถาน หมู่ที่ 3 ตำบลสันตะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 57.38 และมีประชาชนนอกเขตที่เข้ามาอาศัยทำมาหากินในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัยขุนสถาน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

ตารางที่ 4 แสดงระดับการศึกษา (ที่จบหลักสูตร)

	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	74	42.04
ประถมศึกษาตอนต้น	50	28.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	14.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย, อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	26	14.77
ปริญญาตรี	1	0.56
สูงกว่าปริญญาตรี	-	0
รวม	176	100.00

จากผลการสำรวจพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 ประชาชนที่จบปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุด 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

ตารางที่ 5 ประวัติกการเจ็บป่วยในครอบครัว

โรค	จำนวน	ร้อยละ
โรคเบาหวาน	3	8.57
โรคความดันโลหิตสูง	22	62.85
โรคหัวใจและหลอดเลือด	2	5.71
โรคเลือด (ขาดซีมี)	1	2.85
โรคมะเร็ง	1	2.85
โรคอื่นๆ - เก๊าต์	1	2.85
- ไต	1	2.85
- คอพอก	1	2.85
- กระเพาะ	1	2.85
- Cop D	1	2.85
รวม	35	100.00

จากการสำรวจประวัติกการเจ็บป่วยในครอบครัว พบว่าโรคความดันโลหิตสูงมีมากที่สุด คือ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 62.85 รองลงมาคือ โรคเบาหวาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 นอกนั้นเป็น โรคเลือด, โรคมะเร็ง, และโรคอื่นๆ จำนวน 1 ราย เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.85

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง, การสูบบุหรี่, การดื่มเหล้า

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง		
ดื่ม 1 ขวด/วัน	10	2.66
ไม่ดื่ม	110	29.33
ไม่แน่นอน	5	1.33
พฤติกรรมการสูบบุหรี่		
สูบ 10 มวน/วัน	18	4.80
ไม่สูบ	107	28.53
พฤติกรรมการดื่มเหล้า		
ดื่มทุกวัน	9	2.40
ดื่มสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	11	2.93
ไม่ดื่ม	76	20.29
ไม่แน่นอน	29	7.73
รวม	375	100.00

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง พบประชาชนส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลังจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33 ไม่สูบบุหรี่ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.53 ไม่ดื่มเหล้า จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29

ตารางที่ 7 การได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก

		จำนวน	ร้อยละ
เลข			
ครั้งล่าสุด	1 ปี	13	7.38
	2 ปี	6	3.40
	3 ปี	5	2.84
	> 3 ปี	32	18.18
ไม่เลข		120	68.18
รวม		176	100.00

จากการสำรวจการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เลขได้รับวัคซีนบาดทะยัก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 รองลงมา คือ เลขได้รับเกิน 3 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18

ตารางที่ 8 ข้อมูลลักษณะการทำงาน

		จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการทำงาน			
	ทำการเพาะปลูกเอง	173	90.57
	รับจ้างทำการเพาะปลูกต่างๆ	5	2.61
	รับจ้างคนอื่นทำ	7	3.66
	รับจ้างเฉพาะฉีดพ่นเคมี	6	3.14
ระยะเวลาในการทำงาน			
	ปีละ 1 ครั้ง	30	8.87
	ปีละ 2 ครั้ง	126	37.27
	ปีละ >3 ครั้ง	20	5.91
	ครั้งละ 1-2 เดือน	0	0
	ครั้งละ 2-3 เดือน	59	17.45
	ครั้งละ 4-5 เดือน	69	20.41
	ครั้งละ >5 เดือน	34	10.05
รวม		338	100.00

จากการสำรวจข้อมูลลักษณะการทำงาน ประชาชนส่วนใหญ่จะทำการเพาะปลูกเอง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 90.57 ระยะเวลาในการเพาะปลูกมากที่สุด 2 ปีละครั้ง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 37.27

ตารางที่ 9 ลักษณะการเพาะปลูก

	จำนวน	ร้อยละ
มี		
พื้นที่เพาะปลูกรวม 1 ไร่	0	0
พื้นที่เพาะปลูกรวม 2 ไร่	0	0
พื้นที่เพาะปลูกรวม 3 ไร่	0	0
พื้นที่เพาะปลูกรวม 4 ไร่	0	0
พื้นที่เพาะปลูกรวม 5 ไร่	0	0
พื้นที่เพาะปลูกรวม >5 ไร่	0	0
ไร้		
พื้นที่เพาะปลูกรวม 1 ไร่	2	1.13
พื้นที่เพาะปลูกรวม 2 ไร่	34	19.31
พื้นที่เพาะปลูกรวม 3 ไร่	26	14.77
พื้นที่เพาะปลูกรวม 4 ไร่	43	24.43
พื้นที่เพาะปลูกรวม 5 ไร่	68	38.68
พื้นที่เพาะปลูกรวม >5 ไร่	3	1.70
รวม		
พื้นที่เพาะปลูกรวม 1 ไร่	1	3.22
พื้นที่เพาะปลูกรวม 2 ไร่	4	12.90
พื้นที่เพาะปลูกรวม 3 ไร่	3	9.67
พื้นที่เพาะปลูกรวม 4 ไร่	12	38.70
พื้นที่เพาะปลูกรวม 5 ไร่	6	19.35
พื้นที่เพาะปลูกรวม >5 ไร่	5	16.12
รวม	31	100.00

จากการสำรวจลักษณะการเพาะปลูก ประชาชนส่วนใหญ่ทำไร่ โดยเฉลี่ย 5 ไร่ ค่อนคน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 38.63 รองลงมาคือ ทำสวน เฉลี่ย 4 ไร่ ค่อนคน คิดเป็นร้อยละ 38.70

ตารางที่ 10 ชนิดของพืชที่ปลูก

ชนิดของพืชที่ปลูก	จำนวน	ร้อยละ
ข้าว	683	12.70
เฉลี่ยคนละ	4.67	
ข้าวโพด	114	14.08
เฉลี่ยคนละ	5.18	
กะหล่ำปลี	806	15.88
เฉลี่ยคนละ	5.84	
ชิง	115	11.15
เฉลี่ยคนละ	4.10	
ผักกาดคอง	6	16.31
เฉลี่ยคนละ	6	
ถั่วเขียว	134	11.74
เฉลี่ยคนละ	4.32	
ยางพารา	2	5.43
เฉลี่ยคนละ	2	
พริก	14	12.67
เฉลี่ยคนละ	4.66	
รวมเฉลี่ย	36.77	100.00

จากผลการสำรวจชนิดของพืชที่ปลูกมากที่สุด คือ กะหล่ำปลี จำนวน 806 ไร่ โดยเฉลี่ยคนละ 5.18 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.88 และปลูกชิง จำนวนน้อยที่สุด จำนวน 115 ไร่ เฉลี่ยคนละ 4.10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.15

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

	จำนวน	ร้อยละ
เป็นผู้ฉีดพ่นหรือผสมสารเคมีหรือมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	176	100
ไม่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	0	0
รวม	176	100

จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประชาชนทุกคนที่สำรวจเป็นผู้ฉีดพ่นหรือผสมสารเคมีและมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 12 รายละเอียดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

	จำนวน	ร้อยละ
ฉลากสีแดง - สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษ ระดับร้ายแรง	37	21.02
ฉลากสีเหลือง - สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษ ระดับปานกลาง	118	67.04
ฉลากสีน้ำเงิน - สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษ ระดับพิษเล็กน้อย	21	11.93
รวม	176	100.00

จากการสำรวจการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีความเป็นพิษ ระดับปานกลาง (ฉลากสีเหลือง) มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 67.04 รองลงมาคือ สารเคมีที่มีความเป็นพิษ ระดับร้ายแรง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.02

ตารางที่ 13 รายละเอียดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา)

ชื่อของฉลาก	ชื่อสารกำจัดศัตรูพืช	ราคาหน่วย (บาท)	ใช้เพื่อ	ปริมาณที่ใช้ใน 1 ปี/คน
ขาว	- สอตเวฟ	120	กำจัดแมลง	4 ลิตร/คน/ปี
น้ำเงิน	- กรัวมมีอกโซน	16	กำจัดวัชพืช	20 ลิตร/คน/ปี
	- โกลโฟเสท 48 (โกลโฟเสทไฮโซไซโพรพิวแอมโมเนียม)	180	กำจัดวัชพืชใบแคบ	20 ลิตร/คน/ปี
เหลือง	- โกล 2 ดี	150	กำจัดวัชพืช	15 ลิตร/คน/ปี
	- ไวซิน (แมนโคแซบ)	180	กำจัดเชื้อรา	3 ลิตร/คน/ปี
	- อาทาบรอน (คลอร์ฟลูอาซุรอน)	240	กำจัดแมลง	2 ลิตร/คน/ปี
	- อาบาทีอป (อ.บาเม็กดิน)	120	กำจัดแมลง	4 ลิตร/คน/ปี
แดง	- แท็งค์ 2 อี (ออกซินฟลู ออร์เฟน)	120	กำจัดวัชพืช	5 ลิตร/คน/ปี
	- ไวโซน (พาราควอตไดคลอไรด์)	160	ฆ่าหญ้าทุกชนิด	20 ลิตร/คน/ปี

จากการสำรวจปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช (โกลโฟเสท 48, กรัวมมีอกโซน, ไวโซน) ในปริมาณมากที่สุด จำนวน 20 ลิตร/คน/ปี และสารเคมีที่มีการใช้น้อยที่สุด คือ อาทาบรอน (ใช้กำจัดแมลง) จำนวน 2 ลิตร/คน/ปี

ตารางที่ 14 ประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมี

	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	1,135	43.48
มี	1,475	56.51
พฤติกรรมการใช้สารเคมี		
1. มีที่เก็บสารเคมีแยกเฉพาะ	99	6.71
2. สวมถุงมือยางเมื่อมีการใช้สารเคมี	65	4.40
3. สวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมีอื่นๆ ตามที่ฉลากระบุ	80	5.42
4. มีฉลากหรือรายละเอียดของสารเคมีที่ภาษาชนบรจุ	156	10.57
5. ไม่ผสมสารเคมีมากกว่า 2 ชนิด ในการฉีดพ่นครั้งเดียว	100	6.77
6. ไม่สูบบุหรี่ กินอาหาร หรือดื่มน้ำ ในขณะที่ทำการฉีดพ่น หรือใช้สารเคมี	72	4.88
7. ไม่วางอาหาร/น้ำดื่มบริเวณที่มีการฉีดพ่น/ใช้สารเคมีหรือจัดวางสารเคมี	74	5.01
8. ยืนเหนือลมหรืออุทิศทางลม ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมี	117	7.93
9. เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีเมื่อเปียกชุ่ม เช่น เกิดอุบัติเหตุสารเคมีสาดกระเด็น	124	8.40
10. ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการใช้งาน	110	7.45
11. ไม่ใช้ปากเป่าเมื่อจับส่วนอุปกรณ์อุดคั้น เช่น นมหนู ให้ใช้แปรงขัดหรือใช้น้ำฉีดแทน	65	4.40
12. ปลดขลมหอกจากเครื่องพ่นที่มีแรงดันจนหมด เมื่อพักใช้งานในแต่ละวัน	67	4.54
13. ล้างภาษาชนบรจุที่หมดแล้ว ก่อนนำไปกำจัด	108	7.32
14. อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันที หลังการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	138	9.35
15. แยกเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ เมื่อฉีดพ่นหรือทำงานกับสารเคมี ซักต่างหาก	100	6.77
รวม	2,610	100.00
	1,475	100.00

จากการประเมินพฤติกรรมการใช้สารเคมี ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง จำนวน 1,475 คน คิดเป็นร้อยละ 56.51 และมีการใช้สารเคมีที่มีฉลากหรือรายละเอียดของสารเคมีที่ภาษาชนบรจุ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 10.57

ตารางที่ 15 บันทึกการสำรวจสุขภาพของคนเอง

อาการผิดปกติ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	4,097	75.94
มี	1,298	24.05
สุขภาพที่สำรวจ		
1. นอนไม่หลับ	48	3.69
2. เหนื่อย ออกมาก	71	5.46
3. คางแดง	36	2.77
4. หนักตากระดูก	40	3.08
5. คางร้าว	51	3.92
6. แสบตา / ปวดแสบร้อน / คันตา	80	6.16
7. น้ำตาไหล	40	3.08
8. แสบจมูก	54	4.16
9. เลือดกำเดาไหล	17	1.30
10. น้ำมูกไหล	30	2.31
11. น้ำลายไหล	33	2.54
12. เวียนศีรษะ / มึนงง / หน้ามืด	82	6.31
13. อ่อนเพลีย	89	6.85
14. ปวดศีรษะ	79	6.08
15. ตบซึก	14	1.07
16. ไม่รู้สึกตัว / หมคสติ	11	0.84
17. อาเจียน / คลื่นไส้	30	2.31
18. เจ็บคอ / คอแห้ง	70	5.39
19. ไอ / หายใจติดขัด	27	2.08
20. หายใจมีเสียงวี๊ด / เจ็บ หรือ แน่นหน้าอก	34	2.61
21. ใจเต้น	25	1.92
22. ปวดเกร็งท้อง	25	1.92
23. มีอาการชามือ / ปลายมือ	49	3.77
24. กล้ามเนื้ออ่อนแรง	56	4.31
25. ท้องเสีย	42	3.23
26. มือสั่น	26	2.00
27. กล้ามเนื้อเป็นตะคริว	25	1.92

28. ผืนคันที่ผิวหนัง เช่น ผืนแดง / ผืนขาว / ผืนแดง คุ่มพุด / ผืนแห้ง	44	3.38
29. คันผิวหนัง	63	4.85
30. เคน โซเซ	5	0.38
31. เล็บบิต / หลุด	2	0.15

รวม	1,298	100.00
------------	-------	--------

จากการสำรวจสุขภาพของประชาชนพบว่าไม่มีอาการผิดปกติ จากการใช้สารเคมี ร้อยละ 75.94
และมีอาการผิดปกติจากการใช้สารเคมี ร้อยละ 24.05

สรุปผลการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร

ตารางที่ 16 สรุปผลการตรวจสอบสารเคมีในเลือด ของเกษตรกร

	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ปลอดภัย	9	9.27
เสี่ยง	79	81.44
ปลอดภัย	7	7.21
ปกติ	2	2.06
รวม	97	100.00

จากผลการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของเกษตรกร จำนวน 97 คน พบว่ามีผลเสี่ยงมากถึง 79 คน คิดเป็นร้อยละ 81.44 และมีผลปกติเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06

ระยะที่ 2 เก็บข้อมูลให้ชุมชน

การจัดเวทีเก็บข้อมูลที่ได้ให้ชุมชน การนำเสนอปัญหา ขนาดความรุนแรงที่ได้ และระดมความคิดเห็น แนวทางแก้ไข และวัสดุทางเลือกอื่น เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

โดยจัดในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ณ อาคารสถานีอนามัยชุมชนสถาน โดยมีผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมทั้งหมด 66 คน ในทุกกลุ่ม อายุ คือ เด็กนักเรียน, ประชาชนทั่วไป, แม่บ้าน, พ่อบ้าน, อสม., อบค.,

สรุป 1.ผลการระดมความคิดเห็นหาปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

1. การระดมความคิดเห็นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช
2. ไม่มีการเก็บสารเคมีแยกเฉพาะ
3. ไม่สวมถุงมือเวลาผสมสารเคมี
4. ส่วนมากไม่เปลี่ยนเสื้อผ้าและอาบน้ำทันทีหลังพ่นยา
5. วางอาหาร และสารเคมีไว้ใกล้กัน
6. ใช้ปากเป่าเมื่ออุปกรณ์อุดตัน
7. แพ้ยาฆ่าแมลง
8. ปัญหาสภาพดินเสื่อม
9. การขาดความรู้ด้านการเกษตร

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการจุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม

โดย

ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

ส่วนที่ ข้อมูลทั่วไป

ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ตำบลยอดเป็น 1 ใน 3 ตำบล ของอำเภอสองแคว จังหวัดน่าน เป็นตำบลที่อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองน่าน 97 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	สปป.ลาว และตำบลชนแดน
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลชนแดน ตำบลนาไร่หลวง
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	อำเภอปง จังหวัดพะเยา

สภาพภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ

ประกอบไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีลำน้ำยอดเป็นแม่น้ำสายหลัก ไหลผ่านตำบล มีลำภูผาและน้ำตกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สภาพทางสังคมและการปกครอง

ประชากรตั้งบ้านเรือน เป็นกลุ่มบ้านแต่ละบ้านอยู่ห่างกันพอสมควร แต่ละกลุ่มบ้านมักจะตั้งบ้านเรือนโดยอาศัยพื้นที่ลุ่มตามแหล่งน้ำเป็นที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ ผูกพันกันในระบบเครือญาติ ห่วงหาอาลัยกัน หากมีปัญหาหรือ ข้อขัดแย้ง มีการพูดคุยและหาข้อตกลงกันในชุมชน โดยมีผู้เฒ่าผู้แก่หรือ ผู้นำชุมชน เป็นผู้ประสาน

การปกครอง ตำบลยอด ประกอบไปด้วย 6 หมู่บ้าน

1.บ้านสะเก็น	หมู่	1	จำนวน	116	หลังคาเรือน	124	ครอบครัว
2.บ้านยอด	หมู่	2	จำนวน	102	หลังคาเรือน	114	ครอบครัว
3.บ้านผาหลัก	หมู่	3	จำนวน	173	หลังคาเรือน	197	ครอบครัว
4.บ้านปางसान	หมู่	4	จำนวน	159	หลังคาเรือน	178	ครอบครัว
5.บ้านผาสิงห์	หมู่	5	จำนวน	125	หลังคาเรือน	135	ครอบครัว
6.บ้านน้ำเกาะ	หมู่	6	จำนวน	33	หลังคาเรือน	58	ครอบครัว

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน มีพื้นที่เศรษฐกิจหลักคือทำสวนมะพร้าว ประชากรบางส่วนจะอพยพ ไปขายแรงงานต่างจังหวัด ต่างประเทศ ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน รายได้เฉลี่ยต่อคน ประมาณ 3,500 บาท ต่อปี

การศึกษา

ในพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัยตำบลยอด มีโรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านยอด
2. โรงเรียนบ้านผาหลัก
3. โรงเรียนบ้านปางสำน
4. โรงเรียนบ้านผาสิงห์

ซึ่งได้เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ทั้ง 4 โรงเรียน และเปิดทำการเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 คือโรงเรียนบ้านผาหลัก

วัฒนธรรมประเพณีและศาสนา

ประชากรร้อยละ 92 นับถือศาสนาพุทธ ประชากรร้อยละ 8 นับถือผี วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันในบางชุมชน เช่น บ้านสะเก็น บ้านยอด มีวัฒนธรรมเผ่าก่อ ด้านภาษา การแต่งกาย ,บ้านผาหลัก บ้านผาสิงห์ บ้านปางสำน มีวัฒนธรรมไทลื้อ ด้านภาษาพูด พิธีทางด้านศาสนา ,บ้านน้ำเกาะ มีวัฒนธรรมของชนเผ่าเมี่ยน ด้านภาษา การแต่งกาย พิธีกรรมในงานสำคัญของเผ่า เช่น การแต่งงาน ศพ สู่ขวัญ และในตำบลยอดยังมีวัฒนธรรมประเพณี ในด้านการดูแลสุขภาพ เช่น การคู่มือ หมอมนต์ หมอเป่า หมอยาสมุนไพร หมอสู่ขวัญ นำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้ในการดูแลสุขภาพ

ส่วนที่ 2

โครงการจูงใจเพื่อสิ่งแวดล้อม ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ความเป็นมาและความสำคัญ

ความต้องการของการบริโภคอาหารก็เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์ได้เลือกวิถีทางเพื่อนำมาซึ่งความมั่นคง และความอยู่รอดของชีวิต จึงได้มีการพัฒนาวิถีชีวิตทางการเพาะปลูกตลอดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ประชากรเริ่มรู้จักและใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นจำนวนมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ทันกับการใช้และบริโภคของมนุษย์ ดังนั้นสารเคมีทางการเกษตร จึงเป็นที่สนใจและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก เช่น ยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช และเนื่องจากการใช้สารเคมีที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันทำให้ศัตรูพืชมีการปรับเปลี่ยนตัวเองในการอยู่รอดทำให้คือต่อสารเคมีที่เคยใช้มากขึ้น ทำให้มีการเพิ่มปริมาณสารเคมีมากขึ้น และเปลี่ยนสารเคมีที่มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้เกิดผลกระทบที่เป็นผลเสียต่อผู้ที่สัมผัสและผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้นและส่วนหนึ่งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทำให้สะสมในดิน น้ำ อากาศ

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของตำบลยอด อำเภอสองแคว ที่ตั้งในบริเวณเชิงเขา มีพื้นที่ส่วนใหญ่เอื้อต่อการทำการเกษตรและประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำสวน จึงทำให้ประชากรมีโอกาสสัมผัสสารเคมีทางการเกษตรสูง จากข้อมูลพื้นฐานพบว่าประชากรตำบลยอด อำเภอสองแคว มีอาชีพทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งส่วนใหญ่ทำไร่ เป็นหลัก ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม การพังทลายของพื้นผิวดิน สภาพดินเสื่อม จึงมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีมาใช้ในการปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิต ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพตามมามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายของเกษตรกรและประชาชนผู้บริโภค

คณะกรรมการสุขภาพตำบลยอด และสถานีอนามัยตำบลยอด ได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหา ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานตามแผนนโยบาย “3 ต้อง 6 ไม่” ของนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด - ที่ให้มีการออกกำลังกาย การบริโภคอาหารและการมีอารมณ์ที่ดี ต้องอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดีเสมอ จึงได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลยอด ผู้นำชุมชน โรงเรียนในตำบลยอด จัดทำโครงการภายใต้แนวคิด จูงใจเพื่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชดำริของในหลวง เพื่อให้ประชากรได้มีความรู้ความเข้าใจกับการใช้สารจูงใจชีวภาพเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเสริมชุมชนและลดการใช้สารพิษ ให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพชุมชน
ชาวตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

การดำเนินชีวิตที่ดี ด้วยการออกกำลังกายสม่ำเสมอ การกินอาหารที่ปลอดภัยและการมีอารมณ์ที่ดี ต้องอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ดีเสมอ

จากกรอบแนวคิดข้างต้น การดำเนินชีวิตของคนภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้เกิดการใช้ชีวิตและการมีสุขภาพจิตที่ดีอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมและบรรยากาศที่บริสุทธิ์ปราศจากมลพิษ และการบริโภคอาหารที่ปราศจากสารพิษ ด้วยการลดการใช้สารเคมีและสารพิษในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน

- หน่วยงานที่สนับสนุน
1. องค์การบริหารส่วนตำบลยอค
 2. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสองแคว
 3. ชมรมอสม.ตำบลยอค
 4. สถานีอนามัยตำบลยอค
 5. โรงเรียนในตำบลยอค จำนวน 5 โรงเรียน
 6. ศูนย์การเรียนรู้แม่ฟ้าหลวง บ้านน้ำเกาะ

ระยะเวลาในการดำเนินการ(ระบุเดือน/ปี) ที่เริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ)

เริ่มต้น มกราคม พ.ศ. 2550 สิ้นสุด สิงหาคม พ.ศ. 2550

สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่	หมู่บ้าน	ตำบล	เขต	อำเภอ	จังหวัด	ประกอบด้วย
1.	บ้านสะเก็น	หมู่ 1	จำนวน	116	หลังคาเรือน	
2.	บ้านยอด	หมู่ 2	จำนวน	102	หลังคาเรือน	
3.	บ้านผาหลัก	หมู่ 3	จำนวน	173	หลังคาเรือน	
4.	บ้านปางสาม	หมู่ 4	จำนวน	159	หลังคาเรือน	
5.	บ้านผาสังห์	หมู่ 5	จำนวน	125	หลังคาเรือน	
6.	บ้านน้ำเกาะ	หมู่ 6	จำนวน	33	หลังคาเรือน	

กิจกรรมดำเนินการ

1. **ขั้นเตรียมการ**
 - 1) เตรียมคณะทำงาน ประชุมชี้แจง จัดทำแผนการดำเนินงาน มอบหมายภารกิจ
 - 2) เตรียมหลักสูตร เนื้อหา เอกสารประกอบการอบรม
 - 3) เตรียมชุมชนสร้างความเข้าใจร่วมกัน ประชุม นัดหมาย
 - 4) ประสานวิทยากร สถานที่จัดสัมมนา
2. **ขั้นดำเนินการ**
 - 1) จัดกิจกรรมเจาะเลือด ตรวจหาสารพิษในร่างกาย
 - 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยชุมชน
 - 3) ส่งเสริมการใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในชีวิตประจำวัน ดังนี้
 - 3.1 การใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในครัวเรือน เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี
 - 3.2 การใช้จุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม
 - 3.3 การนำจุลินทรีย์ชีวภาพไปเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการดับกลิ่นและใช้เป็นอาหารสัตว์
 - 3.4 การใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร
 - 3.5 การใช้จุลินทรีย์เพื่อลดปริมาณขยะ
 - 3.6 การนำสมุนไพรมาใช้ในการลดปริมาณสารเคมีในร่างกาย
3. **ขั้นประเมินผล**
 - 1) ประเมินผลขณะดำเนินการ จากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การให้ความร่วมมือ และความเข้าใจ ยอมรับรูปแบบการดำเนินงาน
 - 2) ประเมินผลหลังดำเนินการ จากการนำจุลินทรีย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ส่วนที่ 3

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมดำเนินงานโครงการ จุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม ตำบลยอค อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ประกอบด้วย การจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงาน การประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานแก่ผู้นำชุมชน การเจาะเลือดหาสารพิษในร่างกาย การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือน และการฝึกปฏิบัติและทดลองใช้จุลินทรีย์ชีวภาพเพื่อการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ และการใช้ในครัวเรือน ตามรายละเอียดดังนี้

ผลการตรวจเลือดหาสารพิษในร่างกาย ก่อนดำเนินกิจกรรม

หมู่บ้าน	จำนวนผู้รับการตรวจ	ระดับผลการตรวจ							
		1	%	2	%	3	%	4	%
ตะเก็น	69	8	11.59	12	17.39	34	49.27	15	21.73
ยอค	63	2	3.17	13	20.63	33	52.38	15	23.81
ผาหลัก	123	13	10.57	16	13.01	52	42.28	42	34.15
ปางเสี้ยน	72	16	22.22	5	6.94	20	27.78	31	43.06
ผาสิงห์	76	1	1.32	12	15.79	45	59.21	18	23.68
น้ำเกาะ	52	3	5.77	12	23.08	26	50.00	21	40.38
รวม	455	44	9.67	72	15.82	213	46.81	146	32.08

จากตาราง พบว่า ประชาชนที่มีสารพิษในเลือดอยู่ในภาวะปกติ ร้อยละ 9.67 อยู่ในภาวะไม่เสี่ยง ร้อยละ 15.82 อยู่ในภาวะเสี่ยง ร้อยละ 46.81 และภาวะไม่ปลอดภัย ร้อยละ 32.08 โดยภาพรวมประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีสารพิษอยู่ในร่างกายอยู่ในภาวะเสี่ยงและไม่ปลอดภัยถึงร้อยละ 78.89 ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนค่อนข้างมาก

ผลการตรวจเลือดหาสารพิษในร่างกาย หลังดำเนินกิจกรรม

หมู่บ้าน	จำนวนผู้รับการตรวจ	ระดับผลการตรวจ							
		1	%	2	%	3	%	4	%
ตะเก็น	69	19	27.54	32	46.38	7	10.14	11	15.94
ยอค	63	23	36.51	25	39.68	11	17.46	4	6.35
ผาหลัก	123	41	33.33	38	30.89	23	18.69	21	17.09
ปางเสี้ยน	72	36	50	22	30.56	9	12.5	5	6.94
ผาสิงห์	76	31	40.79	24	31.58	11	14.47	10	13.16
น้ำเกาะ	52	19	36.54	17	32.69	11	21.15	5	9.62
รวม	455	169	37.14	158	34.73	72	15.83	56	12.30

จากตาราง พบว่า ประชาชนที่มีสารพิษในเลือดอยู่ในภาวะปกติ ร้อยละ 37.14 อยู่ในภาวะไม่เสี่ยง ร้อยละ 34.73 อยู่ในภาวะเสี่ยง ร้อยละ 15.83 และภาวะไม่ปลอดภัย ร้อยละ 12.30 โดยภาพรวม ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีสารพิษอยู่ในร่างกายอยู่ในภาวะปกติและปลอดภัย ในจำนวนที่มากขึ้นเมื่อเทียบจากผลก่อนดำเนินการ ร้อยละ 71.87 และมีภาวะเสี่ยงและไม่ปลอดภัย ลดลงเมื่อเทียบผลจากก่อนดำเนินการ จำนวนร้อยละ 28.13

ผลการดำเนินเวที ผู้การุญประภายแนวคิด

จากการเจาะเลือดตรวจหาสารเคมีในประชาชน ทำให้ทราบว่าปัญหาสารเคมีเป็นปัญหาสำคัญของตำบลยอด หากมองจากข้อมูลพื้นฐานของชุมชน พบว่า สถานภาพการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ในระยะแรก เป็นการผลิตแบบดั้งเดิมพออยู่พอกิน ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ต่อมาเมื่อระบบทุนนิยมเข้ามามีอิทธิพล สร้างเงื่อนไขการดำรงชีวิตของประชาชน การผลิตทางการเกษตร การปลูกพืชผัก ผลไม้ พืชไร่ จึงต้องหันมาใช้สารเคมี เพื่อตอบสนองความรวดเร็วในกระบวนการผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตได้กำไรน้อย และที่สำคัญผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบ เช่น ดินเสีย น้ำเสีย นอกจากนั้นยังกระทบกับสุขภาพของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะการเจ็บป่วยจากสารเคมีที่มีในร่างกาย เมื่อประชาชนเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวมากขึ้น ชุมชนและสังคม หันมาองการแก้ไขปัญหของชุมชนในการลดการใช้สารเคมี โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่นผู้นำชุมชนให้การสนับสนุนแก่กลุ่มองค์กรในชุมชน ทำให้รู้และความเข้าใจ มีความตระหนักในเรื่องของสารเคมี จึงได้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เกิดขึ้นในชุมชน โดยเน้นในกลุ่มเป้าหมายผู้นำชุมชน หัวหน้าครัวเรือน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มนักเรียนในโรงเรียน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้การใช้ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ห่างไกลจากสารเคมี ทั้งในชุมชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้านและทุกโรงเรียน จำนวน 4 โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้แม่ฟ้าหลวง บ้านน้ำเกาะ เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในชีวิตประจำวันทดแทนการใช้สารเคมี ดังนั้น จึงเกิดกระบวนการ

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยชุมชน ทั้ง 6 หมู่บ้าน ได้ใช้แนวทางการพัฒนา เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ และนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยใช้แนวคิด จุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม แบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของในหลวง เพื่อให้ประชากรได้มีความรู้ความเข้าใจกับการใช้สารจุลินทรีย์ชีวภาพเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่

- 1.การนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.การป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากสารพิษและสารเคมีอันตรายในการดำเนินชีวิต

3.การนำจุลินทรีย์ชีวภาพมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทดแทนการใช้สารพิษ และสารเคมี ได้แก่

- 3.1 การนำไปใช้ในครัวเรือน ทดแทนสารเคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ น้ำยาล้างภาชนะ เช่น แก้วน้ำ ด้วย จาน ชาม และวัสดุอื่นๆ น้ำยาซัก ผ้าน้ำยาล้าง ห้องน้ำ เป็นต้น
- 3.2 การใช้ดักกิ้งหมื่นและการทำสายเชื้อโรค จากแห้งน้ำไฮโครก น้ำเสีย ส้วม ขยะ เป็นต้น
- 3.3 การนำไปเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการดักกิ้งและใช้เป็นอาหารสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่ กระบือ เป็นต้น
- 3.4 การนำไปใช้ในการเกษตร ได้แก่ การทำปุ๋ย การใช้รดต้นไม้ การใส่ในพื้นที่ นาข้าว
- 3.5 ใช้ในการลดปริมาณขยะเร่งการย่อยสลาย นำไปใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน ลดการเผาขยะ สร้างมลพิษ
- 3.6 การทำขารางจืด เพื่อใช้ในการค้ำกินเป็นสมุนไพร ลดสารพิษในร่างกาย

เครือข่ายผู้ความยั่งยืน

ปัจจุบันการดำเนินงานเพื่อต่อยอด แนวความคิดและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการดำเนินการ ในกลุ่มต่างๆดังนี้

ชมรม อสม.ตำบลยอด

ได้จัดสรรงบประมาณ หมู่ละ 5000 บาท จำนวนงบประมาณทั้งสิ้น 30,000 บาท จัดตั้งศูนย์จุลินทรีย์ประจำหมวด จำนวน 40 กลุ่ม กระจายจุลินทรีย์ และส่งเสริมให้ประชาชนในเขตที่อสม.รับผิดชอบ โดยอสม. 1 คนมีเครือข่ายในการมีและใช้จุลินทรีย์ เพื่อนำจุลินทรีย์ชีวภาพมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทดแทนการใช้สารพิษและสารเคมี ในเขตรับผิดชอบ ผลิตน้ำยาสะอาดใช้เองในครัวเรือน และผลิตผักสวนครัวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ปัจจุบันมีเครือข่ายของอสม. ประมาณ 400 ครัวเรือน และยังมีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการผลิตน้ำยาสะอาด ในตำบลขึ้นเพื่อเป็นหน่วยสนับสนุนวัสดุการผลิต

ในชุมชน

บ้านผาหลักได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายได้โครงการตามแผนงานยุทธศาสตร์อยู่เย็นเป็นสุข ปี 50 โดยกำหนดเป้าหมายให้ทุกครัวเรือนผลิตอาหารปลอดภัย

สารพิษ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 76,700 บาท ขยายการใช้จุลินทรีย์ในครัวเรือน ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวกินเอง เลี้ยงสัตว์ เช่น กบ ปลา อย่างธรรมชาติ สนับสนุนให้ทุกคุ้ม มีการผลิตจุลินทรีย์ ใช้กันเองในคุ้ม

สถานีอนามัยตำบลยอด

ได้วางแผนให้พัฒนา เป็นศูนย์การเรียนรู้ และพัฒนาการใช้จุลินทรีย์ ในระดับตำบล โดยให้ประชาชน หันมาใช้สารชีวภาพในการเพิ่มผลผลิตจากการประกอบอาชีพได้มากขึ้น มีความรู้และทักษะในการรู้จักใช้จุลินทรีย์ เพราะมองว่าการกินอาหารที่ปลอดภัย เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง สมบูรณ์ ปลอดภัยจากโรคภัย ทั้งนี้ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมจึงจะทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ประเด็นสำคัญ คือการพัฒนาให้เป็นต้นแบบ แก่ชุมชน เช่น การใช้จุลินทรีย์เพื่อ บำบัดขยะ ผลิตปุ๋ยจากเศษหญ้า วัสดุธรรมชาติ การเลี้ยงสัตว์ เน้นตามวิถีธรรมชาติ เช่น กบ ปลา หมู หุยม ปลอดจนการผลิตน้ำยาสะอาดยาเอนกประสงค์ ใช้ในสำนักงาน ผลิตจุลินทรีย์ทำความสะอาดพื้นสถานีอนามัย

โรงเรียน อบต. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ได้ส่งเสริม องค์ความรู้แก่บุคลากร เน้นการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนได้ และ ส่งเสริมให้มีการผลิตและใช้จุลินทรีย์ และการผลิตน้ำยาสะอาดยาเอนกประสงค์ใช้ในหน่วยงาน โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน เรื่องจุลินทรีย์ และปลูกฝังแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินงานตามโครงการจุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการพัฒนาชีวิตคนและชุมชน มาใช้ในการรณรงค์ปลูกจิตของประชาชนในตำบลยอด โดยใช้แนวคิดจุลินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อม อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการทดแทนการใช้สารพิษและสารเคมีในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการดำเนินชีวิต ซึ่งคงไม่มีใครอยากใช้และอยากสัมผัสอยู่กับสารพิษตลอดเวลา แต่ประชาชนยังขาดความสำคัญในภาคการเกษตรที่ต้องการเร่งผลิตเพื่อการจำหน่าย โดยอาศัยรายได้จากทางเกษตร จำเป็นต้องใช้สารเคมีเช่น สารฆ่าหญ้า สารฆ่าแมลง การปรับปรุงแนวความคิดและพฤติกรรม จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ระยะเวลาและความมุ่งมั่นของทุกคน ทุกภาคส่วน

ภาพกิจกรรม

การอบรมองค์ความรู้เรื่องจุนทรีย์

การสาธิตและปฏิบัติ

การขยายหัวเชื้อ

ภาพกิจกรรม

การผสมหัวเชื้อจุลินทรีย์

น้ำชาได้แมลง

น้ำชาสะอาด

น้ำชาสะอาด โดยน้องๆเขาวรณ

น้ำชาสะอาด โดยกลุ่มพ่อบ้าน

ภาพกิจกรรม

การผลิตปุ๋ย

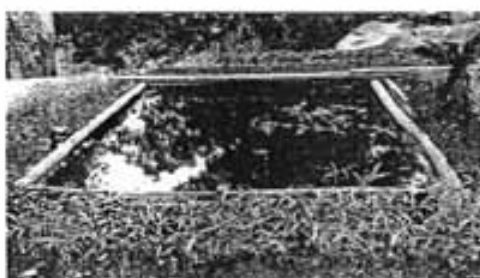
ภาพกิจกรรม

การทำบ่อปลา

การหมักบ่อด้วยจุลินทรีย์

บ่อที่พร้อมเลี้ยงปลา

การเลี้ยงหมุ่หมุ่ บำบัดด้วยจุลินทรีย์

ภาพกิจกรรม

จุลินทรีย์น้ำคบ่อปลาตุก

การผลิตจุลินทรีย์จากส้มโอ

น้ำชาได้แมลง

ถังบ่มคชยะ

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

โดย

คำบลพงษ์ กิ่งอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพกำลังเป็นที่สนใจของสังคม รวมทั้งอาหารสุขภาพ กลายเป็นที่ต้องการของคนใส่ใจสุขภาพ และแนวคิดเรื่องของการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง เกษตรพอเพียงตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบกับมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน ได้ดำเนินงานศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน สภาพพื้นที่ตำบลพงษ์อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ภูเขาสูงมีเขตติดคอกของอำเภอบ่อเกลือ อำเภอแม่จริม การชะล้างสารเคมีลงสู่พื้นที่ตอนล่าง

ตำบลพงษ์ เป้าหมายที่มีพื้นที่ดำเนินการสร้างเครือข่าย ประชาชนในเขตตำบลพงษ์ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว พืชไร่ ซึ่งมีการใช้สารเคมี ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง ทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย ระบบทางเดินหายใจ

การจัดตั้งรวมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ การทำการเกษตรปลอดสารเคมี ยาฆ่าแมลง เป็นการลดต้นทุนการผลิต เพราะเกษตรกรร่วบภาระต้นทุนที่สูงขึ้นทุกปี ปัญหานี้สินยังเพิ่มขึ้นเหมือนเดิมเมื่อหักต้นทุนการผลิตแล้ว การเพาะปลูกจากที่เคยใช้สารเคมีมาเป็นการปลูกแบบปลอดสารเคมีทุกชนิด ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทำให้ดินเสื่อมและเสียสุขภาพร่างกายจากการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง ดังนั้นการหาความรู้จากภายนอกชุมชน โดยการศึกษาอบรม เรียนรู้ หาผู้รู้จากนักวิชาการ ราษฎรชาวบ้าน เพื่อเกษตรกรที่เกี่ยวข้องการทำเกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก เกษตรชีวภาพ เกษตรอินทรีย์ มาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรของคน

องค์กรบริหารส่วนตำบลพงษ์ ได้บูรณาการการทำงานร่วมกับสาธารณสุขอำเภอสันติสุข จึงจัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายดี แข็งแรง ปลอดภัยจากสารเคมี เกิดความสมดุลของชีวิต
2. เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดปุ๋ย ลดยาฆ่าแมลง เพิ่มรายได้
3. เพื่อจัดการและอนุรักษ์ พื้นฟู ดิน น้ำ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรพึ่งตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษ
5. เพื่อส่งเสริมตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เป้าหมาย

อบรมให้ความรู้ ตรวจสอบสารพิษในเลือด ประชาชน เกษตรกรในเขตตำบลพงษ์ 13 หมู่บ้าน

จำนวน 65 คน

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมชี้แจงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมชี้แจงโครงการแก่กลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรในเขตตำบลพงษ์
3. จัดทำและเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติดำเนินการจากผู้บริหารท้องถิ่น
4. เจาะเลือกตรวจหาสารพิษในเลือดแก่กลุ่มเกษตรกร ครั้งที่ 1 ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ
5. ดำเนินการตามโครงการ
 - จัดอบรมให้ความรู้ การใช้จุลินทรีย์ชีวภาพ ด้วยวิธีบรรยาย แบบมีส่วนร่วม
 - ภาคปฏิบัติ สาธิตการผลิตการผลิตจุลินทรีย์ชีวภาพ
 - คัดเลือก กำหนด หมู่บ้านเป้าหมายเพื่อเป็นหมู่บ้านนำร่องของโครงการ
6. ศึกษาดูงาน
7. เจาะเลือกตรวจหาสารพิษในเลือดแก่กลุ่มเกษตรกร ครั้งที่ 2 หลังดำเนินโครงการ
8. ติดตาม ประเมินผลโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2550 (เดือน มกราคม ถึง กันยายน 2550)

งบประมาณ

จำนวนรวมทั้งสิ้น 26,000.- บาท

งบประมาณ ดำเนินการตามโครงการ ดังนี้

1. ค่าอาหารและอาหารว่าง สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 65 คน คนละ 50 บาท	เป็นเงิน	3,250.- บาท
2. ค่าตอบแทนวิทยากร ในการจัดอบรมและสาธิต จำนวน 3 คน คนละ 1,000 บาท	เป็นเงิน	3,000.- บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร คู่มือตัวอย่าง EM	เป็นเงิน	3,000.- บาท
4. ค่าป้ายชื่อโครงการ ความยาว 4 เมตร 1 ป้าย	เป็นเงิน	500.- บาท
รวมเป็นเงิน		9,750.- บาท

งบประมาณการศึกษาดูงานจำนวน 1 วัน ดังนี้

1. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน	3,500.- บาท
2. ค่าอาหารและอาหารว่างสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 65 คน คนละ 100 บาท	เป็นเงิน	6,500.- บาท
3. ค่าของที่ระลึกในการศึกษาดูงาน	เป็นเงิน	500.- บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		10,500.- บาท

งบประมาณในการตรวจหาสารพิษตกค้างในร่างกาย ดังนี้

1. ค่าอุปกรณ์ ชุดตรวจหาสารพิษตกค้างใน	เป็นเงิน	3,000.- บาท
2. ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ตรวจหาสารพิษตกค้าง	เป็นเงิน	600.- บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		3,600.- บาท

งบประมาณการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการ ประชุม สรุปผล ติดตาม ประเมินผลโครงการ	เป็นเงิน	2,150.- บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		2,150.- บาท

หมายเหตุ งบประมาณค่าใช้จ่ายทุกรายการสามารถอัตรัดเปลี่ยนกันได้

สถานที่ดำเนินการ

องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
ศึกษาดูงาน ณ กลุ่มปลูกผักบ้านไผ่จาม ต.सान อ.เวียงสา จ.น่าน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สถานีอนามัยตำบลพงษ์/สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสันติสุข/องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ อำเภอ
สันติสุข จังหวัดน่าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนมีสุขภาพร่างกายดี แข็งแรง ปลอดภัย จากความเสี่ยงในการใช้สารเคมี เกิดความสมดุลของชีวิต มากกว่าร้อยละ 80
2. ลดต้นทุนการผลิต ลดปุ๋ย ลดยาฆ่าแมลง ประชาชน เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
3. สภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำได้รับการฟื้นฟู ดูแล
4. เกษตรกรพึ่งพาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษนำไปประยุกต์ใช้กับการทำการเกษตรมากกว่าร้อยละ 80
5. ส่งเสริมตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
6. มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมชุมชนมีการพัฒนาอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ผู้เสนอโครงการ

(นายบันเทิง จันทการบัณฑิต)
หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลพงษ์

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายธวัช สิทธิยศ)
สาธารณสุขอำเภอสันติสุข

ผู้เสนอโครงการ

(นางเบญจมาศ ช่มอาวุธ)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายกัจฉิพนธ์ ดุภะวิชัยกุล)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายแถว เป้าพรหม)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสุทธิศิลป์ สารรัตน์)
ประธานบริหารโครงการ

โครงการ “ การพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่น ใน โครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน
เพื่อจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชื่อโครงการ การปลูกผักปลอดสารพิษ

พื้นที่ดำเนินการ จำนวน 13 หมู่บ้าน ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณที่ขอจํา	งบประมาณจาก แหล่งอื่น
1	- อบรมให้ความรู้การใช้ จุลินทรีย์ชีวภาพ - สาธิตทดลองการผลิต จุลินทรีย์ชีวภาพคัดเลือก - กำหนดหมู่บ้านนำร่อง	ปีงบประมาณ 2550	-	9,750 บาท (อบต.พงษ์)
2	ศึกษาดูงาน	ปีงบประมาณ 2550	10,500 บาท	-
3	- เจาะเลือดตรวจหาสารพิษ ในเลือดครั้งที่ 1 - เจาะเลือดตรวจหาสารพิษ ในเลือดครั้งที่ 2	ปีงบประมาณ 2550	3,600 บาท	-
4	ติดตามประเมินผลโครงการ	ปีงบประมาณ 2550	1,900 บาท	250 บาท (อบต.พงษ์)
	รวมงบประมาณ		16,000	10,000 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ สถานีอนามัยตำบลพงษ์/สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสันติสุข/
องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

แบบลงทะเบียนผู้เข้าร่วมอบรม โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม
วันที่ 22 มิถุนายน 2550

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
1	นางสิริรัตน์ มุลธิจันทร์		นางสิริรัตน์ มุลธิจันทร์	
2	นางคำผง อิ่มมะโน		นางคำผง อิ่มมะโน	
3	นางคำใส พรหมไชยวงศ์		นางคำใส พรหมไชยวงศ์	
4	นายอดุลย์ ก้าวงค์		นายอดุลย์ ก้าวงค์	
5	นางพวง ไชยกาอินทร์		นางพวง ไชยกาอินทร์	
6	นางเชียว ไชยกาอินทร์		นางเชียว ไชยกาอินทร์	
7	นายไม้น แสนของ		นายไม้น แสนของ	
8	นางคำใบ ผัดดี		นางคำใบ ผัดดี	
9	นายเกียรติ ตาทิพย์		นายเกียรติ ตาทิพย์	
10	นายสิงห์ ใจจันทร์		นายสิงห์ ใจจันทร์	
11	นายจันทร์ อินทลี		นายจันทร์ อินทลี	
12	นายเป็ล บุญอินทร์		นายเป็ล บุญอินทร์	
13	นายนพ กันไชย		นายนพ กันไชย	
14	นายถนัด ไชยวุฒิ		นายถนัด ไชยวุฒิ	
15	นายจ้อย บุวรรณ์		นายจ้อย บุวรรณ์	
16	นายกฤษฎา ก้าวงค์		นายกฤษฎา ก้าวงค์	
17	นายเกียรติ ชานันท์		นายเกียรติ ชานันท์	
18	นายชิต กันแสน		นายชิต กันแสน	
19	อำพันธ์ อินนา		อำพันธ์ อินนา	
20	นางจันทร์เพ็ญ อิ่มมะโน		นางจันทร์เพ็ญ อิ่มมะโน	
21	นายสมาน โลงันท์		นายสมาน โลงันท์	
22	นายแก้ว กันแสน		นายแก้ว กันแสน	
23	นางสุพรรณ อุค้าย		นางสุพรรณ อุค้าย	

แบบลงทะเบียนผู้เข้าร่วม โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์
วันที่ 22 มิถุนายน 2550

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
24	นางแวว สารใจ		นางแวว สารใจ	
25	นางบัวคลี่ สารใจ		นางบัวคลี่ สารใจ	
26	เด็กหญิงลิลาวดี พิมราช		ลิลาวดี พิมราช	
27	เด็กหญิงกนกวรรณ สายสอน		กนกวรรณ สายสอน	
28	เด็กหญิงจิราภา เอี่ยมแจ่ม		จิราภา เอี่ยมแจ่ม	
29	เด็กหญิงเมล์วิญา คำเมืองมูล		เมล์วิญา คำเมืองมูล	
30	เด็กหญิงเบญญา ธิบตี		เด็กหญิงเบญญา ธิบตี	
31	เด็กหญิงเจนจิรา ธิบตี		เด็กหญิงเจนจิรา ธิบตี	
32	นายสิทธิ์ ไชยะ		นายสิทธิ์ ไชยะ	
33	นายคำทอง บุญอินทร์		นายคำทอง บุญอินทร์	
34	นางสา เขียนนา		นางสา เขียนนา	
35	นายแท้ หลวงดี		นายแท้ หลวงดี	
36	นางเกษราภรณ์ หลวงขาว		นางเกษราภรณ์ หลวงขาว	
37	นางหนู ปัญญา		นางหนู ปัญญา	
38	นางดี เบ้าพรหม		นางดี เบ้าพรหม	
39	นายแสวง สายเสน		นายแสวง สายเสน	
40	นายทศพล ไหมเงิน		นายทศพล ไหมเงิน	
41	นางกฤตพร จันท์อัน		นางกฤตพร จันท์อัน	
42	นายปรีชา จันท์อัน		นายปรีชา จันท์อัน	
43	นายอนันต์ นานัน		นายอนันต์ นานัน	
44	นายมี้ง ยะอิน		นายมี้ง ยะอิน	
45	นายธรรม พรหมสาเวนา		นายธรรม พรหมสาเวนา	
46	นางศัด อินมะโน		นางศัด อินมะโน	
47	นายสมฤทธิ์ อุทธา		นายสมฤทธิ์ อุทธา	
48	นายอุดม อุทธา		นายอุดม อุทธา	
49	นายเปล่ง สารใจ		นายเปล่ง สารใจ	

แบบลงทะเบียนผู้เข้าร่วมโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ
๗ องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์
วันที่ 22 มิถุนายน 2550

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
50	นางผัด กุศล		นางผัด กุศล	
51	นางคำไบบ โกลนันท์		นางคำไบบ โกลนันท์	
52	นายเฉลิม เขียนนา		นายเฉลิม เขียนนา	
53	นายปิ่น จ่อมพันธ์		นายปิ่น จ่อมพันธ์	
54	นายน้อย อิบดี		นายน้อย อิบดี	
55	นายรัชนพงษ์ แซ่ว่าง		นายรัชนพงษ์ แซ่ว่าง	
56	นายง่า แซ่ว่าง		นายง่า แซ่ว่าง	
57	นายเอื้อะ แซ่ไฉ้ง		นายเอื้อะ แซ่ไฉ้ง	
58	นายดำ แซ่ไฉ้ง		นายดำ แซ่ไฉ้ง	
59	นางคำ ปินสุข		นางคำ ปินสุข	
60	นางแสงดาว บุญอินทร์		นางแสงดาว บุญอินทร์	
61	นายคง ใจปิง		นายคง ใจปิง	
62	นายหวัน อิทธิรักษ์		นายหวัน อิทธิรักษ์	
63	นายจันทร์ ขอดแก้ว		นายจันทร์ ขอดแก้ว	
64	นายมอ แซ่เอื้อ		นายมอ แซ่เอื้อ	

ผลการตรวจหาสารพิษในเลือด
โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ 22 มิถุนายน 2550
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล		ที่อยู่	ผลการตรวจสารเคมีในเลือด				หมายเหตุ
				ไม่ปลอดภัย	มีความเสี่ยง	ปลอดภัย	ปกติ	
1	นายเหลื	หลวงดี	86 ม.13				/	
2	นางคำมวง	อินมะ โน	1 ม.5				/	
3	นางคำไอบ	ผัดดี	101 ม.1		/		/	
4	นายจ้อย	บุวรรณ	26 ม.2					
5	นางแหว	สารใจ	112 ม.8		/		/	
6	นางคำใส	พรมไชยวงศ์	32 ม.9				/	
7	นางจันทร์เพ็ญ	หิมมะวัน	37 ม.7				/	
8	นายแก้ว	กันเสน	78 ม.1				/	
9	นางเขียว	ไชยกาอิน	21 ม.5		/			
10	นางไม้้น	แสนยอง	7 ม.5				/	
11	นางสุพรรณ	อุคชัย	16 ม.7		/			
12	นายเกียรติ	ชานันท์	47 ม.7	/				
13	นายกฤษฎา	กำวงศ์	14 ม.7				/	
14	นายแถว	เข้าพรหม	19 ม.13				/	
15	นายเกียรติ	คาทิพย์	53 ม.3		/			
16	นายสุทธิ	ไชยะ	141 ม.4		/			
17	นายเป็ล	บุญอินทร์	91 ม.11	/				
18	นางบัวคลี่	สารใจ	7 ม.8		/			
19	นางหนู	ปิญา	131 ม.1		/			
20	นางดี	เข้าพรหม	26 ม.13		/			
21	นายแสวง	สายแสน	2 ม.9	/				
22	นางเกษราภรณ์	หลวงขาว	119 ม.1	/				
23	นายช้วน	อินนา	127 ม.2	/				
24	นางอำพัน	อินนา	127 ม.2				/	
25	นางสา	เขียนนา	22 ม.9			/		

ผลการตรวจหาสารพิษในเลือด
โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ 22 มิถุนายน 2550
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพนม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล		ที่อยู่	ผลการตรวจสารเคมีในเลือด				หมายเหตุ
				ไม่ปลอดภัย	มีความเสี่ยง	ปลอดภัย	ปกติ	
26	นายคำทอง	บุญอินทร์	6 ม.11			/		
27	ค.ญ.ลีลาวดี	พิมราช	76 ม.1		/			
28	ค.ญ.เจนจิรา	ธิบัติ	111 ม.1		/			
29	ค.ญ.กนกวรรณ	สายสอน	15 ม.1				/	
30	ค.ญ.จิราภา	เอี่ยมแจ้ง	19 ม.1				/	
31	ค.ญ.เมล์วิญา	คำเมืองมูล	43 ม.1				/	
32	ค.ญ.เบญญา	ธิบัติ	69 ม.1				/	
33	นายนพ	กันไชย	13 ม.4					
34	นายสิงห์	ใจจันทร์	9 ม.8		/			
35	นางกฤตพร	จันทร์อัน	110 ม.2			/		
36	นายจันทร์	อินหลี่	171 ม.11		/			
37	นายปรีชา	จันทร์อัน	110 ม.2			/		
38	นายอดนัค	ไชยวุฒิ	40 ม.4			/		
39	นายอดุลย์	กำวงศ์	11 ม.3			/		
40	นายสมาน	โลนันท์	19 ม.3				/	
41	นายธิดา	กันเสน	7 ม.3		/			
42	นายสุรฤทธิ์	อินมะโน	58 ม.3				/	
43	นางศิริรัตน์	มูลธิจันทร์	28 ม.4				/	
44	นางชูดา	เชื่อนเพชร	122 ม.5				/	
45	นางธัญพร	ฝายนันชัย	170 ม.2			/		
46	นางนริฏมณ	ไชยกาอิน	20 ม.2			/		
47	นายอนันต์	นาอิน	130 ม.2				/	
48	นายทศพล	ใหม่เงิน	120 ม.2				/	

ผลการตรวจหาสารพิษในเลือด
โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ 22 มิถุนายน 2550
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลการตรวจสารเคมีในเลือด				หมายเหตุ
			ไม่ปลอดภัย	มีความเสี่ยง	ปลอดภัย	ปกติ	
49	นางพวง ไชยกาอินทร์	67 ม.5			/		
50	นายบัณฑิต จันทการบัณฑิต	ต.พงษ์				/	
51	นางนิตยา เชื้อนคำ	81 ม.2				/	
52	นางจันทร์เป็ง คำपालะ	51 ม.2				/	
53	นางกาญจนา กำวันันท์	อบต.				/	
		รวม	5	14	9	25	

กำหนดการฝึกอบรมโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

วันที่ 22 มิถุนายน 2550

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

09.00 - 09.30 น.	พิธีเปิด โดยนายอำเภอสันติสุข
09.30 - 10.45 น.	ตรวจเลือดตรวจหาสารพิษตกค้าง
10.45 - 11.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11.00 - 12.00 น.	ฟังการบรรยาย
- การปลูกผักปลอดสารพิษเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายอย่างไร
- การเฝ้าระวังตนเองของเกษตรกรจากพิษของสารเคมี
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 16.30 น.	ฟังการบรรยาย
- เกษตรกรตัวอย่างที่นำรูปแบบการใช้เกษตรกรปลอดสารเคมีมาใช้ใน
ชีวิตประจำวัน	- ประโยชน์ของการทำการเกษตรที่ปลอดสารเคมี
- สาธิตวิธีการผลิตปุ๋ยจุลินทรีย์/ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยน้ำจากเศษผลไม้

กำหนดการทัศนศึกษาฐานโครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

วันที่ 26 พฤศจิกายน 2550

๗ กลุ่มปลูกผักบ้านไผ่งาม ต.บ้าน อ.เวียงสา จ.น่าน

08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียนพร้อมกัน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์
09.00 - 10.00 น.	ออกเดินทางจาก อบต.พงษ์ - กลุ่มปลูกผักบ้านไผ่งาม ต.บ้าน อ.เวียงสา จ.น่าน
10.00 - 14.00 น.	<p>ศึกษาดูงานกลุ่มปลูกผักบ้านไผ่งาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาดูงานด้านการปลูกผักปลอดสารพิษ - ชมและศึกษาวิธีการทำน้ำหมักไล่แมลง - ชมและศึกษาวิธีการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก
14.00 - 15.00 น.	- กลับถึง อบต.พงษ์ โดยสวัสดิภาพ
15.00 - 16.00 น.	- ตรวจสอบสารพิษในกระแสเลือดครั้งที่ 2

หมายเหตุ - พักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา 12.00 น.

ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

โครงการ ปลุกผักปลอดสารพิษตำบลพงษ์

วันเวลาและสถานที่จัดอบรม

จัดอบรมในวันที่ 22 มิถุนายน 2550 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตัวแทนเกษตรกรตำบลพงษ์จำนวน 60 คน

วิทยากร โดยนายทองศักดิ์ จันทร์มา เกษตรกรตัวอย่าง ที่นำรูปแบบการใช้เกษตรปลอดสารเคมีมาใช้ในชีวิตประจำวัน

วิทยากร โดยนายธวัช จินะ จากสำนักงานการเกษตรอำเภอสันติสุข บรรยายหัวข้อ

- การให้ความรู้ความเข้าใจความเชื่อของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี
- พฤติกรรมการใช้สารเคมี
- การปลุกผักปลอดสารพิษเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายอย่างไร

- การเฝ้าระวังตนเองของเกษตรกรจากพิษของสารเคมี

วิทยากร โดยนายศรีศักดิ์ ธานี จากสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดน่าน บรรยายหัวข้อ

- ประโยชน์ของการทำการเกษตรปลอดสารเคมี
- สาธิตวิธีการผลิตปุ๋ยจุลินทรีย์/ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยน้ำจากเศษผลไม้

ผลของกิจกรรมที่จัดขึ้นต่อชุมชนจากการดำเนินงานตาม โครงการ

- กิจกรรมการสร้างความตระหนักเกษตรกร โดยทำการเจาะ โลหิตหาสารพิษตกค้างในกระแสเลือด (ผลการตรวจเลือดส่วนใหญ่เป็นปกติ)
- จัดอบรมให้ความรู้ตาม โครงการปลุกผักปลอดสารพิษและแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาการใช้สารเคมี เพื่อหาแนวทางร่วมในการแก้ไข้ปัญหา
- พัฒนาการเรียนรู้โดยการศึกษา ดูตัวอย่างเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรชีวภาพในพื้นที่ข้างเคียง
- ส่งเสริมเกษตรกร ในการทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด

งบประมาณดำเนินการ

ตามรายละเอียดใน โครงการ

ปัญหาและอุปสรรค

ผู้เข้าร่วมการอบรม ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของโครงการที่จัดทำที่ควร ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อเกี่ยวกับทำการเกษตรที่ปลอดภัยและมี ประอบกับช่วงเวลาที่จัดเป็นฤดูกาลทำไร่ข้าวโพด

กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อ

องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ ได้ตั้งงบประมาณในการสนับสนุน โครงการต่อ ภายใต้ชื่อโครงการอบรมการปลูกผักปลอดภัย เพื่อปลูกฝังแนวความคิดและความเชื่อในการทำการเกษตรแบบปลอดภัยที่ยั่งยืนต่อไป

โครงการอบรมปลูกผักปลอดสารพิษ ต.พวง

22 มิถุนายน 2550

รูปศึกษาดูงานการปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มปลูกผักบ้านไผ่งาม ด.สาม อ.เวียงสา จ.น่าน

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการ ใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เพื่อชีวปลอดภัย

โดย

บ้านเป้า หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ชื่อโครงการ ใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เพื่อชีวปลอดภัย บ้านเป่า หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า อำเภอ บ้านหลวง จังหวัดน่าน

คณะทำงาน

1. นายประดิษฐ์ ขัตติยเนตร	หัวหน้าสถานีอนามัยบ้านนาวิ ตำบลบ้านฟ้า
2. นายประสิทธิ์ คนสูง	เจ้าพนักงานสาธารณสุข สถานีอนามัยบ้านนาวิ ตำบลบ้านฟ้า
3.นางควารุ่ง งามสม	เจ้าพนักงานสาธารณสุข สถานีอนามัยบ้านนาวิ ตำบลบ้านฟ้า
4. นายศิลป์ อาอุฮิน	สาธารณสุขอำเภอบ้านหลวง
5. นายบุญพร้อม สมศิริ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตำบลบ้านฟ้า
6.นายจิต หมอป่า	ผู้ใหญ่บ้านเป่า หมู่ 1 ตำบลบ้านฟ้า
7.นายคุรงค์ฤทธิ์ อุปดัมภ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฟ้า

1.ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านเป่า หมู่ 1 ตำบลบ้านฟ้า

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านคอน ตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านป่าด่างหมู่6 ตำบลบ้านฟ้า อำเภอบ้านหลวง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เขตพื้นที่ทำกิน และป่าชุมชน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านทือ หมู่ 7 และบ้านนาวิ หมู่ 2 ตำบลบ้านฟ้า

สภาพภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ

บ้านเป่า หมู่ 1 ตำบลบ้านฟ้า ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบ้านหลวง ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบระหว่างภูเขา พื้นที่เหมาะสำหรับการประกอบอาชีพการเกษตร ประชากรร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้าง และอื่นๆ ตามลำดับ การคมนาคมสะดวกสามารถติดต่อกันได้ตลอดทั้งปี มีลำน้ำสวด ไหลผ่านทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ห่างจากอำเภอบ้านหลวง 6 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดน่าน 53 กิโลเมตร

สภาพทางสังคมและการปกครอง

ประชาชนเป็นชนพื้นเมือง ใช้ภาษาพูดคือภาษาพื้นเมือง นับถือศาสนาพุทธ บ้านเป่า ตำบลบ้านฟ้า มีจำนวน 88 หลังคาเรือน ประชากร 325 คน มีสถานที่ราชการ จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านเป่า และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฟ้า

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรร้อยละ 80 เช่น การทำไร่ข้าวโพด ทำนา ทำสวน มะขาม ลำไย ปลูกถั่วเหลือง หลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว จะปลูกกระเทียม ถั่วเหลือง ประชาชนอีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้างตามต่างจังหวัด รวมทั้งค้าขายและรับราชการ การศึกษา

ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือโรงเรียนบ้านเป่า และในสมัยปัจจุบันประชาชนมีแนวโน้มการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนต่อในระดับมัธยม อาชีว และอุดมศึกษามากขึ้น

วัฒนธรรมประเพณีและศาสนา

ประชาชน นับถือศาสนาพุทธ มีวัฒนธรรม ประเพณีที่ถือปฏิบัติมายาวนาน คือ ประเพณี เจ้าพรรษา ประเพณีทานสลากภัตต์ ประเพณีสืบชะตา ประเพณีสะเคาะเคราะห์ ประเพณี สงกรานต์ เป็นต้น

2.ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนกุมภาพันธ์ 2550 – กันยายน 2550

3.ความเป็นมา

ปัจจุบันการส่งเสริมและการดูแลสุขภาพ เป็นกระแสที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เพราะ การมีสุขภาพดีย่อมเอื้อต่อการมีความสุขในการดำเนินชีวิต และคนที่จะมีสุขภาพดีต้องอยู่ใน สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ดี เพราะคนและสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและสิ่งแวดล้อมที่ไม่สมดุล เป็นเหตุให้คนเจ็บป่วยหรือมีภาวะที่ไม่ปกติ จะ เห็นได้ว่าในปัจจุบันมนุษย์ได้ให้ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การใช้เกษตรธรรมชาติ หรือ เกษตรอินทรีย์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์ ธรรมชาติได้ และเกษตรธรรมชาติก็สามารถ นำไปใช้ได้ทั้งการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งการนำวิธีดังกล่าวมาใช้ จะช่วยลดต้นทุนในการผลิต ร่างกายไม่ได้รับสารพิษ ผลผลิตปลอดภัย และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อีกด้วย

บ้านเป่าหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า อำเภอบ้านหลวง เป็นหมู่บ้านนำร่อง เศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวเหนียว ปลูกพืชผักสวนครัวไว้ บริโภค ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ไม้ผล ไร่จำหน่ายตามฤดูกาล การทำเกษตรส่วนใหญ่ เกษตรกรต้องใช้สารเคมีในการปราบวัชพืชเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก โดยไม่ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสถานีอนามัยบ้านนาวิ่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฟ้า เกษตรตำบล และประชาชนบ้านเป่า หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า ได้มี ความตระหนักในปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อลดการใช้สารเคมี ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี ต่อไป

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนกระบวนการชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการลดการใช้สารเคมี
2. เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภาพ ในการประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม และในครัวเรือน
3. เพื่อให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มการใช้สารชีวภาพ และสามารถเผยแพร่สู่ชุมชนอื่นได้

5. ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เพื่อชีวปลอดภัย บ้านเป่า หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ในครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานโดยได้บูรณาการความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งสรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1. เจาะเลือดเพื่อตรวจหาสารเคมีตกค้างในร่างกายเกษตรกรครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2550 และครั้งที่สอง วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ณ วัดคอนซัย บ้านเป่า หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านฟ้า มีกลุ่มเกษตรกรที่เข้ารับเจาะเลือดครั้งแรก จำนวน 106 คน ผลการตรวจครั้งแรกพบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรที่เจาะเลือดตรวจหาสารเคมีตกค้างในโลหิต

เพศ	จำนวน	อัตรา
ชาย	44	41.51
หญิง	62	45.95
รวม	106	100.00

จากตาราง พบว่าเกษตรกรทั้งหมดจำนวน 106 คน เป็นเพศชาย 44 คนคิดเป็นร้อยละ 41.51 เพศหญิง 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.95

ตารางที่ 2 ช่วงอายุของเกษตรกรที่รับการเจาะเลือดตรวจหาสารเคมีตกค้างในกระแสเลือด

ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม	อัตรา
< 20 ปี	1	0	1	0.95
20 - 30 ปี	2	5	7	6.60
31 - 40 ปี	10	21	31	29.25
41 - 50 ปี	15	29	44	41.51
51 - 60 ปี	15	5	20	18.87
60 ปี ขึ้นไป	2	2	4	3.77
รวม	44	62	106	100.00

จากตารางพบว่า เกษตรกรที่มารับการตรวจคัดกรองช่วงอายุ 41 - 50 ปีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.51

ตารางที่ 3 ผลการตรวจหาสารเคมีใน โลหิตของกลุ่มเกษตรกร

ผลตรวจ	ชาย	หญิง	รวม	อัตรา
ปกติ	1	2	3	2.83
ปลอดภัย	29	51	80	75.47
มีความเสี่ยง	11	8	19	17.92
ไม่ปลอดภัย	3	1	4	3.77
รวม	44	62	106	100.00

จากตารางพบว่าผลการตรวจหาสารเคมีตกค้างใน โลหิตของกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปลอดภัย 80 ราย คิดเป็นอัตราร้อยละ 75.47

และจากการตรวจซ้ำในกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับสารเคมีตกค้างในร่างกายนี้อยู่ในระดับ มีความเสี่ยง และไม่ปลอดภัย จำนวน 23 คน ผลการตรวจพบว่า

ตารางที่ 4 ผลการตรวจหาสารเคมีใน โลหิตของกลุ่มเกษตรกรครั้งที่สอง

ผลตรวจ	ชาย	หญิง	รวม	อัตรา
ปกติ	3	1	4	17.39
ปลอดภัย	6	6	12	52.17
มีความเสี่ยง	3	2	5	21.73
ไม่ปลอดภัย	2	0	2	8.69
รวม	14	9	23	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการตรวจหาสารเคมีตกค้างใน โลหิตของกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับปลอดภัย 12 ราย คิดเป็นอัตราร้อยละ 52.17

6.จัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย และผลกระทบของการใช้สารเคมีต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ณ วัดคอนซัย ตำบลบ้านฟ้า มีกลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 45 คน

สิ่งที่ได้จากเวที

จากการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในเวทีได้พูดถึงความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงสถานการณ์การใช้สารเคมี และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยผู้เข้าร่วมเสวนาได้แสดงความคิดเห็นต่างๆว่าปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากปัจจัยต่างๆเช่น การใช้สารเคมีมีความสะดวกรวดเร็ว ทำให้ประหยัดเวลา เพื่อให้สามารถมีเวลาในการหารายได้ส่วนอื่นๆเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากมีภาระใช้จ่ายในครัวเรือนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นค่าครองชีพในปัจจุบัน ภาระหนี้สินในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน แต่กลุ่มเกษตรกรก็ได้สะท้อนความคิดว่า สามารถที่

จะลดการใช้สารเคมีและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้โดยการปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน โดยการใช้วัสดุคืบในท้องถิ่นไล่แมลง เช่นน้ำขาวข้าว ใช้ปุ๋ยชีวภาพและทางผู้นำชุมชนได้สังเกตเห็นปัญหาจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร ได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเช่นได้จัดทำโครงการปลูกพืชสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยของงบประมาณสนับสนุนจากโครงการอู่คู่มิสุข แจกเมล็ดพันธุ์พืชทุกหลังคาเรือนและในเวทีได้เสนอให้มีการรวมกลุ่มผลิตสารชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือนและทางการเกษตร และทางหมู่บ้านได้ตั้งกฎกติกาห้ามใช้สารเคมีทางการเกษตร ในบริเวณบ้านหากใครฝ่าฝืนจะปรับ 200 บาท

3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และสาธิตการผลิตจุลินทรีย์ชีวภาพ ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ โดยให้มีการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเดิมที่ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วและกลุ่มผู้ที่สนใจรายใหม่ ดำเนินการจัดอบรมในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2550 สถานที่ศูนย์เรียนรู้การเกษตรธรรมชาติ บ้านป่า หมู่ 1 ตำบลบ้านฟ้ามีผู้เข้าร่วมการอบรมครั้งนี้จำนวน 30 คน โดยเชิญหมอคินอาสาซึ่งเป็นแกนนำกลุ่มผลิตสารชีวภาพเดิม มาเป็นวิทยากรในการอบรม ได้สาธิตการจัดทำปุ๋ยชีวภาพจากผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือใช้ในห้องดิน ได้แก่ พักทอง และส้มสีทอง จำนวน 150 ลิตร ซึ่งจะนำมาแจกให้สมาชิกนำไปใช้ในการเกษตรต่อไป

4. จัดแปลงเรียนรู้เกษตรธรรมชาติสาธิตตามพื้นที่ต่างๆของชุมชนจำนวน 5 แปลง โดยแปลงดังกล่าวไม่ได้ใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ได้แก่แปลงปลูกไม้ผลผสมผสาน ของนายพลลพ เชื้อหอม แปลงปลูกพืชผักสวนครัวของนายประทีป อายุยืน แปลงของนายเงิน สุกใส แปลงของนายนิมิตร ทิพย์ปัญญา และแปลงของนายอุดม หอมป่า

5. สุ่มตรวจหาสารพิษในพืชผัก โดยแกนนำเกษตรกรเก็บตัวอย่างพืชผักจากร้านแผงลอยและร้านจำหน่ายอาหารในชุมชน ผลการตรวจพบว่า พืชจำพวกแมลงในตัวอย่างอาหารจำนวน 3 ตัวอย่างได้แก่ พริก หอมแดง มะเขือยาว แต่พืชผักที่จำหน่ายในชุมชนส่วนใหญ่เมื่อดำเนินการจากนอกพื้นที่และสารดังกล่าวอยู่ในระดับปลอดภัยซึ่งได้ให้สุขศึกษาแก่ชุมชนในที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน พร้อมกับแนะนำให้ใช้สมุนไพรไล่แมลงทดแทนสารเคมี

7.สรุปและอภิปรายผล

จากการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เพื่อชีวปลอดภัยของบ้านป่า ตำบลบ้านฟ้า ทั้ง 6 กิจกรรม คือกิจกรรมเจาะเลือกเพื่อตรวจหาปริมาณเอนไซม์โคลินเอสเตอเรส ซึ่งเป็นดัชนีบ่งชี้ของการเผ่าระวัง และติดตามอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำพวกออร์แกนโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตบางตัวแก่กลุ่มเกษตรกรบ้านป่า โดยมีผู้รับการตรวจทั้งหมดจำนวน 106 คน เป็นเพศชาย 44 คนคิดเป็นร้อยละ 41.51 เพศหญิง 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.95 เกษตรกรที่มารับการตรวจคัดกรองมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 41.51 ของผู้รับการตรวจทั้งหมด ผลการตรวจพบว่า ระดับปกติจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.83 ระดับปลอดภัยจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 75.47 ระดับมีความเสี่ยง 19 คน

คิดเป็นร้อยละ 17.92 ระดับไม่ปลอดภัย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77 หลังจากนั้นทางเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยได้ให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ถูกต้อง และ การใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี รวมทั้งได้เจาะเลือดตรวจซ้ำในกลุ่มเกษตรกรที่มีผลการตรวจอยู่ระดับเสี่ยงและไม่ปลอดภัยหลังให้สุขศึกษาจำนวน 23 คน พบว่าผลตรวจอยู่ระดับปกติ 4 คนคิดเป็นร้อยละ 17.39 ระดับปลอดภัยจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 52.17 ระดับมีความเสี่ยง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.73 ระดับไม่ปลอดภัย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.69 ซึ่งผลที่ได้เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากมีผลตรวจอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

กิจกรรมที่ 2 การจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย และผลกระทบของการใช้สารเคมีต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้สร้างความตระหนักถึงสถานการณ์การใช้สารเคมี ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน เนื่องจาก ปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นด้วยสาเหตุที่มีความสะดวกรวดเร็ว ทำให้ประหยัดเวลา และการมีภาระหนี้สินในการเลี้ยงดูบุตรหลาน กลุ่มเกษตรกรได้แสดงความคิดเห็นถึงการจะลดการใช้สารเคมีและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ โดยการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้บริโภคในครัวเรือน และหันมาใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี ซึ่งทางผู้นำชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร จึงได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขึ้น โดยของงบประมาณสนับสนุนจากโครงการอยู่ดีมีสุข และเกิดมาตรการห้ามใช้สารเคมีทางการเกษตรในบริเวณบ้านขึ้น

กิจกรรมที่ 3 การอบรมและฝึกปฏิบัติการจัดทำน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้กลุ่มเดิมที่มีการรวมกลุ่มกันทำสารชีวภาพอยู่ก่อนแล้วมาร่วมฝึกสอนให้กับสมาชิกที่เข้ามาใหม่ ซึ่งจัดในวันที่ 12 ธันวาคม 2550 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 30 คน โดยนำผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือใช้คือฟักทองมาเป็นวัตถุดิบในการจัดทำ และจะนำมาแจกให้สมาชิกได้นำไปใช้ในการเกษตรต่อไป

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแปลงที่เกษตรกรได้นำเอาสารชีวภาพไปใช้ โดยไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูก ส่วนใหญ่จะเป็นแปลงพืชผักสวนครัว ซึ่งผลิตไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในชุมชน

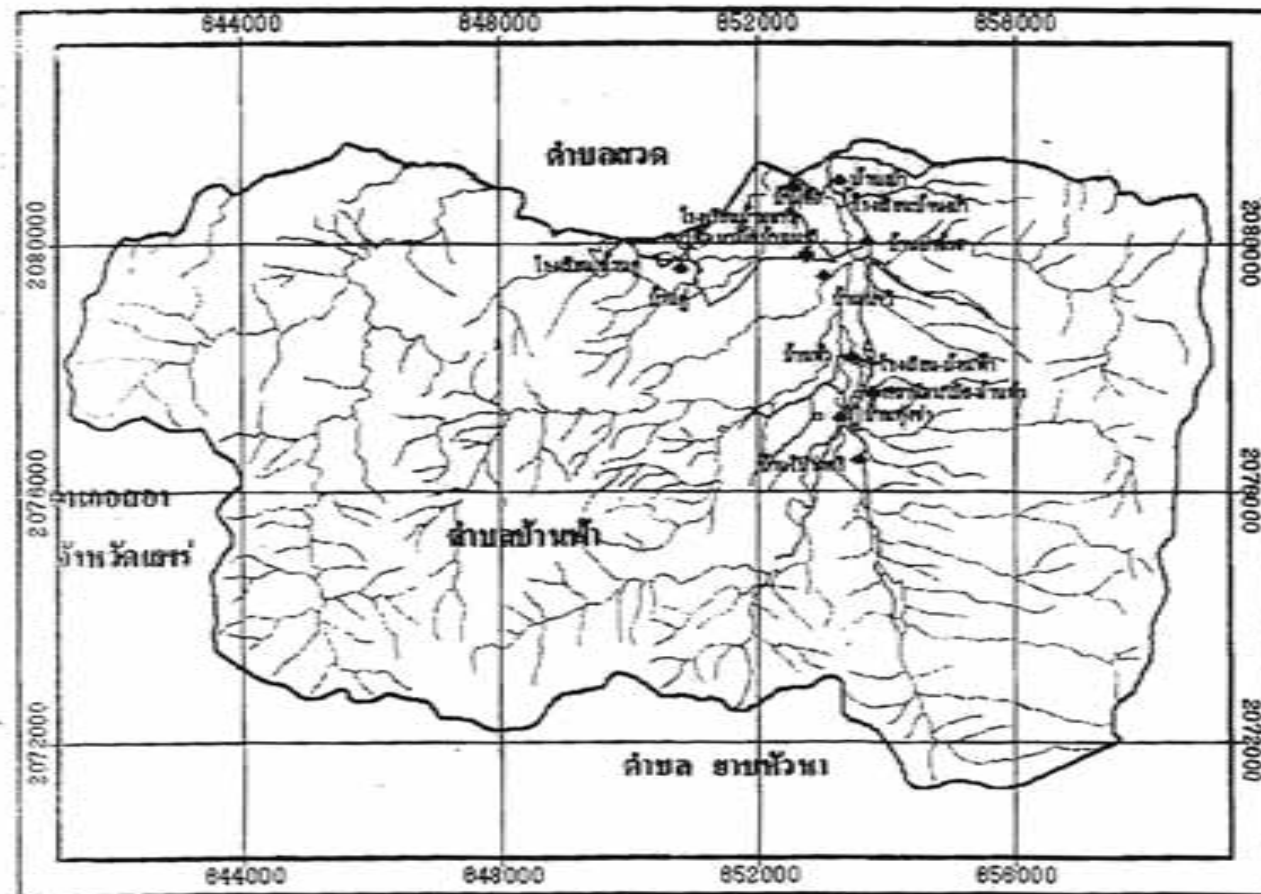
กิจกรรมที่ 5 การสุ่มตรวจหาสารพิษในพืชผัก โดยเก็บตัวอย่างพืชผักจากร้านแผงลอยและร้านจำหน่ายอาหารในชุมชน ผลการตรวจพบว่า ยังพบยาฆ่าแมลงในตัวอย่างอาหารแต่อยู่ในระดับปลอดภัยซึ่งได้ให้สุขศึกษาแก่ชุมชน พร้อมกับแนะนำให้ใช้สมุนไพรไล่แมลงทดแทนสารเคมีต่อไป

8. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. การให้เกษตรกรที่ทำไร่ข้าวโพดลดหรือไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชเป็นเรื่องที่ทำได้ยากเนื่องจากเกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้และทำได้รวดเร็ว และยังไม่มีการตัวอื่นทดแทนได้ดี
2. เกษตรกรยังเห็นความสำคัญของสารชีวภาพน้อย กลุ่ม องค์กร หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ด้านความรู้ งบประมาณ และการติดตามการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและยั่งยืน
3. ควรจัดแปลงสาธิตการใช้สารชีวภาพทางการเกษตร เปรียบเทียบกับแปลงเกษตรกรที่ใช้สารเคมี
4. กิจกรรมอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ของงบประมาณจาก อบต. ไม่ได้รับงบประมาณทำให้ขาดการจัดกิจกรรมดังกล่าวไป

ภาคผนวก

แผนที่ตำบลบ้านฟ้า อําเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

คำอธิบายสัญลักษณ์

✚ สถานีอนามัย

┆ โรงเรียน

◆ ที่ตั้งหมู่บ้าน

~ ลำน้ำธรรมชาติ

∧ ถนน

□ ขอบเขตตำบล

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ Km

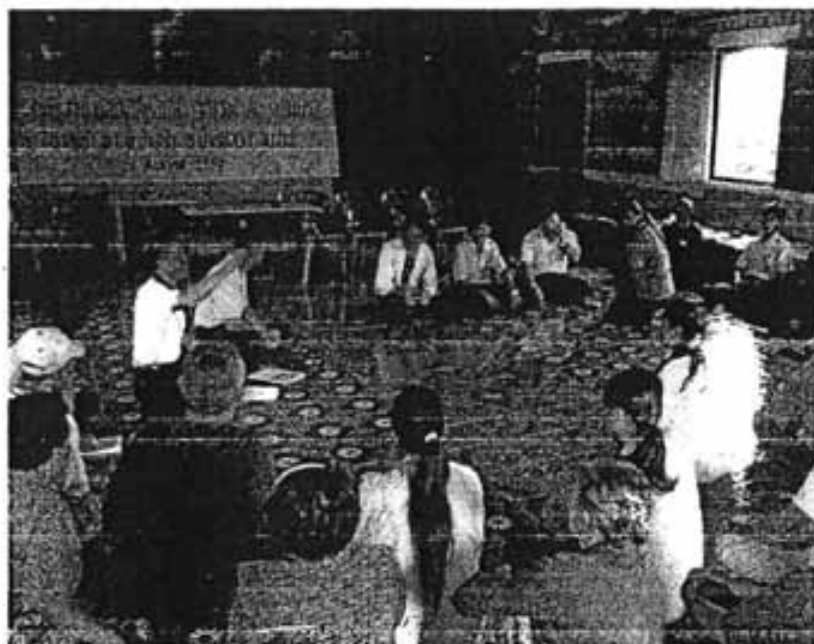

รูปกิจกรรม

1. การให้บริการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาปริมาณเอนไซม์โคลินเอสเตอเรส ตรวจหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำพวกออร์แกนโนฟอสเฟตและคาร์บาเมตบางตัวแก่กลุ่มเกษตรกรบ้านเป่า

2. การจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. อบรมเกษตรกรจัดทำสารชีวภาพ

จัดเตรียมวัสดุที่เหลือใช้จากชุมชนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ขั้นตอนการหมักปุ๋ยชีวภาพ

ขั้นตอนการจัดเก็บอึ่งปุยหมักชีวภาพ

นำปุ๋ยชีวภาพไปใช้ในสวนครัว

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการชุมชนชาวนาอยู่ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

โดย

ชุมชนชาวนา หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

คำนำ

รายงานสรุปบทเรียนการดำเนินงานในโครงการชุมชนนายน่าอยู่ ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืนฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานในโครงการ กิจกรรม ความสำเร็จและความไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานในพื้นที่บ้านนายน่าอยู่ หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากวิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการทำกิจกรรมที่จะพัฒนาชุมชนบ้านนายน่าอยู่ให้มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ จะเน้นการลดการใช้สารเคมีในการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้าน และส่งเสริมให้มีการใช้เกษตรอินทรีย์ การนำชีวิตวิถีมาใช้ในการชีวิตประจำวันของประชาชนให้มากขึ้น ตามกระแสพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นส่วนสำคัญของผู้ที่มีความสนใจ และต้องการจะศึกษาในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์คือสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ขอขอบพระคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณและได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้วให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหมู่บ้าน ขอขอบคุณสำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น ที่ให้การสนับสนุนทุก ๆ กิจกรรมในการดำเนินงาน ตลอดจนผู้นำชุมชนและประชาชนบ้านนายน่าอยู่ทุกคนที่ได้ให้ความสำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโครงการนี้ที่ไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งได้ทำให้การดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ผู้จัดทำจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายชวลิต รวมศิลป์

20 ธันวาคม 2550

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปบ้านนายาง	1
ส่วนที่ 2 วิธีชีวิตชุมชนที่สะท้อนถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้	4
ส่วนที่ 3 กิจกรรมครัวเรือน กลุ่ม/องค์กรในชุมชน	5
สรุปผลการดำเนินงานใน โครงการชุมชนนายางน่าอยู่ ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน	7
แผนงานใน โครงการ	9
สรุปผลการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรพื้นที่อื่นในอำเภอนาหมื่น เปรียบเทียบ	
กับการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรบ้านนายาง ค.บ่อแก้ว อ.นาหมื่น จ.น่าน	10
แผนภูมิแสดงข้อมูลผลการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรบ้านนายาง	10
บทเรียนความสำเร็จและความไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	11
ข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่จากการเข้าร่วมเวทีเสวนา	12
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	12
ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน	13
ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นในการนำไปขยายผลต่อไป	13
กิจกรรมที่จะได้ดำเนินการต่อไป	14

ข้อมูลบ้านนาขาง หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1.1 ประวัติความเป็นมาและการพัฒนาของหมู่บ้าน

บ้านนาขางได้ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เมื่อปี พ.ศ. 2487 เดิมสังกัดอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าคำ บ้านหัวทุ่งบ้านนาขาง ต่อมาบ้านหัวทุ่งได้แยกเขตการปกครองเป็นหมู่ที่ 9 และบ้านป่าคำแยกเขตการปกครองเป็นหมู่ที่ 11 ในปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านบ้านนาขางชื่อ นายมัน กองอุดมกิจ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 9 การพัฒนาของหมู่บ้าน เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านบริหารหมู่บ้านโดยเน้นการมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านทั้ง 7 ฝ่าย หัวหน้าละแวก มี อสม. เป็นที่ปรึกษาประจำละแวก ทั้ง 8 ละแวก ฝ่ายที่มีบทบาทในการพัฒนาคือฝ่ายพัฒนาหมู่บ้าน มีแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมอาชีพ (เกษตร ปลูกสัตว์ กลุ่มอาชีพต่างๆ) ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสวัสดิการสังคม การพัฒนาความสะอาดของละแวกในหมู่บ้านบ้านนาขางทำคอน้ำของวันอาทิตย์เป็นประจำ

1.2 สภาพทางกายภาพ

เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง มีจำนวน 105 หลังคาเรือนและมี 112 ครอบครัวย
บ้านเรือนปลูกตามพื้นที่สองข้างถนนในหมู่บ้าน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 ละแวก แต่ละ ละแวกมีหัวหน้า อสม. และที่ปรึกษาประจำละแวก มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย 7 ฝ่าย

1.3 สภาพภูมิประเทศ

เป็นที่ราบใกล้เชิงเขา มีที่ราบสำหรับเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรประมาณ 40 % ของพื้นที่ทั้งหมด ที่ดินทำกินส่วนใหญ่เป็นที่จับจองถือครองกันมาซึ่งเป็นเนินราบหรือภูเขาที่ทำ
การเพาะปลูกพืชไร่เช่นข้าวโพด

1.4 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศภายในหมู่บ้านมีสภาพดี ไม่มีสิ่งรบกวนเช่นกลิ่น ไอเสีย เสียงดัง
ไหม้สถานะเป็นพินต้นไม้เขียวตลอดปี มีน้ำดื่มน้ำใช้ตลอดปี

1.5 ข้อมูลจำนวนประชากร

ลำดับ	เพศ	จำนวน
1	ชาย	226
2	หญิง	225
รวม		451

1.6 โครงสร้างการบริหารงานในโครงการ

ผู้ใหญ่นบ้าน
(นายมัน กองอุดมกิจ)

ผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้านฝ่ายป้องกัน
(นายประคิษฐ์ สอนยศ)

ผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้านฝ่ายปกครอง
(นายวีระเดช แ่งเทียน)

ผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้านฝ่ายพัฒนา
(นายประกอบ จินปง)

หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม
(นายรุ่งเรือง กองอุดมกิจ)

หัวหน้าฝ่ายศึกษา-วัฒนธรรม
(นายทน ทิพย์อุ้ย)

หัวหน้าฝ่ายปกครอง
(นายจุลศักดิ์ ไหมงชุม)

หัวหน้าฝ่ายกิจการสตรี
(นางวัลภา มงคลไชยเจริญ)

หัวหน้าฝ่ายพัฒนา
(นายอนุรักษ์ แ่งเทียน)

หัวหน้าฝ่ายเยาวชน
(นายอานนท์ พรหมแก้ว)

ประธานประชาคม
(นายบุญเท่ง วิชัยดี)

เหรียญอุกของโครงการ
(นางสมหมาย ธรรมจักร)

ผู้รับผิดชอบโครงการ
(นายชวลิต รวมศิลป์)

ที่ปรึกษาโครงการ
(นายจงจิต ปินศิริ)

1.7 การศึกษา/การสาธารณสุข/ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม

การศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
จบ ปริญญาโท	1
จบ ปริญญาตรี	28
จบ ป.วส.	6
จบ ป.วช.	5
จบ ม.6	58
จบ ม.3	38
จบ ป.7	4
จบ ป.6	33
จบ ป.4	159
พิการ	4
ไม่ได้เรียน	34
เด็กวัยเรียน	81
รวม	451

สาธารณสุข

- มีอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 8 คน รับผิดชอบเฉลี่ย คนละ 15 หลังคาเรือน
- มีกิจกรรมการรวมกลุ่มผู้สนใจออกกำลังกายทุกเย็น ครั้งละ ไม่ต่ำกว่า 30 นาที กลุ่มนักเรียน และเยาวชนเล่นกีฬาสนาม โรงเรียนบ้านนาอาจ
- มีการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายและกำจัดลูกน้ำยุงลายทุกเดือน
- มีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีและตรวจวัดความดันโลหิตให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกเดือน

ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- บ้านนาอาจมีการอนุรักษ์ป่าชุมชนในหมู่บ้าน
- มีสระน้ำประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง
- มีแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน จำนวน 1 สาย

สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

- บ้านนาขางมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน 1 แห่ง
- มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบลตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน 1 แห่ง
- มีสถานศึกษาประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง คือ สถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาขาง
- มีโรงพยาบาลของกลุ่มเกษตรกรตำบลบ่อแก้ว ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน 1 แห่ง

ส่วนที่ 2 วิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

2.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่างๆ ได้แก่จักสาน ตัดผม เสริมสวย ดัดเข็บเสื้อผ้า ทอผ้า หมอเมือง (ส่งเคราะห์) หมอสูชวิญ สะล้อซอซึงมีการสืบทอดให้คนรุ่นหลังบ้างเป็นบางอย่าง

2.2 วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชน

- นับถือญาติผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่แบ่งชนชั้น
- นับถือผีตาเทวดา ตั้งศักดิ์สิทธิ์
- ประเพณีรดน้ำคำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ สงเคราะห์บ้าน ดานก้วยสลาก แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ
- วิถีชีวิตชุมชน เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ

2.3 ระบบสังคมและชุมชน

- สังคมแบบชนบทมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความสงบร่มเย็น ไม่มีปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

2.4 กลุ่ม/องค์กรในชุมชน

- มีการร่วมกลุ่มประกอบอาชีพทั้งหมด 17 กลุ่ม มีเงินทุนเวียน3,705,524.94 บาท
- ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ หน่วยงานราชการ องค์กรบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว และหมู่บ้าน

2.5 การประกอบอาชีพ/รายได้

- ร้อยละ 80 ของประชากรประกอบอาชีพการเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 40,000 บาท/ปี

2.6 การบริหารจัดการชุมชน

- การปกครองแบ่งการปกครองออกเป็น 8 ละแวก บริหารแบบมีส่วนร่วม
- มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของกลุ่มและของครอบครัว
- มีการแบ่งปันผลกำไรเช่นกลุ่มตัดเข็บเสื้อผ้า กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ กองทุนเงินกู้
- ร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ
- มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีแนวปฏิบัติข้อตกลงร่วมกัน

ส่วนที่ 3 กิจกรรมครัวเรือน กลุ่ม/องค์กรและชุมชน โดยเน้น

3.1 ความชัดเจนในรูปแบบวิธีการและการมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนที่เกิดขึ้น

3.2 ความชัดเจนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้น

กิจกรรม	ระดับครัวเรือน	ระดับหมู่บ้าน
1. การลดค่าใช้จ่าย	<ul style="list-style-type: none"> -มีปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ ทุกครัวเรือน -มีการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำประปา ไฟฟ้า -มีการออกกำลังกายดูแลสุขภาพตนเอง -มีการวางแผนการเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> -ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด เลี้ยงปลา เพื่อ บริโภค -ทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ -มีร้านค้าชุมชนบ้านนาบาง -มีการช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของ หมู่บ้าน
2. การเพิ่มรายได้	<ul style="list-style-type: none"> -ปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือน -ใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างคุ้มค่า -มีอาชีพเสริมรายได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มคัดเย็บเสื้อผ้าบ้านนาบาง - กลุ่มแปรรูปอาหาร - ทำเกษตรผสมผสาน
3. การออม	<ul style="list-style-type: none"> -เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ 143 คน -เป็นสมาชิกกลุ่มร้านค้า 113 คน -เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 170 คน -เป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปอาหาร 51 คน 	<ul style="list-style-type: none"> -มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต -มีกลุ่มอาชีพต่างๆ 17 กลุ่ม
4. การดำรงชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> -ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ทำบุญวันพระ วันสำคัญทางศาสนา -สมาชิกสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีการจัดทำบัญชีรับจ่ายครัวเรือน -รับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เสียตามสาย -มีความเป็นประชาธิปไตย -มีการรดเกล้าเข้าพรรษา 	<ul style="list-style-type: none"> -มีแผนพัฒนาหมู่บ้าน -มีผู้นำดีมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส -มีประชาคมหมู่บ้าน -ประชากรยึดมั่นในหลักพุทธศาสนา -ประชากรยึดหลักประชาธิปไตย ทำงาน แบบมีส่วนร่วม -มีประเพณีรดน้ำดำหัว ส่งเคราะห์บ้าน งานมงคล งานอวมงคลและมีการสืบทอด -เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาต่อต้านยาเสพติด

กิจกรรม	ระดับครัวเรือน	ระดับหมู่บ้าน
4. การดำรงชีวิต		- ชุมชนมีความสุขและมีความเข้มแข็ง - มีการช่วยเหลือเกื้อกูล
5. การอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี - ไม่ใช้โฟมทำหรีดงานศพ - ใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ	- สร้างข้อบัญญัติหมู่บ้าน - สร้างกฎหมู่บ้านด้านยาเสพติด - กิจกรรมปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติ - มีกิจกรรมรักษาแม่น้ำลำคลอง - มีหลุมขยะประจำหมู่บ้าน - มีรถบรรทุกขยะประจำหมู่บ้าน
6. การเอื้ออาทร (การแบ่งปัน/การ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน)	- ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชน - ได้รับการช่วยเหลือจากชุมชน - ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กร ท้องถิ่น - มีการแบ่งปันสิ่งของ อาหาร	- ผู้สูงอายุและคนพิการ ได้รับการดูแล - มีธนาคารข้าว กลุ่มฌาปนกิจ ศูนย์สงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการ - กลุ่มแปรรูปอาหาร - ชุมชนมีความสามัคคี ไม่แตกแยก - เมื่อเกิดการภัยพิบัติมีการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

3.3 ผลการดำเนินงานที่ประชาชน/ชุมชน ได้รับอย่างเป็นรูปธรรม

- ได้รับการจัดสรรเงินกู้จากกองทุนเงินล้านอย่างทั่วถึง
- ได้รับการจัดสรรเงินกู้จากโครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน
- สมาชิกกลุ่มต่างๆ ได้รับการปันผลเฉลี่ยคืน อย่างยุติธรรม
- สมาชิกมีราย ได้เพิ่มขึ้นและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- เมื่อเกิดภัยพิบัติได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

สรุปผลการดำเนินงานในโครงการชุมชนนางน่ายู่ คู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้รับผิดชอบโครงการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหิน

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันแนวโน้มการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ในชุมชนต่าง ๆ มีมากขึ้น ทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีแนวโน้มที่ด้อยคุณภาพลง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ เพราะประชาชนในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชีวิตประจำวันทั้งทางตรงและทางอ้อมในชีวิตประจำวัน บ้านนาขาง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอหนองหิน มีประชากรในหมู่บ้านร้อยละ 90 ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งในปี 2549 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองหินได้ดำเนินการตรวจสอบสารเคมีในเลือดของประชาชนกลุ่มอายุ 25 - 60 ปี ในหมู่บ้าน จำนวน 68 ราย พบว่าอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยร้อยละ 13.24 มีความเสี่ยงร้อยละ 63.24 ปลอดภัยร้อยละ 22.06 และอยู่ในภาวะปกติร้อยละ 1.47 ซึ่งจากข้อมูลที่ได้รับจากการดำเนินงานพบว่าประชาชนในหมู่บ้านยังมีความเสี่ยงต่อการรับพิษจากสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรอยู่มาก ทางผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่จึงได้นำแนวทางการป้องกันและควบคุมปริมาณของครกเครื่องใช้ในพื้นที่หาแนวทางการส่งเสริมการใช้เกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน เพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกร ควบคู่กับการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเกษตรกรในหมู่บ้านบางส่วนได้ดำเนินการใช้เกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว แต่ไม่มีการขยายเครือข่ายในหมู่บ้านที่ชัดเจน ซึ่งถ้าหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนทักษะ ความรู้ และการปฏิบัติที่ชัดเจน ก็จะช่วยให้ปัญหาทางด้านสุขภาพที่เกิดจากการรับพิษจากสารเคมีลดลง และสามารถขยายผลการดำเนินการไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านและส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของกลุ่มเกษตรกรแบบอินทรีย์ในหมู่บ้าน
3. สามารถขยายเครือข่ายการใช้เกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้านที่กว้างขวางและชัดเจน และนำไปสู่การขยายผลการดำเนินการ ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้

ภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว
2. สำนักงานเกษตรอำเภอนาหมื่น
4. แกนนำสุขภาพ และ ชมรม อสม.บ้านนายาง
5. ประชาชนบ้านนายาง

วิธีการดำเนินการ

1. นำเสนอข้อมูลผลการตรวจเลือดหาสารเคมีตกค้างของประชาชนในปี 2549 เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบถึงปัญหาสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้าน
2. ประชุมชี้แจงโครงการให้แก่ผู้นำชุมชน แกนนำสุขภาพ อสม. และประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบ
3. ประชุมทีมงานและเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
4. จัดเวทีเสวนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องปัญหาสุขภาพและผลกระทบจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา การสร้างภาคีเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 2 ครั้ง
5. ดำเนินการตรวจเลือดหาสารเคมีตกค้างในเลือดของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายเดิมในปี 2549 และ กลุ่มเป้าหมายใหม่ในปี 2550
6. จัดการอบรมฝึกทักษะ ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการใช้เกษตรอินทรีย์แก่ประชาชนในหมู่บ้านจำนวน 1 ครั้ง
7. จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานและเอกสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนอื่น ๆ ได้รับทราบ ทั้งการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนในอำเภอนาหมื่น

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2550 ตั้งแต่เดือนมกราคม - กันยายน 2550

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. การใช้สารเคมีทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้านลดลงและหันมาใช้เกษตรอินทรีย์มากขึ้น
2. ประชาชนมีความรู้และทักษะปฏิบัติตัวในการลดการใช้สารเคมี การบริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ปราศจากสารเคมีมากขึ้น
3. ประชาชนทราบถึงภาวะสุขภาพตนเองจากการตรวจสอบพิษตกค้างในร่างกายและตระหนักถึงผลกระทบของการใช้สารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น
4. เกิดเครือข่ายการใช้เกษตรอินทรีย์ในกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านและชุมชนอื่น ๆ มากขึ้น

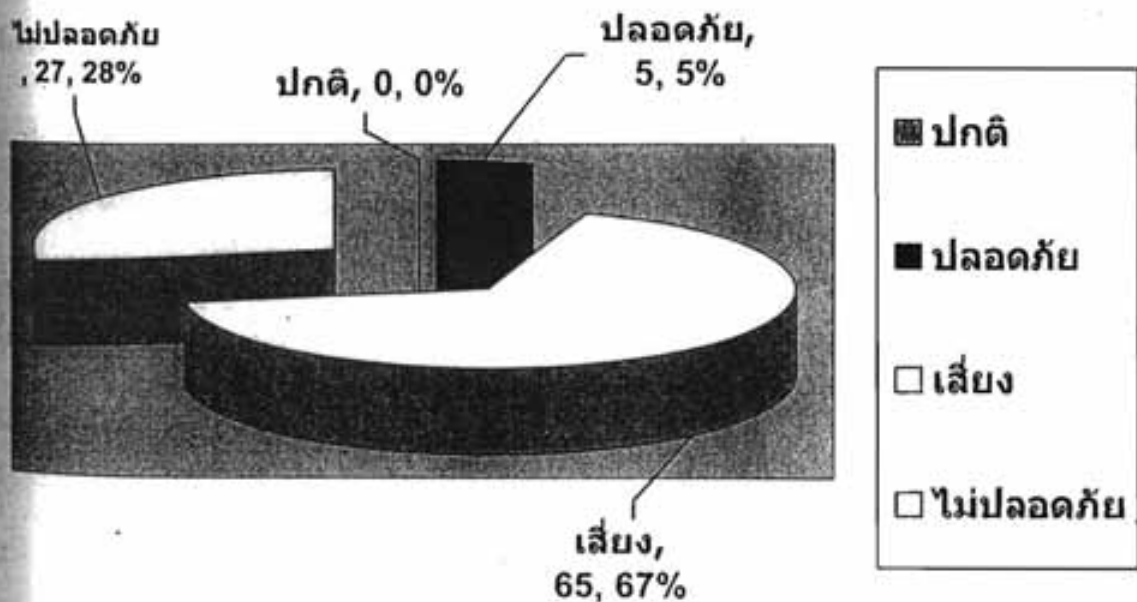
แผนงานโครงการชุมชนายน่าอยู่ ผู้การพัฒนายั่งยืน

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา
1	ประชุมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงข้อมูลผลการดำเนินงานปี 2549 และรายละเอียดของโครงการแก่ประชาชนในหมู่บ้าน	3 มี.ค. 50
2	ประชุมทีมงานและเครือข่ายเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	13 มี.ค. 50
3	จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนบ้านน่ายาง และวิทยากรทีมงานครั้งที่ 1	11 พ.ค. 50
4	อบรมศึกษาศึกษา ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการใช้ เกษตรอินทรีย์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน	24 ก.ค. 50
5	ตรวจสอบสภาพทั่วไปและตรวจสอบหาสารเคมีตกค้างในเลือดของ ประชาชนในหมู่บ้าน	25 ก.ค. 50
6	จัดเวทีเสวนาสรุปการจัดทำโครงการ	19 ก.ย. 50
7	คำวัสดุในการดำเนินกิจกรรมตลอดโครงการ	-
8	ค่าตอบแทนวิทยากรในการอบรม	-
9	ค่าจ้างเหมาจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์	-
10	ค่าจ้างเหมาจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการ	-
11	อบค.บ่อแก้ว สนับสนุนงบประมาณหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	

สรุปผลการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรอำเภอนาหมื่น เมื่อเทียบกับพื้นที่บ้านนายาง
หมู่ที่ 7 ต.บ่อแก้ว อ.นาหมื่น จ.น่าน ครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2550

พื้นที่	รับการตรวจ (ราย)	ผลการตรวจ							
		ปกติ		ปลอดภัย		เสี่ยง		ไม่ปลอดภัย	
		ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
อ.นาทะนุง	387	0	0	37	9.56	221	51.1	131	33.85
อ.หัดกหมื่น	408	0	0	20	4.9	265	64.95	123	30.15
อ.เมืองดี	76	3	4	10	13.2	51	67	12	15.8
บ้านนายาง ต.บ่อแก้ว	97	0	0	5	5.16	65	67.01	27	27.84
รวม	968	3	0.3	72	7.43	602	62.19	293	30.26

แผนภูมิแสดงข้อมูลผลการตรวจหาสารเคมีในเลือดของเกษตรกรบ้านนายาง ต.บ่อแก้ว อ.นาหมื่น จ.น่าน

บทเรียนความสำเร็จและความไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านและส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชน
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของกลุ่มเกษตรกรแบบอินทรีย์ในหมู่บ้าน
3. สามารถขยายเครือข่ายการใช้เกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้านที่กว้างขวางและชัดเจน และนำไปสู่การขยายผลการดำเนินการ ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้

ด้านความสำเร็จของโครงการ

1. ประชาชนในพื้นที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเกษตร สามารถลดการใช้สารเคมีได้
2. ประชาชนในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มที่จัดทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำเอนกประสงค์ที่ไม่ต้องมีการใช้สารเคมี และ ไม่ต้องหาซื้อตามท้องตลาด
3. เป็นหมู่บ้านที่เป็นตัวอย่างด้านเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตำบลและระดับอำเภอ ซึ่งหมู่บ้านอื่น ๆ สามารถเข้ามาศึกษาเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานได้
4. ประชาชนได้รับความรู้จากการจัดเวทีเสวนา และจากการอบรมทักษะความรู้ในการใช้สารเคมีมากขึ้น ทำให้เกิดผลที่ดีต่อสุขภาพของประชาชนมากขึ้น

ด้านความไม่สำเร็จของโครงการ

1. ยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังต้องพึ่งการใช้สารเคมีในการเกษตรเนื่องจากความเคยชิน และความสะดวกรวดเร็ว ไม่ต้องใช้แรงงานมาก จึงยังต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจกับประชาชนให้มากขึ้น
2. การนำแนวทางการลดการใช้สารเคมีมาใช้ในชุมชนนั้น ยังต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการทำความเข้าใจกับประชาชนทั้งหมด เพราะประชาชนมักจะชอบความรวดเร็ว มากกว่าความปลอดภัยของตนเองและครอบครัว
3. ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของกลุ่มแต่ละกลุ่มในหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มผู้ผลิตน้ำยาล้างจาน หรือน้ำยาล้างห้องน้ำ โดยไม่ใช้สารเคมี ซึ่งถ้ามีความยั่งยืนก็จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงคือตนเอง ครอบครัวและประชาชนในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่จากการเข้าร่วมเวทีเสวนา

1. ต้องการมีน้ำสะอาดไว้ดื่ม และไว้ใช้ในหมู่บ้าน
2. ต้องการให้มีการลดใช้สารเคมีและหันมาใช้เกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น
3. ต้องการให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการใช้เกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้นและส่งเสริมแนะนำ มีงบประมาณในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กลุ่มปุ๋ยหมัก และกลุ่มเกษตรกรค้าปลีกออร์แกนิกให้มากขึ้น
4. ต้องการให้มีการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพที่ดั่งขึ้นในหมู่บ้าน เพราะจะได้ให้ประชาชนในหมู่บ้านและ ในตำบลมีงานทำ และช่วยลดการใช้สารเคมีในชุมชนด้วย
5. ไม่ต้องการ ให้ใช้ยาฆ่าหญ้าในบริเวณท้องนา
6. ไม่ต้องการ ให้มีการพ่นยาฆ่าหญ้าในบริเวณทางเดินในหมู่บ้าน
7. ต้องการให้ทุกหลังคาเรือน มีการปลูกผักปลอดสารพิษ ไว้รับประทานเองทุกหลังคาเรือน
8. ต้องการมีอาชีพที่ยั่งยืน มีความมั่นคงในอาชีพมากกว่าอาชีพทางการเกษตรที่ทำอยู่ในปัจจุบัน
9. ต้องการ ให้มีโรงงานที่แหล่งอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านที่มั่นคง
10. ต้องการ ให้มีกฎระเบียบหรือ นโยบายสาธารณะที่ไม่ให้มีการพ่นยาฆ่าหญ้าในบริเวณหมู่บ้าน
11. หลังจากที่มีการอบรมแล้วต้องการ ให้มีอาชีพหรือมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เพราะในบางครั้งการอบรมเสร็จงบประมาณหมดก็จะ ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง
12. ต้องการ ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มผลิตและ ใช้ปุ๋ยชีวภาพให้มากขึ้น มีกลุ่มในหมู่บ้านที่ชัดเจน
13. การทำไร่ยังคงต้องมีอยู่ แต่ทำอะไร ให้มีการลดการใช้สารเคมีให้ลดลง และแนะนำวิธีการใช้ให้ถูกต้องให้มากขึ้น เพราะบางคนใช้ยังไม่ถูกวิธี ไม่มีความรู้ที่แท้จริงในเรื่องยาฆ่าหญ้า จึงเป็นอันตรายได้ง่าย
14. ต้องการ ให้ลดหรือเลิกใช้ยาฆ่าหญ้าพ่นในบริเวณสวนผลไม้และสวนผัก
15. ต้องการ ให้ลดการขายยาฆ่าแมลงหรือยาฆ่าหญ้าลงบ้างเพราะมีแหล่งจำหน่ายเป็นจำนวนมาก จึงหาซื้อได้ง่าย
16. ต้องการ ให้หน่วยงานทางราชการหางานทำที่มั่นคงให้ประชาชนในหมู่บ้าน เพราะถ้าประชาชนยังมีการทำไร่ ก็ต้องใช้สารเคมีในการลดการใช้แรงงาน ลดเวลาที่ต้องไปดูแลหญ้าที่ออกเพิ่มเติมในไร่ข้าวโพด
17. ต้องการ ให้มีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการใช้วัสดุในพื้นที่ ประเภทสมุนไพร ในการทดแทนยาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลง เช่น ต้นสะเดา ตะไคร้

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม

1. กิจกรรมการดำเนินงานไม่ได้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เนื่องจาก
 - ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน และทีมงานในพื้นที่
 - งบประมาณไม่ได้มาตามแผนงานที่วางไว้
 - ไม่ได้วางแผนงานไว้ในปีงบประมาณ 2549

2. การลดการใช้สารเคมีในชุมชน โดยเฉพาะในการทำการเกษตร ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการปรับตัวของประชาชน จึงต้องมีกิจกรรมและโครงการที่มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
3. นโยบายของรัฐบาลที่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการลดการใช้สารเคมีและการลดภาวะโลกร้อน
4. นโยบายในระดับผู้บริหาร และยุทธศาสตร์ในระดับจังหวัดในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีความชัดเจนจึงส่งผลให้การนำนโยบายมาใช้ในระดับปฏิบัติไม่มีความแน่นอน
5. ผู้บริหารในระดับท้องถิ่น ทั้งในองค์กรส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ยังให้ความสำคัญในเรื่องการลดการใช้สารเคมีและเรื่องภาวะโลกร้อนน้อย การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจึงได้รับความสนใจจากประชาชนค่อนข้างจะน้อย
6. การเกิดปัญหาในพื้นที่ หรือตัวอย่างที่มีสาเหตุจากการใช้สารเคมียังไม่มีความชัดเจน ประชาชนจึงให้ความสำคัญต่อกิจกรรมน้อย

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

การบริหารจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การผลักดันให้ชุมชนมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ ในการดำรงชีวิต ตลอดจนมีนโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาลในการส่งเสริม สนับสนุนการลดการใช้สารเคมี การให้ความรู้ถึงสภาวะปัญหาโลกร้อนในปัจจุบันทั้งในระดับประเทศ ในระดับโลก และส่งเสริมให้ชุมชนมีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า ตลอดจนการเอื้ออาทรของบุคคลในชุมชน คนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็จะส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในชุมชน

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นในการนำไปขยายผลต่อไป

1. ผู้นำชุมชนมีความสำคัญมากที่สุดที่จะผลักดันให้กิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ตลอดจนนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุตามเจตนารมณ์ ของรัฐบาล
2. ความร่วมมือ ความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ ของประชาชนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
3. การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตลอดจนให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะของประชาชนในชุมชน ก็จะมีส่วนให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จได้ง่าย
4. มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และรูปแบบการประเมินที่มีคุณภาพ ตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้ประเมินจะเป็นส่วนสำคัญให้การดำเนินงานของประชาชนประสบความสำเร็จ

กิจกรรมที่จะได้ดำเนินการต่อไป

1. การตรวจสอบสภาพของประชาชนในหมู่บ้าน
2. การเน้นให้มีการเกิดนโยบายสาธารณะในการลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในการเกษตรของประชาชนในชุมชน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรที่จะดำเนินการนี้ในชุมชนที่ศึกษาและชุมชนอื่น
3. การศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการใช้เกษตรอินทรีย์มาใช้ในชุมชน และนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงานอย่างจริงจังในพื้นที่
4. การขยายข้อมูลผลการดำเนินงานไปสู่ชุมชนอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจ และต้องการนำไปใช้
5. การนำเสนอข้อมูลจากการดำเนินงานต่อผู้บริหาร ในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ทั้งในส่วน of หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์กรส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

โดย
เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านด่าน ตำบลขุนน่าน
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธันวาคม 2550

คำนำ

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ ครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิน ชีวีตปลอดภัย เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน บ้านเปียงก่อ หมู่ที่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่านภายใต้โครงการ “ การพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นใน โครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน เพื่อจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการ พัฒนาอย่างยั่งยืน ” จากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2550 นี้ได้รวบรวมผลการดำเนินงานอันประกอบไปด้วย โครงการ คณะทำงาน ระยะเวลา ความเป็นมา วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน (ภาพประกอบ) ผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไข ซึ่งได้เก็บรวบรวมไว้ในสรุปผลการดำเนินงานในเล่มนี้

สุดท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สรุปผลการดำเนินโครงการฯ นี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจมากก็น้อยและขอขอบคุณวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย องค์การบริหารส่วนตำบลขุนน่าน สำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชนที่ 3211 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านสะจุกและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านคำน่ที่ได้สังเกตเห็นความสำคัญและคัดเลือกพื้นที่หมู่บ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่านในการเข้าร่วมดำเนินงานในครั้งนี้ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะทำงาน

สารบัญ

	หน้า
โครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
กลวิธีดำเนินงาน	3
งบประมาณ	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
การประเมินผล	8
แบบฟอร์มแผนการดำเนินงาน โครงการ "ชุมชนน่าอยู่"	9
กำหนดการ โครงการฯ	10
แผนการดำเนินงาน โครงการฯ	12
สรุปผลการดำเนินงานค้นหาสาเหตุของปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน	16
ผลการดำเนินการ โครงการฯ	19
ข้อมูลจากการสอบถามงานอาชีพอนามัย	21
ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรม โดยใช้แบบสอบถาม	27
สรุปผลการตรวจสอบสารเคมีในกระแสดื่อก	29
อภิปรายผล	31
ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข	36
แนวทางการดำเนินงานในอนาคต	36
บรรณานุกรม	37
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามงานอาชีพอนามัย	38
ภาคผนวก ข แบบทดสอบประเมินผลก่อนและหลังการอบรม โครงการฯ	42
ภาคผนวก ค ประมวลภาพกิจกรรม	44

บัญชีตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงแผนการดำเนินงาน โครงการชุมชนนำอยู่ภายใต้โครงการการพัฒนา รูปแบบการใช้ศักยภาพ	9
ตารางที่ 2 แผนการดำเนินงาน โครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย	12
ตารางที่ 3 ตารางการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	16
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละช่วงอายุแยกเป็นรายเพศของผู้เข้าร่วม โครงการ	20
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	20
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลด้านการทำงาน	21
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดสารพิษ	22
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	23
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย	26
ตารางที่ 10 แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้ โดยวิธี paired t-test	27
ตารางที่ 11 แสดงคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้ โดยคิดเป็นร้อยละจำแนกเป็นรายข้อ	27
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละผลของการตรวจสอบสารเคมีในกระแสดเลือกจำแนกได้ดังนี้	29
ตารางที่ 13 แสดงจำนวนความสัมพันธระหว่างผลการตรวจสอบสารเคมีในกระแสดเลือก ครั้งที่ 1 และ 2	31

โครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย สถานีอนามัยบ้านด่าน ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

หลักการและเหตุผล

ตำบลขุนน่านเดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลบ่อเกลือเหนือ อำเภอปัว ต่อมาเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2531 มีการตั้งกิ่งอำเภอบ่อเกลือ ตำบลขุนน่านได้แยกออกมาจัดตั้งเป็นตำบลขุนน่าน กิ่งอำเภอบ่อเกลือ และต่อมาได้ประกาศจัดตั้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติเป็นอำเภอกรณีพิเศษ ไม่ผ่านการเป็นกิ่งอำเภอเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี ตำบลขุนน่านจึงได้แยกจากกิ่งอำเภอบ่อเกลือ มาขึ้นการปกครองกับอำเภอเฉลิมพระเกียรติมีเนื้อที่ทั้งหมด 332.76 ตร.กม. ห่างจากตัวอำเภอเฉลิมพระเกียรติเป็นระยะทาง 18 กิโลเมตร (สรุปผลการดำเนินงานของสถานีอนามัยบ้านด่าน 2549.2549 :1) มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและเทือกเขาสูงชัน ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลขุนน่านประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทั้งการทำนาข้าว ทำไร่ข้าวโพด ซึ่งผู้ประกอบการเกษตรกรรมเหล่านี้มีโอกาสเกี่ยวข้อง และได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพโดยอาจรู้เท่าไม่ถึง การณ์ ตลอดจนยังขาดความรู้หรือตระหนัก และการปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรนิยมใช้สารเคมีมาใช้เพื่อปราบวัชพืช ปรามศัตรูพืชมากขึ้น และเมื่อใช้สารเคมีเหล่านี้ไปนานๆ อาจทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของตัวผู้ใช้ ผู้บริโภค และมีผลกระทบต่อการทำลายระบบนิเวศวิทยาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอีกด้วย นอกจากนี้ประชาชนในตำบลขุนน่านนิยมบริโภคผักและผลไม้ ที่มีพ่อค้าคนกลางนำมาจากตลาดบรรทุกมาจำหน่ายให้แก่โรงเรียนและประชาชนทั่วไปบริโภค ซึ่งผักและผลไม้เหล่านั้นมักมีการปนเปื้อนของสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนนั้นมีความเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีทั้งทางผิวหนัง ทางลมหายใจและทางปาก ซึ่งสารเคมีแต่ละประเภทจะมีพิษต่อร่างกายเราไม่เหมือนกัน เช่น สารพิษพวกออร์กาโนคลอรีน จะเป็นพิษต่อระบบประสาทส่วนกลาง เริ่มด้วยอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน มีอาการผิดปกติ ชักกระตุก อัมพาตและตายได้ และยังมีสารพิษพวกออร์กาโนฟอสเฟต พวกนี้ก็มีพิษรุนแรงถึงตายได้(เอกสารการสอนชุดวิชาอาชีวอนามัย(Occupational Health)52305 หน้าที่ 8-15. 2540 :403)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานด้านการรักษาพยาบาล ของสถานีอนามัยบ้านด่าน พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยโรคระบบหายใจ คิดเป็นร้อยละ 18.08 โรคระบบไหลเวียนโลหิต คิดเป็นร้อยละ 2.17 และสาเหตุจากภายนอกอื่น ๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย คิดเป็นร้อยละ 1.85 (ผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพประชาชน ปีงบประมาณ 2549. 2549 :27) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มอาการของสาเหตุการป่วยหรือตายนั้น มีปัจจัยการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตรก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิด

การเจ็บป่วยได้ ทางสถานีอนามัยจึงได้สังเกตเห็นความสำคัญของสุขภาพประชาชน จัดทำโครงการนี้ขึ้นโดยได้นำร่องในบ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ซึ่งสภาพความพร้อมของหมู่บ้านเปียงก่อ ซึ่งบ้านเปียงก่อนั้นมีประชากรทั้งหมด 195 คน เป็นเพศชายจำนวน 100 คน และเพศหญิงจำนวน 95 คน ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน มีหลังคาเรือนทั้งหมด 60 หลังคาเรือน 63 ครอบครัว ห่างจากอำเภอเฉลิมพระเกียรติเป็นระยะทาง 37 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับเชิงเขา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรและเลี้ยงสัตว์เพาะปลูกข้าว และข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ บ้านเปียงก่อเป็นหมู่บ้านอพยพ มีความหลากหลายด้านประชากรคือมีทั้งคนถิ่นและคนเผ่าลัวะอาศัยอยู่ในชุมชน(ผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพประชาชน ปีงบประมาณ 2549. 2549 :3-7) จะเห็นได้ว่าสภาพชุมชนของบ้านเปียงก่อนั้นยังเป็นสังคมชนบท มีผู้นำชุมชนและประชาชนที่ เข้มแข็งและมีความหลากหลายทางการเกษตร อีกทั้งขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านนั้น ชุมชนได้ยึดถือและปฏิบัติได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น การทำพิธีบวชปลา จะจัดในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นมาตรการของชุมชนที่จะไม่จับปลาในช่วงปลาวางไข่ หากผู้ใดฝ่าฝืนทางชุมชนก็มีมาตรการของชุมชนเข้าไปลงโทษผู้ฝ่าฝืน นอกจากนั้นยังมีพิธีบวชป่า ห้ามตัดไม้ทุกชนิดในบริเวณเขตป่าสงวนของหมู่บ้าน ซึ่งรวมไปถึงการห้ามยิงนกในเขตป่าสงวนซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมี การลงโทษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางชุมชนนั้นมีมาตรการทางด้านระบบนิเวศวิทยาที่จะให้รักษาและคงอยู่ต่อไป จะเห็นได้ว่าชุมชนและสิ่งแวดล้อมนั้นมีการพึ่งพากัน อยู่ร่วมกันโดยไม่มี การทำลายระบบนิเวศ อีกทั้งสภาพชุมชนของหมู่บ้านเปียงก่อ นั้นเป็นหมู่บ้านที่มีความสมัครสมานสามัคคีกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม ซึ่งทางเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านค่านและเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติได้เห็นความพร้อมของชุมชนจึงได้เลือกบ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการทำโครงการครอบครัวสุขใจ ห่างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย ขึ้นมาโดยจัดให้มีกิจกรรมการตรวจคัดกรองสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย ในผู้มีความเสี่ยง จัดให้มีการอบรมความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร อีกทั้งกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนได้สังเกตเห็นความสำคัญของการดูแล ป้องกัน ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสารเคมีตกค้างในร่างกายที่อาจเกิดกับตนเอง คนในครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้นมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย ในประชาชนวัยแรงงาน อายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป ในประชาชนหมู่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร
3. เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการทำเกษตรปลอดสารพิษหรือเกษตรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถเผยแพร่ไปให้บุคคลในชุมชนอื่นได้
4. เพื่อเป็นการสาธิตการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้หลักการ และแนวคิดของเกษตรธรรมชาติมาส่งเสริมการทำเกษตรในชุมชน เพื่อไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นมิตรกับเกษตรกร
5. เพื่อให้องค์กรชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เล็งเห็นถึงการสนับสนุนกระบวนการสร้างสุขภาพของคนไทย ให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดีที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

ประชาชนอายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 104 คน ในหมู่บ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน (ข้อมูลสรุปบัญชี 1-7 งวดที่ 2 เดือนกันยายน ปีงบประมาณ 2549 สถานีอนามัยบ้านค่าน)

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตลอดปี 2550

พื้นที่ดำเนินงาน

หมู่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

กลยุทธ์ดำเนินงาน

การดำเนินงานของโครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

- ช่วงที่หนึ่งของการดำเนินงานจะเป็นการดำเนินโครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย
- ช่วงที่สองของการดำเนินงานจะเป็นการดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานอีกทั้งประชุมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในช่วงที่มีการดำเนินงาน
- ช่วงที่สามของการดำเนินงานจะเป็นการประเมินผลของการดำเนินงาน

ช่วงที่หนึ่ง

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 เขียนโครงการ เสนอขออนุมัติ ตามขั้นตอน
 - 1.2 ประชุมเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อเตรียมปฏิบัติงาน
 - 1.3 ชี้แจงโครงการแก่ชุมชนเพื่อให้ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านได้รับทราบ
 - 1.4 เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัยในอาชีพเกษตรกรรม เพื่อเป็นข้อมูลและค้นหาปัญหาในชุมชน
 - 1.5 เตรียมชุมชนในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบชุมชนน่าอยู่
 - 1.6 จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชนและหาแนวทางการ
- ดำเนินการร่วมกันในชุมชน
- 1.7 จัดเตรียมสถานที่การอบรม
 - 1.8 ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและเผยแพร่การอบรมความรู้ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบและเข้าร่วมอบรม

2. ขั้นดำเนินการ

โครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห่างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

หมายเหตุ : ในการจัดอบรม โครงการนี้ระยะเวลาการอบรมจำนวน 2 วัน

วันแรกของการอบรม

- 2.1 การดำเนินงานการสาธิตเกษตรธรรมชาติ โดยทีมงานเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
 - จัดเตรียมสถานที่การอบรมและเครื่องมือในการสาธิตการทำเกษตรธรรมชาติ
 - อบรมแนวคิด หลักการ และจุดยืนทฤษฎีท้องถิ่นในวิถีของเกษตรธรรมชาติและสาธิตการทำเกษตรธรรมชาติ
- 2.2 รับสมัครกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษของเกษตรกรบ้านเปียงก่อ
 - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ
 - ตั้งมาตรการของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษของเกษตรกรปลอดสารพิษ
 - ศึกษาดูงานกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษเพื่อนำมาเป็นรูปแบบและประยุกต์มาขยายผลการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

วันที่สองของการอบรม

2.3 อบรมให้ความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านด่าน ในช่วงเช้าของการอบรม

- จัดบอร์ดให้ดูศึกษาและจัดทำแผ่นพับให้ความรู้ในวันที่มีการอบรมเรื่อง

- การเลือกซื้อสารเคมีทางการเกษตร
- การใช้สารเคมีทางการเกษตร
- การปฏิบัติขณะฉีดพ่นสารเคมี และหลังการฉีดพ่นสารเคมี
- การเก็บสารเคมี การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมี

- ทำแบบประเมินความรู้ก่อนการอบรมและหลังอบรม

2.4 การดำเนินการค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายในช่วงบ่าย

- จัดเตรียมเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

- ให้บริการตรวจหาสารเคมีตกค้างจากการเกษตรและบอกผลการตรวจให้ประชาชนได้รับทราบในวันที่มีการอบรมให้ความรู้ในวันที่สองของการอบรมสารพิษตกค้าง

- นัดเจาะโลหิตตรวจซ้ำแก่เกษตรกรที่เจาะโลหิตมีผลอยู่ในระดับภาวะเสี่ยงและระดับไม่ปลอดภัยในการดำเนินผลในช่วงที่สองของการดำเนินงาน

3. ขึ้นประเมินผล

- ประเมินผลภายหลังการอบรม โดยดูจากแบบประเมินผลก่อนและหลังการอบรม

- การเปรียบเทียบผลการตรวจคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อทราบผลการปฏิบัติตัวของเกษตรกรในกลุ่มเสี่ยง

ช่วงที่สอง

- ทิมงานของเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านด่านและทีมงานของเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษอย่างน้อย 3 ครั้ง/เดือน

- จัดให้มีการตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายของกลุ่มเกษตรกรในระดับภาวะเสี่ยงและระดับไม่ปลอดภัยภายหลังจากการเจาะเลือดตรวจหาสารพิษครั้งแรกมาเป็นระยะเวลา 4 เดือนจึงมีการเจาะเลือดซ้ำ

ช่วงที่สาม

- ประเมินผลการดำเนินงาน โดยดูจากการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษและผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย

- ประชุมสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรภายหลังการดำเนินงานและจัดทำแผนของชุมชนปลอดภัยสารพิษของปีต่อไปในชุมชน โดยมีการจัดประชุมร่วมกันของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านค่าน เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลขุนน่านและประชาชนหมู่ที่ 2 บ้านเปียงก้อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

งบประมาณ (งบประมาณจะแยกตามกิจกรรมในการดำเนินงาน)

1. งบประมาณโครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

1. ชุดตรวจสารเคมีในกระแสโลหิต			
- Blood Lancet จำนวน 100 ชิ้น / กล่อง ราคากล่องละ 200 บาท * 4 กล่อง		เป็นเงิน	800 บาท
- Capillary Tube บรรจุ 100 Tube ราคาหลอดละ 100 บาท * 3 หลอด		เป็นเงิน	300 บาท
- กระดาษทดสอบพิเศษ Reactive Paper บรรจุ 100 แผ่นราคาขวดละ 400 บาท * 4 ขวด		เป็นเงิน	1,600 บาท
- กระดาษโลโก้ธรรมดา บรรจุ 72 แผ่น / กล่อง ราคากล่องละ 90 บาท * 4 กล่อง		เป็นเงิน	360 บาท
- ถุงมือเบอร์ M บรรจุ 100 ข้าง / กล่อง ราคากล่องละ 200 บาท * 4 กล่อง		เป็นเงิน	800 บาท
2. ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม จำนวน 104 คน วันละ 30 บาท * 2 วัน		เป็นเงิน	6,240 บาท
3. ค่าวัสดุและอุปกรณ์การจัดบอร์ด		เป็นเงิน	1,000 บาท
4. ป้ายชื่อโครงการเมตรละ 100 บาท * 4 เมตร		เป็นเงิน	400 บาท
5. ค่าเอกสารแผ่นพับเผยแพร่ความรู้		เป็นเงิน	400 บาท
6. ค่าจัดทำรูปเล่มสรุปผลการดำเนินงาน		เป็นเงิน	500 บาท
		รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	12,400 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันสี่ร้อยบาทถ้วน)

2. งบประมาณการเจาะตรวจสารพิษจากการเกษตรตกค้างในร่างกายครั้งที่ 2 (ตรวจซ้ำห่างกัน 4 เดือน)

หมายเหตุ : ค่าอุปกรณ์ชุดตรวจสารเคมีในกระแสโลหิตจัดซื้อมาอยู่ในโครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

3. งบประมาณการประชุมติดตามผลการดำเนินงานจำนวน 3 ครั้งและประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย (รายละเอียดในแผนการดำเนินงาน)

ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาจ่าย จำนวน 40 คน วันละ 30 บาท*3 ครั้ง

เป็นเงิน 3,600 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,600 บาท (สามพันหกร้อยบาทถ้วน)

รวมงบประมาณโครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

เป็นเงินทั้งสิ้น 16,000 บาท (หนึ่งหมื่นหกพันบาทถ้วน)

หมายเหตุ : งบประมาณสามารถดึงเฉลี่ยได้ทุกรายการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้ารับการตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายทั้ง 2 ครั้ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. ประชาชนเกิดความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร และประชาชนมีความรู้เรื่องการใช้สารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น
3. เพื่อลดสาเหตุและความรุนแรงของโรค เนื่องจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร
4. เกษตรกรในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ ตลอดจนสามารถเผยแพร่ไปให้บุคคลในชุมชนอื่นได้
5. ประชาชนสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้หลักการ และแนวคิดของเกษตรธรรมชาติมาส่งเสริมการทำเกษตรในชุมชน เพื่อไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นมิตรกับเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. องค์กรชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เล็งเห็นถึงการให้การสนับสนุนกระบวนการสร้างสุขภาพของคนไทย ให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดีที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

การประเมินผล

1. ประเมินผลภายหลังการอบรม โดยดูจากแบบประเมินผลการก่อนและหลังการอบรม
2. การเปรียบเทียบผลการตรวจคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อทราบผลการปฏิบัติตัวของเกษตรกรในกลุ่มเสี่ยง

3. เกิดกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษอย่างน้อย 1 กลุ่มในหมู่ที่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
4. เกษตรกรได้นำทักษะและความรู้ของเกษตรกรรรรมาตินำมาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรในชุมชน
5. ผลการติดตามประชุมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษในชุมชนจำนวน 3 ครั้งในชุมชน

ผู้ประเมินอื่นๆ

1. คณะเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านค่าน ต.ขุนน่าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน
2. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
3. นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลขุนน่าน
4. วิทยาลัยการสาธารณสุข แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคีร่วม/เครือข่ายที่ให้การสนับสนุน

1. สถานีอนามัยบ้านค่าน ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
2. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลขุนน่าน
4. สำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
5. วิทยาลัยการสาธารณสุขแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะทำงาน

1. นางสาววาสนา ศรีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน 2	ผู้รับผิดชอบโครงการ
2. นางสาวอังฉรา ศรีคำ	เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน 2	คณะทำงาน
3. นายวิสิทธิ์ มารินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	คณะทำงาน
4. นายสิทธิ์ แปงใจ	นักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	คณะทำงาน

แบบฟอร์มแผนการดำเนินโครงการ”ชุมชนน่าอยู่”

ภายใต้

โครงการ “การพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ชื่อโครงการ ครอบคลุมสุขใจ ห้างไกลสารพิช ชีวคปลอดภัย

พื้นที่ดำเนินการ บ้านเปียงก่อ หมู่ที่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ตารางที่ 1 แสดงแผนการดำเนินโครงการชุมชนน่าอยู่ภายใต้โครงการการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการชุมชนน่าอยู่ จังหวัดน่าน เพื่อการจัดการทรัพยากรและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	งบประมาณที่ขอ จากอุพหาฯ	งบประมาณ จากแหล่งอื่น
1	กิจกรรม โครงการอบรมครอบคลุมครอบคลุม ห้างไกลสารพิช ชีวคปลอดภัย	2 วัน	12,400 บาท	-
2	ประชุมติดตามผลการดำเนินงาน จำนวน 3 ครั้ง และประชุมสรุปผลการดำเนินงาน โครงการครอบคลุมครอบคลุม ห้างไกลสารพิช ชีวค ปลอดภัย - ทำอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาจ่าย จำนวน 40 คน วันละ 30 บาท* 3 ครั้ง	3 ครั้ง	3,600 บาท	-
รวมงบประมาณทั้งสิ้น			16,000 บาท	-

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นางสาววาสนา ศรีสวัสดิ์	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 2	ผู้รับผิดชอบโครงการ
2. นางสาวอัจฉรา ศรีคำ	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 2	คณะทำงาน
3. นายวิสิทธิ์ มารินทร์	นักวิชาการสาธารณสุข	คณะทำงาน
4. นายสิทธิ์ แปงใจ	นักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	คณะทำงาน

กำหนดการโครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย
สร้างสุขภาพด้วยชีววิถี เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปี 2550

หมู่บ้านเปียงก่อ ต.ขุนน่าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน

สนับสนุนโดย อุทยานรังษีมหาวิทยาลัย

7-8 มิถุนายน 2550

7 มิถุนายน 2550

08.00- 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30- 09.00 น.	ประธานเปิดการอบรม นายกองดีการบริหารส่วนตำบลขุนน่าน
09.00 - 09.30 น.	ผู้รับการอบรม ทำแบบประเมินผลก่อนรับการอบรม
09.30 - 10.30 น.	รับฟังการบรรยาย เรื่อง การเลือกซื้อสารเคมี, การใช้สารเคมี ทางการเกษตร โดยนักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
10.30 - 11.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11.00 - 12.00 น.	อบรมแนวคิด หลักการ และจุลินทรีย์ท้องถิ่นในวิถีของเกษตร ธรรมชาติและสาธิตการทำเกษตรธรรมชาติ โดยนักวิชาการ เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	การสาธิตขยายพันธุ์พืช โดยนักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระ เกียรติ
14.30 - 15.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
15.00 - 16.00 น.	สาธิตการทำปุ๋ยชีวภาพ โดยนักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระ เกียรติ
16.00 - 16.30 น.	จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ
16.30 น.	เสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมวันที่แรก

8 มิถุนายน 2550

- 08.30 - 09.30 น. การส่งเสริมอาชีพทำน้ำยาล้างจาน เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน โดย ชุดพัฒนาสัมพันธมวชนที่ 3211
- 09.30 - 10.00 น. รับฟังบรรยาย เรื่อง ข้อควรปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืชของเกษตรกร , การเก็บสารเคมี การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมี , การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ได้รับสารพิษ
- สาธิตการสวมอุปกรณ์ป้องกันสารเคมีขณะฉีดพ่น
- ดู VCD เรื่อง สารพิษตกค้างในร่างกาย
- 10.00 - 10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 11.00 - 12.00 น. ตรวจสอบคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 14.00 น. ตรวจสอบคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย (ต่อ)
- 14.00 - 14.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 14.30 - 15.30 น. ตรวจสอบคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย (ต่อ)
- 15.30 - 16.00 น. แข่งผลการตรวจเลือด ผู้รับการอบรม ทำแบบประเมินผลหลังรับการอบรม
- 16.00 น. ปิดการอบรม โดยเกษตรกรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

แผนการดำเนินงานโครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย ในประชาชนวัยแรงงาน อายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป ในประชาชนหมู่ 2 บ้านเป็ยงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร
3. เพื่อให้เกษตรกร ในชุมชน ได้มีการรวมกลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการทำเกษตรปลอดสารพิษหรือเกษตรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถเผยแพร่ไปให้บุคคลในชุมชนอื่นได้
4. เพื่อเป็นการสาธิตการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้หลักการ และแนวคิดของเกษตรธรรมชาติมาส่งเสริมการทำเกษตรในชุมชน เพื่อไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นมิตรกับเกษตรกร
5. เพื่อให้องค์กรชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เล็งเห็นถึงการให้การสนับสนุนกระบวนการสร้างสุขภาพของคนไทย ให้มีสุขภาพกาย และจิตใจที่ดีที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2 แผนการดำเนินงานโครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน	หมายเหตุ
ขั้นเตรียมการ		
1. เขียนโครงการ เสนอขออนุมัติ ตามขั้นตอน	1 มกราคม 2550	
2. ประชุมเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อเตรียมปฏิบัติงาน	4 มกราคม 2550	
3. ชี้แจงโครงการแก่ชุมชนเพื่อให้ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ในหมู่บ้าน ได้รับทราบ	9 มกราคม 2550	

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน	หมายเหตุ
4. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถึงคุณภาพอนามัยในอาชีพเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลและค้นหาปัญหาในชุมชน	15 มกราคม 2550	
5. เตรียมชุมชนในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบชุมชนน่าอยู่	4 มกราคม 2550	
6. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชนและหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันในชุมชน	9 มกราคม 2550	
7. จัดเตรียมสถานที่การอบรม	8 มกราคม 2550	
8. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและเผยแพร่การอบรมความรู้ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบและเข้าร่วมอบรม	4 มกราคม 2550	
ช่วงที่หนึ่ง : ชั้นเตรียมการ		
โครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห่างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย		
1. ชี้แจงโครงการแก่ชุมชนเพื่อให้ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านได้รับทราบ	กุมภาพันธ์ 2550	
2. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและเผยแพร่การอบรมความรู้ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบและเข้าร่วมอบรม	กุมภาพันธ์ 2550	
3. ประสานงานติดต่อสถานที่และจัดเตรียมสถานที่การอบรม	กุมภาพันธ์ 2550	

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน	หมายเหตุ
ช่วงที่หนึ่ง : ขึ้นดำเนินการ		
1. อบรมให้ความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตรโดยเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านคำน ในช่วงเช้า	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงเช้า
2. ทำแบบประเมินความรู้ก่อนการอบรมและหลังอบรม	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงเช้า
3. ดำเนินการค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายในช่วงบ่าย	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงบ่าย
4. การดำเนินงานการสาริตเกษตรธรรมชาติโดยทีมงานเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงเช้า
5. รับสมัครกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยสารพิษของเกษตรกรบ้านเปือยก่อ	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงบ่าย
6. แจ้งผลการตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย	กุมภาพันธ์ 2550	วันแรกช่วงบ่าย
ช่วงที่หนึ่ง : ขึ้นประเมินผล		
7. ประเมินผลภายหลังการอบรม โดยดูจากแบบประเมินผลก่อนและหลังการอบรม	กุมภาพันธ์ 2550	
8. การเปรียบเทียบผลการตรวจคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อทราบผลการปฏิบัติตัวของเกษตรกรในกลุ่มเสี่ยง	กุมภาพันธ์ 2550	
ช่วงที่สอง : การรวมกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยสารพิษ		
1. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยสารพิษของเกษตรกรหมู่บ้านเปือยก่อ	กุมภาพันธ์ 2550	
2. ประชุมกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยสารพิษ โดยจัดให้มีมาตรการและกฎระเบียบของสมาชิก	กุมภาพันธ์ 2550	
3. ทีมงานของเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านคำนและทีมงานของเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยสารพิษอย่างน้อย 3 ครั้ง/เดือน	เมษายน 2550	

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน	หมายเหตุ
6. ทีมงานของเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านด่านและทีมงานของเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติประชุมติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษอย่างน้อย 3 ครั้ง/เดือน	เมษายน 2550 กรกฎาคม 2550 ตุลาคม 2550	ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3
7. ดำเนินการค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายครั้งที่ 2 ในวันที่มีการประชุมติดตามการดำเนินงานในครั้งที่ 2	กรกฎาคม 2550	
ช่วงที่สาม : ประเมินผลการดำเนินงานโครงการครอบครัวสุขภาพใจ ห่างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย		
1. จัดเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรม	ธันวาคม 2550	
2. ทำหนังสือเชิญเจ้าหน้าที่ทีมงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลขุนน้ำและหัวหน้าสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติเข้าร่วมงาน	ธันวาคม 2550	
3. สรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรภายหลังการดำเนินงานและจัดทำแผนของชุมชนปลอดสารพิษของปีต่อไปในชุมชน โดยมีการจัดประชุมร่วมกันของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านด่านเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลขุนน้ำและหัวหน้าสาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติประชาชนหมู่ที่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน้ำ	ธันวาคม 2550	
4. จัดทำรูปเล่มรายงานสรุปผลการดำเนินงาน	ธันวาคม 2550	

สรุปผลการดำเนินงานค้นหาสาเหตุของปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน

การระบุปัญหา

จากการศึกษาข้อมูลภายในหมู่บ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้เก็บรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับชุมชนได้รับรู้และได้ร่วมกับชุมชนในการรวบรวมความคิดในการแก้ปัญหาพร้อมกับชาวบ้านจึงได้ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นและชาวบ้านต้องการที่จะแก้ปัญหาดังต่อไปนี้ ซึ่งมีด้วยกัน 3 ปัญหาในด้านสุขภาพ

1. น้ำอุปโภคบริโภคไม่สะอาด
2. ปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง
3. ปัญหาขยะมูลฝอย

การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ตารางที่ 3 ตารางการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ปัญหา	คะแนนขององค์ประกอบ					
	ขนาดปัญหา	ความรุนแรง	ความยากง่าย	ความสนใจของประชาชน	วิธีบวก	วิธีคูณ
1. น้ำอุปโภคบริโภคไม่สะอาด	3	2	1	2 (48%)	8	12
2. ปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง	2	3	2	3 (70%)	10	36
3. ปัญหาขยะมูลฝอย	3	2	2	2 (60%)	9	24

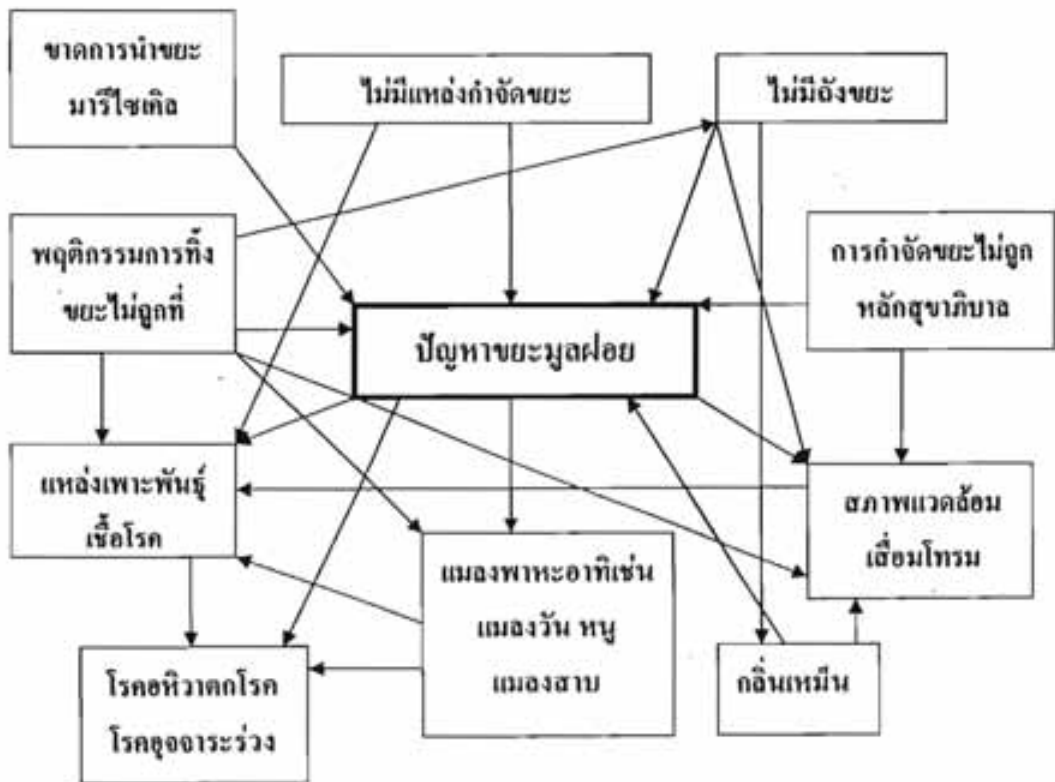
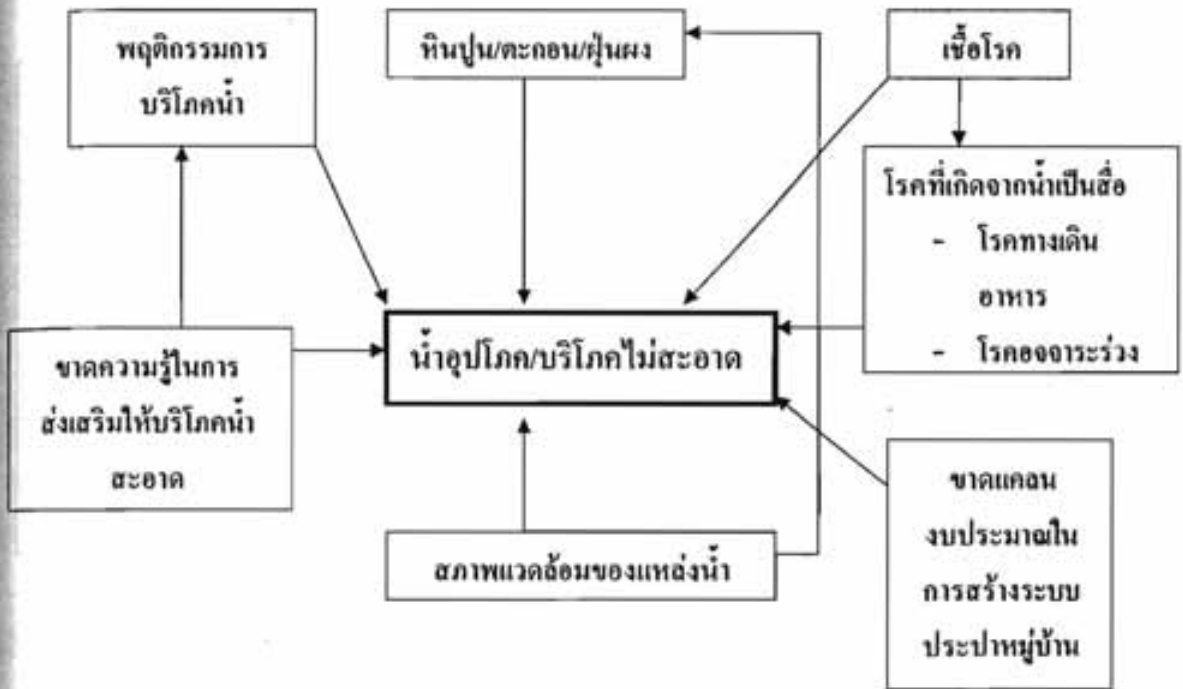
จากตารางที่ 2 พบว่าผลการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่า

อันดับ 1 ปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง

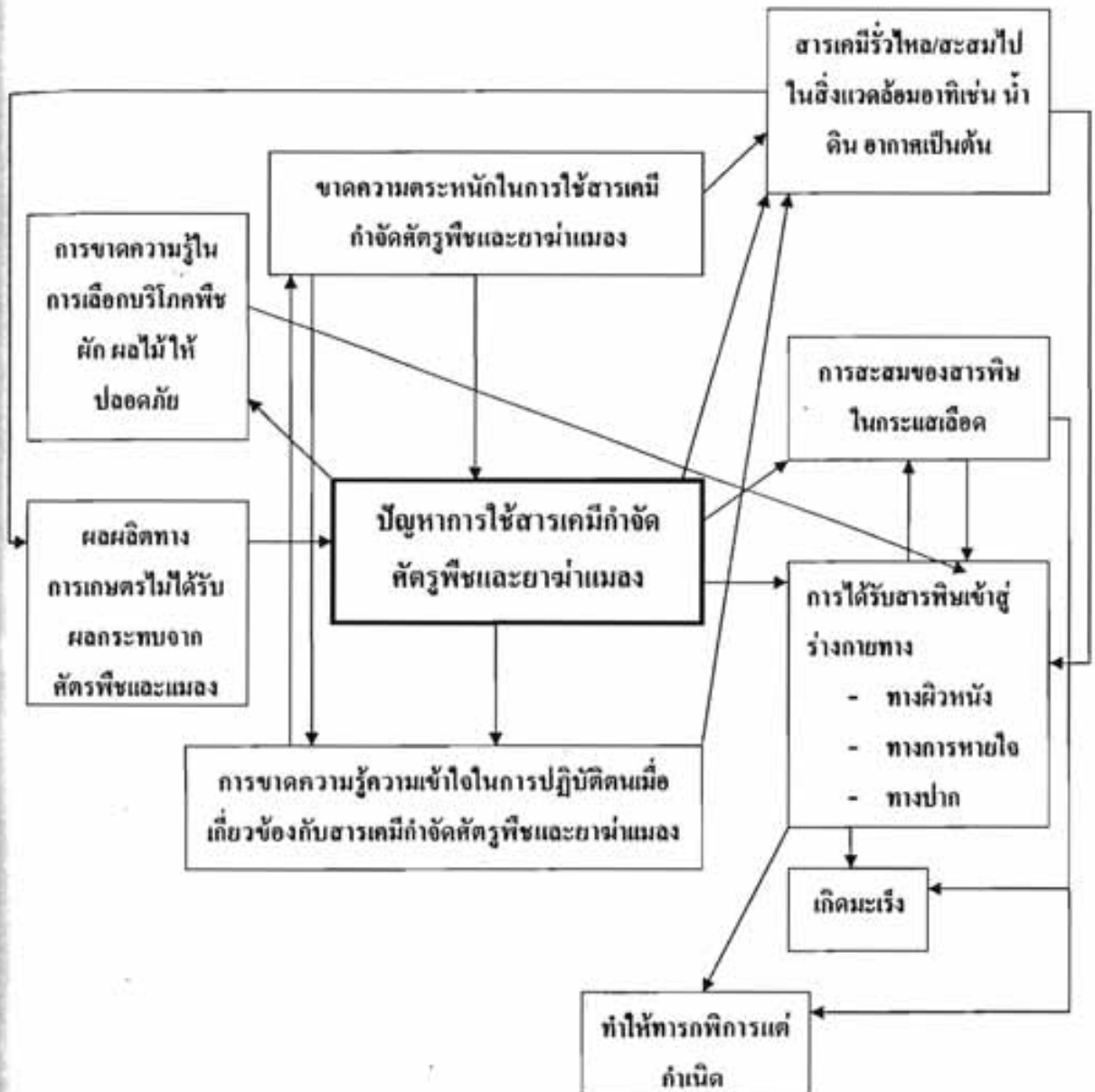
อันดับ 2 ปัญหาขยะมูลฝอย

อันดับ 3 น้ำอุปโภคบริโภคไม่สะอาด

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา(ต่อ)

ผลการดำเนินการโครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน โครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย แบ่งผลการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่หนึ่ง จัดอบรมโครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

ช่วงที่สอง ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ

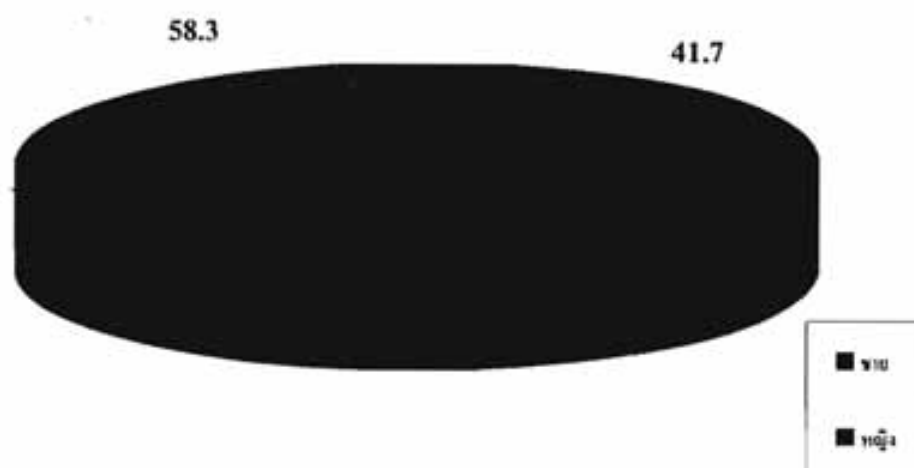
ช่วงที่สาม ประเมินผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานช่วงที่หนึ่ง จัดอบรมโครงการอบรมครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

จากการดำเนินงานจัดอบรมระหว่างวันที่ 7-8 มิถุนายน 2550 ณ ศูนย์กรเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านเปียงก้อ หมู่ 2 ตำบลขุนน้ำน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยผู้เข้าร่วมอบรมเป็นประชาชนอายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 72 คน

จากการดำเนินโครงการสามารถสรุปผลได้ดังนี้

แผนภูมิวงที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกเพศชาย-หญิงที่เข้าร่วมโครงการ

จากแผนภูมิวงที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกเพศชาย-หญิงที่เข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งหมด 72 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 30 คน เพศหญิงจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 และ 58.3 ตามลำดับ โดยผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงซึ่งพบว่าประชาชนอายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 104

คน ในหมู่บ้านเป็ยงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน (ข้อมูลสรุปบัญชี 1-7 งวดที่ 2 เดือนกันยายน ปีงบประมาณ 2549 สถานีอนามัยบ้านค่าน)เป็นเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละช่วงอายุแยกเป็นรายเพศของผู้เข้าร่วมโครงการ

กลุ่มเพศ	จำนวน(คน)		คิดเป็นร้อยละ	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
อายุ 20-29 ปี	0	9	0.0	12.5
อายุ 30-39 ปี	13	10	18.0	13.8
อายุ 40-49 ปี	8	9	11.1	12.5
อายุ 50-59 ปี	8	7	11.1	9.7
อายุ 60 ปีขึ้นไป	1	7	1.3	9.7
รวม	30	42	41.6	58.3

mean(S.D.) = 32.8 (1.2)

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีอายุในช่วง 30-39 ปี (เฉลี่ย 32.8 ปี) คิดเป็นเพศชาย ร้อยละ 18.06 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 13.89

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	2	2.8
คู่	68	94.4
หย่าแยก	0	0.0
หม้าย	2	2.8
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	14	56.9
ประถมศึกษา	28	38.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	4.2
ไม่จบปวหรีแต่ได้มเอดกอสอด์	37	51.3
จบปวหรีแต่ไม่เต็มเอดกอสอด์	4	5.5
จบปวหรีและเต็มเอดกอสอด์	19	26.3
ไม่จบปวหรีและไม่เต็มเอดกอสอด์	12	16.6

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลทั่วไป(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
โรคประจำตัว		
ไม่มีโรคประจำตัว	65	90.3
โรคเบาหวาน	1	1.4
โรคความดันโลหิตสูง	2	2.8
โรคหัวใจ	1	1.4
โรคหอบหืด	1	1.4
อื่น ๆ	2	2.8

จากตารางที่ 5 พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการมีสถานภาพผู้คิดเป็นร้อยละ 94.4 มีส่วนใหญ่มิได้เรียนคิดเป็นร้อยละ 56.9 และร้อยละ 26.3 ของผู้เข้าร่วมโครงการคิมแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ มีโรคประจำตัวเป็น โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 2.8 ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลจากการสอบถามงานอาชีพอนามัย

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลด้านการทำงาน

ข้อมูลด้านการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	65	90.2
รับจ้างทั่วไป	7	9.7
การเพาะปลูก		
ข้าว	18	25.0
ข้าวโพด	10	13.8
ข้าวและข้าวโพด	44	61.1
ทำงานกลางแจ้งตลอดทั้งวัน		
ใช่	60	83.3
ไม่ใช่	12	16.6
ทำงานในที่ที่มีสารเคมีหรือฝุ่นฟุ้งกระจาย		
ใช่	68	94.4
ไม่ใช่	4	5.5

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลด้านการทำงาน(ต่อ)

ข้อมูลด้านการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ทำงานติดต่อกันเกิน 1 ชั่วโมงแต่ไม่ถึง 1 วัน		
ใช่	44	61.1
ไม่ใช่	28	38.8

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลด้านการทำงาน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 90.2 ส่วนใหญ่เพาะปลูกข้าวและข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 61.1 ซึ่งทำงานกลางแดดตลอดทั้งวันคิดเป็นร้อยละ 83.3 ทำงานในที่ที่มีสารเคมีหรือฝุ่น หุ้งกระจายคิดเป็นร้อยละ 94.4 ทำงานติดต่อกันเกิน 1 ชั่วโมงแต่ไม่ถึง 1 วันคิดเป็นร้อยละ 61.1

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดสารพิษ

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหาร ปลอดสารพิษ	ไม่เคยทำ (ร้อยละ)	ทำเป็นบางครั้ง (ร้อยละ)	ทำเป็นประจำ ทุกครั้ง(ร้อยละ)
1. ท่านเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อสัตว์ จะต้องมียุติคามธรรมชาติ ไม่ซ้ำเลือด ไม่มีกลิ่นเหม็นบูด เนื้อหมู ไม่มีเม็ดสาธุ	13(18.1)	13(18.1)	46(63.9)
2. ท่านเลือกซื้อเนื้อเป็ด ไก่ ต้องมีเนื้อแน่นสะอาด ไม่มี การหาสีตามตัวสัตว์ปีก ไม่เหม็นหืน ปลาปีกไม่มีสีคล้ำ	18(25.0)	9(12.5)	45(62.5)
3. ท่านเลือกซื้อเนื้อปลา ต้องมีเหงือกแดงสด ไม่เขียวคล้ำ ไม่มีกลิ่นเหม็น คาไซ ไม่ซ้ำเลือด หรือขุ่นเป็นสีเทา เนื้อ แน่นกดไม่เป็นรอยบุ๋ม	9(12.5)	7(9.7)	56(77.8)
4. ท่านเลือกซื้อไข่สดและใหม่จะมีผิววอลคล้ายแป้ง เคลือบอยู่ เปลือกไม่แตกร้าว ไม่มีมูลสัตว์หรือคราบ สกปรกติดที่เปลือก เมื่อเขย่าดูไม่โคลน	27(37.5)	13(18.1)	32(44.4)
5. ท่านเลือกซื้อผักสดและผลไม้ เลือกตามฤดูกาล เลือก ชนิดที่แน่น สีตามธรรมชาติ อยู่ในสภาพใหม่ สะอาด ไม่ เหี่ยวเฉา ไม่มีร่องรอยเน่าซ้ำหรือขึ้นรา ไม่มีเศษดินหรือ คราบสกปรกหรือคราบสีขาวของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือยาฆ่าแมลง	7(9.7)	15(20.8)	50(69.4)

จากตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดภัย โดยเรียงจากข้อมูลการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยจากมากไปหาน้อย

พบว่าข้อมูลในการเลือกซื้อเนื้อปลา ต้องมีเหือกแดงสด ไม่เขียวคล้ำ ไม่มีกลิ่นเหม็น คาวใส ไม่ขำเลือด หรือขุ่นเป็นสีเทา เนื้อแน่นกดไม่เป็นรอยบุ๋มส่วนใหญ่ทำเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 77.8 ในการเลือกซื้อผักสดและผลไม้ เลือกตามฤดูกาล เลือกชนิดที่แน่น สีตามธรรมชาติ อยู่ในสภาพใหม่ สะอาด ไม่เหี่ยวเฉา ไม่มีร่องรอยน้ำจ้ำหรือขึ้นรา ไม่มีเศษดินหรือคราบสกปรกหรือคราบสีขาวของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงส่วนใหญ่ทำเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 69.4 ในการเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อสัตว์ จะต้องมีสีตามธรรมชาติ ไม่ขำเลือด ไม่มีกลิ่นเหม็นบูด เนื้อหมูไม่มีเม็ดสาหร่ายนั้นผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่ทำเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 63.9 ในการเลือกซื้อเนื้อเป็ด ไก่ ต้องมีเนื้อแน่นสะอาด ไม่มีการทาสีตามตัวสัตว์ปีก ไม่เหม็นหืน ปลายปีกไม่มีสีคล้ำนั้นผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่ทำเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 62.5 ในการเลือกซื้อไข่สดและใหม่จะมีผิวฉนวนคล้ายแป้งเคลือบอยู่ เปลือกไม่แตกร้าว ไม่มีมูลสัตว์หรือคราบสกปรกติดที่เปลือก เมื่อเขย่าดูไม่กลอนส่วนใหญ่ทำเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ 44.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

1. ท่านเคยใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

เคย จำนวน 45 คิดเป็นร้อยละ 62.5

ไม่เคย จำนวน 26 คิดเป็นร้อยละ 36.1

หมายเหตุ: ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามว่าไม่เคยใช้จะข้ามแบบสอบถามไปในตาราง 8

2. ท่านมีที่สำหรับเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

มี จำนวน 25 คิดเป็นร้อยละ 34.7

ไม่มี จำนวน 20 คิดเป็นร้อยละ 27.8

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	ไม่เคยทำ (ร้อยละ)	ทำเป็นบางครั้ง (ร้อยละ)	ทำเป็นประจำ ทุกครั้ง (ร้อยละ)
3. ก่อนการทำงานท่านมีการตรวจสอบรอยรื้อของภาชนะที่บรรจุสารเคมีหรือไม่	6(13.3)	4(8.8)	35(77.7)
4. ท่านมีการอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	17(37.7)	5(11.1)	23(51.1)
5. ท่านสวมเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ป้องกันตามที่ฉลากระบุ	4(8.8)	8(17.7)	33(73.3)

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง(ต่อ)

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	ไม่เคยทำ (ร้อยละ)	ทำเป็นบางครั้ง (ร้อยละ)	ทำเป็นประจำ ทุกครั้ง(ร้อยละ)
6. ท่านใช้มือเปล่าๆคนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	37(82.2)	1(2.2)	7(15.5)
7. ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงหลายชนิดในการพ่นหรือฉีดในครั้งเดียว	35(77.7)	5(11.1)	5(11.1)
8. เวลาที่พ่นหรือฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ท่านสังเกตทิศทางลมในการทำการฉีดหรือพ่น	8(17.7)	4(8.8)	33(73.3)
9. ท่านล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่หมดแล้วให้สะอาดก่อนนำไปกำจัด	16(35.5)	3(6.6)	26(57.7)
10. ท่านล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วหลังการทำงาน	5(11.1)	4(8.8)	36(80.0)
11. ท่านแยกเสื้อผ้าที่สวมฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	3(6.6)	2(4.4)	40(88.8)
12. ท่านสูบบุหรี่หรือทานอาหารขณะฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	43(95.5)	2(4.4)	0(0.0)
13. ท่านนำอาหารหรือน้ำดื่มไปในบริเวณที่มีการฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	43(95.5)	0(0.0)	2(4.4)
14. เมื่อทำงานฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเสร็จสิ้นแล้วอาบน้ำชำระร่างกาย	1(2.2)	0(0.0)	44(97.7)
15. ท่านนำภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วนำมาล้างแล้วเอาไปบรรจุน้ำดื่ม	43(95.5)	0(0.0)	2(4.4)

จากตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงพบว่าร้อยละ 62.5 ของผู้เข้าร่วมอบรมเคยใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง (ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามว่าไม่เคยใช้จะข้ามแบบสอบถามไปในตาราง8)ซึ่งมีที่สำหรับเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเพียงร้อยละ 34.7

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงจากการสอบถามพบว่า
เมื่อทำงานฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเสร็จสิ้นแล้วอาบน้ำชำระ
ร่างกายทำเป็นประจำทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 97.7

ไม่สูบบุหรี่หรือทานอาหารขณะฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง
คิดเป็นร้อยละ 95.5

ไม่นำอาหารหรือน้ำดื่มไปในบริเวณที่มีการฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่า
แมลงคิดเป็นร้อยละ 95.5

ไม่นำภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วนำมาล้างแล้วเอาไป
บรรจุน้ำดื่มคิดเป็นร้อยละ 95.5

มีการแยกเสื้อผ้าที่สวมฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง
คิดเป็นร้อยละ 88.8

ไม่เคยใช้มือเปล่าๆคนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงคิดเป็นร้อยละ 82.2

ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วหลังการทำงานทำเป็น
ประจำทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 80.0

ก่อนการทำงานมีการตรวจสอบรอยรั่วของภาชนะที่บรรจุสารเคมีทำเป็นประจำทุกครั้ง
คิดเป็นร้อยละ 77.7

ไม่เคยผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงหลายชนิดในการพ่นหรือฉีดในครั้งเดียว
คิดเป็นร้อยละ 77.7

สวมเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ป้องกันตามที่ฉลากระบุทำเป็นประจำทุกครั้ง
คิดเป็นร้อยละ 73.3

เวลาที่พ่นหรือฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงมีการสังเกตทิศทางลมในการทำ
การฉีดหรือพ่นทำเป็นประจำทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 73.3

ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงทั้งหมดแล้วให้สะอาดก่อนนำไป
กำจัดทำเป็นประจำทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 57.7

มีการอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงทำเป็นประจำทุกครั้งคิด
เป็นร้อยละ 51.1

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)
1. เมื่อท่านได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปากท่านมีวิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้นจะให้ผู้ป่วยอาเจียน โดยใช้นิ้วล้วงคอหรือคั้นน้ำเกลืออุ่นๆ หรือให้ยาแก้พิษชนิดดูดซับพวกถ่านป็นหลาย ๆ ซ้อนชาใช่หรือไม่	15(20.8)	0(0.0)	57(79.2)
2. เมื่อท่านได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงกระเด็นเข้าตา ต้องรีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดทันทีอย่างน้อย 15 นาทีใช่หรือไม่	25(34.7)	2(2.8)	45(62.5)
3. เมื่อท่านได้รับสารพิษถูกผิวหนังต้องล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ ใช่หรือไม่	28(38.9)	1(1.4)	43(59.7)
4. เมื่อคนไข้มีอาการชักเกร็งกระตุก ต้องใช้ผ้าม้วนที่พันค้ำแล้วใส่ปากเพื่อป้องกันการกัดลิ้นใช่หรือไม่	28(38.9)	1(1.4)	43(59.7)
5. เมื่อท่านได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจหรือสูดดมแล้วตัวเย็นกว่าปกติให้ห่มผ้าเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกายหรือถ้าผู้ป่วยร้อนก็ให้เช็ดตัวด้วยน้ำเย็นใช่หรือไม่	18(25.0)	3(4.1)	51(70.8)

จากตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วม โครงการจำแนกตามข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายโดยเรียงลำดับจากร้อยละที่สอบถามตอบว่าใช่จากมากไปหาน้อย

พบว่าเมื่อท่านได้รับสารพิษถูกผิวหนังต้องล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ จากการสอบถามพบว่าตอบว่าใช่คิดเป็นร้อยละ 38.9 เมื่อคนไข้มีอาการชักเกร็งกระตุก ต้องใช้ผ้าม้วนที่พันค้ำแล้วใส่ปากเพื่อป้องกันการกัดลิ้นจากการสอบถามพบว่าตอบว่าใช่คิดเป็นร้อยละ 38.9 เมื่อท่านได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงกระเด็นเข้าตา ต้องรีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดทันทีอย่างน้อย 15 นาทีจากการสอบถามพบว่าตอบว่าใช่คิดเป็นร้อยละ 34.7 เมื่อท่านได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจหรือสูดดมแล้วตัวเย็นกว่าปกติให้ห่มผ้าเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกายหรือถ้าผู้ป่วยร้อนก็ให้เช็ดตัวด้วยน้ำเย็นจากการสอบถามพบว่าตอบว่าใช่คิดเป็นร้อยละ 25.0 เมื่อท่านได้รับสารเคมีฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปากท่านมีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายทาง

ปากท่านมีวิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้นจะให้ผู้ป่วยอนเจียน โดยใช้นิ้วล้วงคอหรือคั้นน้ำเกลืออุ่นๆ หรือให้ยาแก้พิษชนิดดูดซับพวกถ่านปนหลาย ๆ ซ้อนชาจากการสอบถามพบว่าตอบว่าใช้คิดเป็นร้อยละ 20.8 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมโดยใช้แบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรม โดยใช้แบบทดสอบที่ได้จัดทำขึ้นจำนวน 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการให้ความรู้ในการอบรม โครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 10 แสดงค่าสถิติเบื้องต้นของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้

โดยวิธี paired t-test

ตัวแปร	\bar{X}	S.D	t	p-value
ก่อนการให้ความรู้	9.2	2.45	-10.45	.00
หลังการให้ความรู้	17.5	2.03		

$\alpha = 0.05$

จากตารางพบว่าความรู้เฉลี่ยของผู้เข้าร่วมโครงการก่อนการอบรมให้ความรู้เท่ากับ 9.2 ซึ่งน้อยกว่าความรู้เฉลี่ยหลังการอบรมให้ความรู้เท่ากับ 17.5

ซึ่งสรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังการอบรมให้ความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการดำเนินโครงการครอบครัวสุขใจ ห้างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย โดยมีการทำแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม จำนวน 25 ข้อ จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากอบรมให้ความรู้ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้โดยคิดเป็นร้อยละจำแนกเป็นรายข้อ

ดังต่อไปนี้

แบบทดสอบ	คะแนน(คิดเป็นร้อยละ)	
	ก่อนการให้ความรู้	หลังการให้ความรู้
ตอนที่ 1. ข้อควรปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงของเกษตรกร		
1.1 ใช้มือเปล่าๆคนผสมสารพิษฆ่าแมลง/หญ้าจึงจะสะดวกที่สุด	35.7	73.8
1.2 สวมใส่เสื้อผ้าที่ปิดผิวหนังตามตัวมิดชิดเช่นสวมใส่กางเกงขายาว เสื้อกอดปิดมิดชิด แขนยาว ขณะที่ฉีดสารหรือพ่น	11.3	80.3
1.3 เสื้อผ้าที่สวมใส่เสร็จจากการฉีดหรือพ่นสารพิษฆ่าแมลงหรือยาฆ่าแมลง/หญ้าแล้วนำมาล้างแล้วใส่อีก	14.8	55.6

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้โดยคิดเป็นร้อยละจำแนกเป็นรายข้อ(ต่อ)

แบบทดสอบ	คะแนน(คิดเป็นร้อยละ)	
	ก่อนการให้ความรู้	หลังการให้ความรู้
1.4ควรสวมหมวกและมีเครื่องป้องกันปิดจมูกไว้ด้วยขณะฉีดหรือพ่นสารพิษฆ่าแมลง/หญ้า	75.8	80.3
1.5 อยู่เหนือลมขณะฉีดสารพิษฆ่าแมลง/หญ้า	46.7	78.9
1.6อย่ารับประทานอาหารหรือสูบบุหรี่ขณะฉีด/พ่นสารพิษฆ่าแมลง/หญ้า	60.4	71.5
1.7ภาษาชนะและเสื้อผ้าชุดทำงานเวลาล้างและซักไม่ต้องแยกควรรนำไปปะปนกับของใช้ประจำวันได้เลย	45.6	55.2
1.8สารพิษฆ่าแมลง/หญ้าเมื่อยังไม่ได้ใช้หรือใช้ไม่หมดต้องแยกเก็บไว้ต่างหาก	39.6	45.5
1.9ภาษาชนะที่บรรจุสารพิษฆ่าแมลง/หญ้าที่ใช้หมดแล้วนำมาล้างให้สะอาดแล้วนำมาใช้ได้อีก	67.2	60.5
1.10ก่อนใช้สารพิษฆ่าแมลง/หญ้าควรอ่านฉลากที่ติดมากับภาษาชนะบรรจุสารนั้นให้เข้าใจก่อนทุกครั้งเช่น ขนาด ปริมาณ วิธีป้องกันอันตรายและวิธีแก้พิษเบื้องต้น	51.8	98.9
2. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ได้รับสารพิษฆ่าแมลง/หญ้า		
2.1เมื่อเริ่มมีอาการไม่สบายให้หยุดปฏิบัติงานและรีบนำผู้ป่วยออกห่างจากบริเวณที่ทำการฉีด/พ่นสารพิษทันที	28.7	65.5
2.2ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนออกแล้วชำระล้างผิวหนังผู้ป่วยด้วยน้ำสบู่ให้หมด	20.2	70.5
2.3ในรายที่สารพิษกำจัดแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปาก ต้องพยายามให้ผู้ป่วยทานน้ำให้มากที่สุด	11.7	45.5
2.4ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษกำจัดแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปากแล้วหมดสติต้องให้รับประทานไข่ดิบจะดีที่สุด	15.8	30.9
2.5ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษกระตุ้นเข้าตาต้องรีบล้างตาด้วยน้ำสบู่ทันที	18.9	50.6
2.6ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษถูกผิวหนังต้องล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ	38.5	67.5
2.7ถ้าผู้ป่วยมีอาการชักเกร็ง กระตุก ต้องใช้ผ้าม้วนที่พันผ้าแล้วใส่ปากผู้ป่วยเพื่อป้องกันผู้ป่วยกัดลิ้น	30.0	79.8

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้โดยคิดเป็นร้อยละจำแนกเป็นรายข้อ(ต่อ)

แบบทดสอบ	คะแนน(คิดเป็นร้อยละ)	
	ก่อนการให้ความรู้	หลังการให้ความรู้
2.8 ถ้าผู้ป่วยได้รับสารน้ำแมลง/หญ้าเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจหรือสูดดมแล้วตัวเย็นกว่าปกติให้ห่มผ้าเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกายหรือถ้าผู้ป่วยร้อนก็ให้เช็ดตัวด้วยน้ำเย็น	10.8	47.8
2.9 ถ้าผู้ป่วยหมดสติเนื่องจาก ได้รับสารน้ำแมลง/หญ้าเข้าสู่ร่างกายต้องปฐมพยาบาลแล้วรีบนำส่งโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด	48.7	88.5
2.10 ผู้ป่วยที่ได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายต้องให้ผู้ป่วยเข้าพักในที่ร่มมีอากาศถ่ายเทได้ดี	28.5	78.6
3. การทำลายภาชนะบรรจุสารน้ำแมลง/หญ้า		
3.1 ไม่ควรทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับขยะประเภทอื่นได้	65.5	88.5
3.2 ภาชนะเป็นโลหะ ถึง ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ล้างให้สะอาดแล้วนำไปใช้ใหม่ได้อีก	43.5	72.0
3.3 สารเคมีที่เหลือใช้ไม่นำไปเททิ้งในแม่น้ำหรือบ่อน้ำ	75.8	91.8
4. การเลือกซื้อสารกำจัดศัตรูพืช		
4.1 เลือกให้เหมาะกับชนิดของศัตรูพืชโดยเลือกชนิดที่ออกฤทธิ์ตกค้างสั้นและสลายตัวนาน	9.5	68.8
4.2 เลือกชนิดที่มีพิษรุนแรงเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการออกฤทธิ์	6.3	80.0

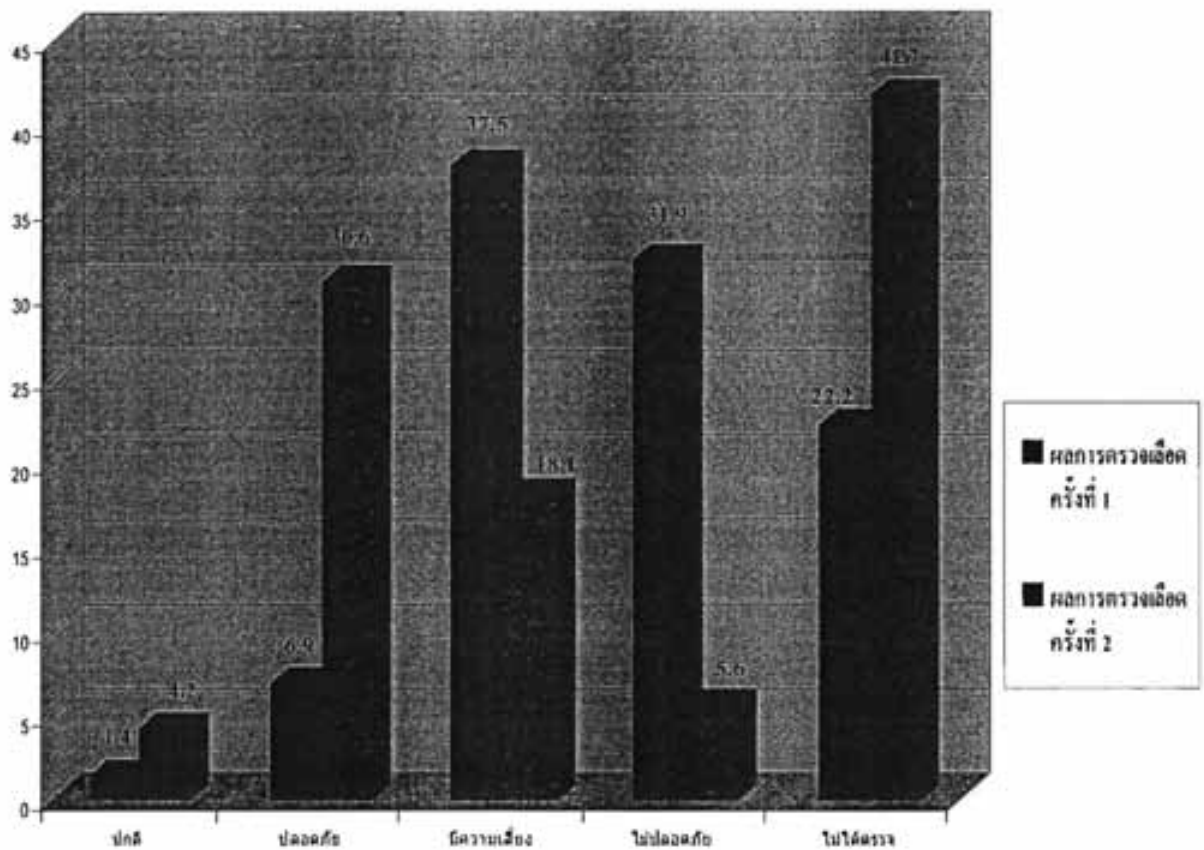
จากตารางที่ 11 แสดงคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้โดยคิดเป็นร้อยละจำแนกเป็นรายข้อพบว่าคะแนนก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้โดยคิดเป็นร้อยละ จะเห็นได้ว่าร้อยละของคะแนนหลังการให้ความรู้มีเพิ่มขึ้นกว่าการให้ความรู้ในทุกข้อ จากการทดสอบการอบรมให้ความรู้ทั้งก่อนและหลังการอบรมคิดเป็นร้อยละ ที่สูงสุดในทุกข้อ คิดเป็นร้อยละ 75.8 และ 98.9

สรุปผลการตรวจสอบสารเคมีในกระแฉะเลือด

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละผลของการตรวจสอบสารเคมีในกระแฉะเลือดจำแนกได้ดังนี้

ผลการตรวจเลือด ครั้งที่	ปกติ (ร้อยละ)	ปลอดภัย (ร้อยละ)	มีความเสี่ยง (ร้อยละ)	ไม่ปลอดภัย (ร้อยละ)	ไม่ได้ตรวจ (ร้อยละ)
ครั้งที่ 1	1(1.4)	5(6.9)	27(37.5)	23(31.9)	16(22.2)
ครั้งที่ 2	3(4.2)	22(30.6)	13(18.1)	4(5.6)	30(41.7)

แผนภูมิแท่งแสดงร้อยละผลของการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือด

จากตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละผลของการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดจำแนกพบว่าผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดในครั้งที่ 2 มีระดับผลเลือดระดับมีความเสี่ยงและไม่ปกติถึงผิดปกติลดลงกว่าครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 18.1 และ 5.6 ตามลำดับซึ่งระดับผลของการตรวจครั้งที่ 2 มีแนวโน้มลดลงในระดับผลความเสี่ยงและไม่ปกติถึงผิดปกติ แต่จำนวนของผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่ได้รับการตรวจครั้งที่ 2 มากกว่า ครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 41.7 เมื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนความสัมพันธ์ระหว่างผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดครั้งที่ 1 และ 2 ดังนี้

ครั้งที่ ผลการตรวจ		ผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดครั้งที่ 2					รวม
		ปกติ	ผิดปกติ	มีความเสี่ยง	ไม่ผิดปกติ	ไม่ได้ตรวจ	
ผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดครั้งที่ 1	ปกติ	0	0	0	0	1	1
	ผิดปกติ	1	1	1	0	2	5
	มีความเสี่ยง	0	14	7	1	5	27
	ไม่ผิดปกติ	2	7	5	3	6	23
	ไม่ได้ตรวจ	0	0	0	0	16	16
รวม		3	22	13	4	30	72

จากตารางที่ 13 แสดงจำนวนความสัมพันธ์ระหว่างผลการตรวจสอบเคมีในกระแสเลือดครั้งที่ 1 และ 2 พบว่าผลเลือดครั้งที่ 1 จำนวนของผลการตรวจเลือดมีความเสี่ยงและไม่ผิดปกติมีแนวโน้มลดลงในการตรวจครั้งที่ 2

อภิปรายผล

จากการดำเนินงานโครงการครอบครัวสุขใจ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย ในปี 2550 ณ ชุมชนบ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ อบรมเป็นประชาชนอายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป จำนวน 104 คน ในหมู่บ้านเปียงก่อ หมู่ 2 ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน (ข้อมูลสรุปบัญชี 1-7 งวดที่ 2 เดือนกันยายน ปีงบประมาณ 2549 สถานีอนามัยบ้านค่าน) แต่มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 72 คน เนื่องจากการจัดกิจกรรมอยู่ในช่วงที่ประชาชนทำการเกษตรและบางส่วนเดินทางออกไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัด โดยผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุในช่วง 30-39 ปี สถานภาพคู่ และการศึกษาไม่ได้เรียนอีกทั้งผู้เข้าร่วมอบรมมีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ทำให้มีผลพบว่ามีโรคไม่ติดต่ออาทิเช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ เป็นต้น

ข้อมูลด้านการทำงานพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพาะปลูกข้าวและข้าวโพด ซึ่งต้องทำงานกลางแจ้งตลอดทั้งวันและที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือต้องสัมผัสกับมีสารเคมีอาทิเช่นยา

ฆ่าแมลงหรือสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อีกทั้งยังต้องสัมผัสกับฝุ่นฟุ้งกระจาย การทำงานด้านการเกษตรของประชาชนนี้มีการทำงานติดต่อกันเกิน 1 ชั่วโมงแต่ไม่ถึง 1 วัน

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดสารพิษพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ทั่วไปในการเลือกซื้อเนื้อปลาซึ่งสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของบ้านเป็องก้อที่เป็นหมู่บ้านติดกับแม่น้ำน่านที่มีการจับปลาเป็นอาหารทำให้มีความรู้ในการเลือกซื้อปลาเป็นอย่างดี ส่วนการเลือกซื้อผักสดและผลไม้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ทั่วไปในการเลือกซื้อซึ่งสอดคล้องกับชุมชนที่มีการรณรงค์ให้แต่ละครัวเรือนมีการปลูกผักปลอดสารพิษไว้ในครัวเรือน อีกทั้งผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อสัตว์ เนื้อเป็ด ไก่ ไข่สดเป็นอย่างดี

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมร้อยละ 62.5 ของผู้เข้าร่วมอบรมเคยใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง แต่ขาดที่สำหรับเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง โดยผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง เมื่อทำงานฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเสร็จสิ้นแล้วอาบน้ำชำระร่างกาย ไม่สูบบุหรี่หรือทานอาหารขณะฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงไม่นำอาหารหรือน้ำดื่มไปในบริเวณที่มีการฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ไม่นำภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วนำมาล้างแล้วเอาไปบรรจุน้ำดื่ม มีการแยกเสื้อผ้าที่สวมฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ไม่เคยใช้มือเปล่าๆคนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วหลังการทำงาน ก่อนการทำงานมีการตรวจสอบรอยรั่วของภาชนะที่บรรจุสารเคมีทำเป็นประจำทุกครั้ง ไม่เคยผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงหลายชนิดในการพ่นหรือฉีดในครั้งเดียวมีการสวมเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ป้องกันตามที่ฉลากระบุทำเป็นประจำทุกครั้ง เวลาที่พ่นหรือฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงมีการสังเกตทิศทางลมในการทำการฉีดหรือพ่นทำเป็นประจำทุกครั้ง ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่หมดแล้วให้สะอาดก่อนนำไปกำจัด มีการอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงทำเป็นประจำ

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมขาดความรู้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงทั้งการ ได้รับสารพิษทางการสัมผัส การสูดดม การกิน

ซึ่งข้อมูลด้านอาชีวอนามัยที่ได้จากการสอบถามนี้ได้นำมาสู่รูปแบบกระบวนการดำเนินโครงการครอบครัวสุขภาพ ห่วงไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย ในการจัดอบรมโครงการนี้ระยะเวลาการอบรมจำนวน 2 วัน

วันแรกของการอบรม

การดำเนินงานการสาธิตเกษตรธรรมชาติโดยทีมงานเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

- จัดเตรียมสถานที่การอบรมและเครื่องมือในการสาธิตการทำเกษตรธรรมชาติ

- อบรมแนวคิด หลักการ และจูลินทรีย์ท้องถิ่นในวิถีของเกษตรธรรมชาติและสาธิตการทำ การเกษตรธรรมชาติ

รับสมัครกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษของเกษตรกรบ้านเปียงก่อ

- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ
- คัดมาตรการของกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษของเกษตรกรปลอดสารพิษ
- ศึกษาดูงานกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษเพื่อนำมาเป็นรูปแบบและประยุกต์มาขยายผลการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

วันที่สองของการอบรม

อบรมให้ความรู้และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่อนามัยบ้านด่าน ในช่วงเช้าของการอบรม

- จัดบอร์ดให้ดูศึกษาและจัดทำแผ่นพับให้ความรู้ในวันที่มีการอบรมเรื่อง
 - การเลือกซื้อสารเคมีทางการเกษตร
 - การใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - การปฏิบัติตนขณะฉีดพ่นสารเคมี และหลังการฉีดพ่นสารเคมี
 - การเก็บสารเคมี การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมี

- ทำแบบประเมินความรู้ก่อนการอบรมและหลังอบรม

การดำเนินการค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกายในช่วงบ่าย

- จัดเตรียมเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
 - ให้บริการตรวจหาสารเคมีตกค้างจากการเกษตรและบอกผลการตรวจให้ประชาชนได้รับทราบ
- ในวันที่มีการอบรมให้ความรู้ในวันที่สองของการอบรมสาธิตเกษตรธรรมชาติ
- นัดเจาะโลหิตตรวจซ้ำแก่เกษตรกรที่เจาะโลหิตมีผลอยู่ในระดับภาวะเสี่ยงและระดับ ไม่ปลอดภัยในการดำเนินผลในช่วงที่สองของการดำเนินงาน

สรุปและอภิปรายผลการศึกษาดูตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์การประเมินผลสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาและตรวจคัดกรองหาสารเคมีจากการเกษตรตกค้างในร่างกาย ในประชาชนวัยแรงงาน อายุระหว่าง 20 ปีขึ้นไป ในประชาชนหมู่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ และมีทักษะการปฏิบัติตัวเพื่อให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการเกษตร

3. เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยหรือเกษตรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถเผยแพร่ไปให้บุคคลในชุมชนอื่นได้
4. เพื่อเป็นการสานักการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้หลักการ และแนวคิดของเกษตรธรรมชาติมาส่งเสริมการทำการเกษตรในชุมชน เพื่อไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นมิตรกับเกษตรกร
5. เพื่อให้องค์กรชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เล็งเห็นถึงการให้การสนับสนุนกระบวนการสร้างสุขภาพของคนไทย ให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดีที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

การประเมินผล

1. ประเมินผลภายหลังการอบรม โดยดูจากแบบประเมินผลการก่อนและหลังการอบรม
2. การเปรียบเทียบผลการตรวจคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อทราบผลการปฏิบัติตัวของเกษตรกรในกลุ่มเสี่ยง
3. เกิดกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยอย่างน้อย 1 กลุ่มในหมู่ที่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
4. เกษตรกร ได้นำทักษะและความรู้ของเกษตรธรรมชาตินำมาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรในชุมชน
5. ผลการติดตามประชุมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยในชุมชนจำนวน 3 ครั้งในชุมชน

ประเมินผลภายหลังการอบรมโดยวัดจากระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการอบรมพบว่า

จากการดำเนินโครงการครอบครัวสุขใจ ห่างปลอดภัย ชีวีตปลอดภัย โดยมีการทำแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม จำนวน 25 ข้อ จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากอบรมให้ความรู้ อาทิเช่นข้อควรปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงของเกษตรกร การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ได้รับสารพิษฆ่าแมลง/หญ้า การทำลายภาชนะบรรจุสารฆ่าแมลง/หญ้า และการเลือกซื้อสารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่นักวิชาการเกษตรได้บรรยายทั้งทฤษฎีและปฏิบัติทำให้เห็นภาพที่ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการอบรมครั้งนี้ทั้งผู้เข้าร่วมอบรมและทีมวิทยากรมีความเป็นกันเองกับชาวบ้านทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมกล้าซักถามและเข้าใจในการบรรยายมากยิ่งขึ้น

การเปรียบเทียบผลการตรวจคัดกรองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เพื่อทราบผลการปฏิบัติตัวของเกษตรกรในกลุ่มเสียง

พบว่าผลการตรวจสารเคมีในกระแสเลือดในครั้งที่ 2 มีระดับผลเลือดระดับมีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยลดลงกว่าครั้งที่ 1 แต่จำนวนของผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่ได้รับการตรวจครั้งที่ 2 มากกว่าครั้งที่ 1 เนื่องจากในการจัดกิจกรรมอยู่ในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมไม่ได้รับการตรวจครั้งที่ 2 มากกว่าครั้งที่ 1

เกิดกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยอย่างน้อย 1 กลุ่มในหมู่ที่ 2 บ้านเปียงก่อ ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ในการอบรมครั้งนี้ได้เกิดกลุ่มเกษตรกรปลอดภัย 1 กลุ่มโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเกษตรกรปลอดภัย จำนวน 12 คน

จำนวนสมาชิกทั้งหมด ดังนี้

1. นายทอน	แปงอูด	ประธาน
2. นายจำลอง	ช่างเงิน	รองประธาน
3. นายนเรศ	ใจปิง	คณะกรรมการ
4. นายสุข	ใจปิง	คณะกรรมการ
5. นายบุญเลิศ	อุ่นถิ่น	คณะกรรมการ
6. นางประนอม	แปงอูด	คณะกรรมการ
7. นางคำ	ใจปิง	คณะกรรมการ
8. นายคง	ใจปิง	คณะกรรมการ
9. นายแปง	ใจปิง	คณะกรรมการ
10. นายจิตต์	ใจปิง	เลขานุการ
11. นางอัมพร	จากอง	เหรัญญิก
12. นางพิกุล	ใจปิง	ประชาสัมพันธ์

ผลการติดตามประชุมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยในชุมชนจำนวน 3 ครั้งในชุมชน

ในการดำเนินการครั้งนี้ทางเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยและเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติได้ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัย โดยมีการติดตามทุกสัปดาห์ในการดำเนินกิจกรรมซึ่งจะเข้าร่วมกับกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยในการบริหารจัดการ และดำเนินการปลูกเช่นการแบ่งเวรในการเข้ามาดูแลแปลงสาธิตเกษตรกรปลอดภัยร่วมกับกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยและชาวบ้านบ้านเปียงก่อซึ่งการดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับผลการตอบรับการดำเนินการเป็นอย่างดีในชุมชน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงผลกระทบของการใช้สารเคมีในการเกษตรมากขึ้น และ

นอกจากนี้ประชาชนมีความรู้และการทำน้้ายาด้่างงานจากการส่งเสริมอาชีพทำน้้ายาด้่างงาน เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน โดย ชุดพัฒนาสัมพันธ์มวลชนที่ 3211 เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนและใช้เป็นอาชีพเสริมได้ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนงานสนับสนุนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ในระดับตำบล ในปีงบประมาณ 2551

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน

1. สถานที่ในการจัดอบรมไม่เพียงพอกับผู้เข้าร่วม โครงการ
2. การจัดกิจกรรมอยู่ในช่วงฤดูเพาะปลูก/เก็บเกี่ยวผลผลิตและประชาชนบางส่วนไปทำงานต่างจังหวัด
3. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน
4. ประชาชนขาดความรู้ประสบการณ์และเทคนิคใหม่ในการทำเกษตร
5. ประชาชนขาดความตระหนักในมหันตภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง

แนวทางแก้ไข

1. การดำเนินกิจกรรมควรเป็นไปตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติงาน ซึ่งจะได้ไม่มีปัญหาในการจัดอบรมเพื่อไม่ให้กระทบต่อการทำมาหากินของผู้เข้าร่วมอบรม
2. การดำเนินกิจกรรมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีหน่วยงานรัฐและองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุน อีกทั้งควรให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างต่อเนื่องภายหลังจากอบรมเพื่อจะเป็นการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน
3. ชุมชนมีการบรรจุแผนงานด้านการเกษตรปลอดสารพิษ ไว้ในแผนชุมชนของหมู่บ้าน เพื่อเสนอและบรรจุในแผนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและจากองค์กรอื่นๆ อาทิ เช่นพุทธศาสตร์วิถีสุข กองทุนสุขภาพ เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานในอนาคต

1. มีการดำเนินการต่อยอดกิจกรรมปี 2550 และขยายพื้นที่ไปในชุมชนใกล้เคียง
2. ขยายกิจกรรมกลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ
3. สนับสนุนและส่งเสริมการปลูกผักในครัวเรือน
4. ร่วมกับชุมชนในการทำประชาคมบรรจุแผนงานด้านการเกษตรปลอดสารพิษเพื่อบรรจุในแผนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและจากองค์กรอื่นๆ
5. ศึกษาดูงานและดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่น เพื่อเพิ่มช่องทางสื่อสารเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น

บรรณานุกรม

สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ. (2532-2544). ตำราตรวจรักษาโรคทั่วไป หลักการวินิจฉัยและรักษาโรค/280โรคและการดูแลรักษา(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน

พฤติกรรมสุขภาพที่จำเป็นสำหรับชีวิต. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย

ดร.อานัฐ ดันโซ.(2547). เกมเศรษฐีรวมชาติ(พิมพ์ครั้งที่ 4).เชียงใหม่: Trio Advertising & Media Co.,Ltd

เอกสารเผยแพร่โครงการชีวิตวิถีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.กรุงเทพฯ: กองผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กฟผ.

เอกสารการสอนชุดวิชาอาชีวอนามัย(Occupational Health)52305 หน่วยที่ 8-15. (2540)

ผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพประชาชน ปีงบประมาณ 2549.

สรุปผลการดำเนินงานสถานีอนามัยบ้านคำนประจำปี 2549.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามงานอาชีพอนามัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ ชาย หญิง

สถานภาพ โสด คู่ หย่า/แยก หม้าย

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ หมู่ 2 บ้านเปียงก่อ ต.ขุนน้ำน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน

ระดับการศึกษา ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

ท่านสูบบุหรี่หรือไม่ สูบ ไม่สูบ

ท่านดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ดื่ม ไม่ดื่ม

ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ ไม่มี โรคเบาหวาน โรคหัวใจ
โรคความดันโลหิตสูง อื่นๆ...

ตอนที่ 2 ข้อมูลการทำงาน

ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ เกษตรกร
เพาะปลูก ข้าว ข้าวโพด อื่นๆ...

รับจ้างทั่วไป
อื่นๆ.....

ท่านทำงานกลางแจ้งตลอดทั้งวัน ใช่ ไม่ใช่

ท่านทำงานในที่ที่มีสารเคมีหรือฝุ่นฟุ้งกระจาย ใช่ ไม่ใช่

ท่านทำงานติดต่อกันเกิน 1 ชั่วโมงแต่ไม่ถึง 1 วัน ใช่ ไม่ใช่

ตอนที่ 3 ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดภัย

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดภัย	ไม่เคยทำ	ทำเป็นบางครั้ง	ทำเป็นประจำทุกครั้งที่
1. ท่านเลือกซื้อเนื้อหมู เนื้อสัตว์ จะต้องมียี่ห้อตราสินค้า ไม่ซ้ำเลือก ไม่มีกลิ่นเหม็นบูด เนื้อหมูไม่มีเมือกสีขาว			
2. ท่านเลือกซื้อเนื้อเป็ด ไก่ ต้องมีเนื้อแน่นสะอาด ไม่มีกรดาคะดัวสัตว์ปีก ไม่เหม็นหืน ปลาขี้ปากไม่มีสีคล้ำ			
3. ท่านเลือกซื้อเนื้อปลา ต้องมีเหงือกแดงสด ไม่เขียวคล้ำ ไม่มีกลิ่นเหม็น คาไซ ไม่ซ้ำเลือก หรือขุ่นเป็นสีเทา เนื้อแน่นกดไม่เป็นรอยบุ๋ม			

ตอนที่ 3 ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดภัย(ต่อ)

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารปลอดภัย	ไม่เคยทำ	ทำเป็นบางครั้ง	ทำเป็นประจำทุกครั้งที่
4. ท่านเลือกซื้อไข่สดและใหม่จะมีฉนวนพลาสติกแข็งเคลือบอยู่เปลือกไม่แตกร้าว ไม่มีมูลสัตว์หรือคราบสกปรกติดที่เปลือก เมื่อเขย่าดูไม่คลอน			
5. ท่านเลือกซื้อผักสดและผลไม้ เลือกตามฤดูกาล เลือกชนิดที่แน่น สีตามธรรมชาติ อยู่ในสภาพใหม่ สะอาด ไม่เหี่ยวเฉา ไม่มีร่องรอยน้ำค้างหรือขึ้นรา ไม่มีเศษดินหรือคราบสกปรกหรือคราบสีขาวของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			

ตอนที่ 4 ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

1. ท่านเคยใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

เคย

ไม่เคย (ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามว่าไม่เคยใช้จะข้ามไปแบบสอบถามไปในตอนที่ 5)

2. ท่านมีที่สำหรับเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

มี

ไม่มี

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	ไม่เคยทำ	ทำเป็นบางครั้ง	ทำเป็นประจำทุกครั้งที่
3. ก่อนการทำงานท่านมีการตรวจสอบรอยรั่วของภาชนะที่บรรจุสารเคมีหรือไม่			
4. ท่านมีการอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			
5. ท่านสวมเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ป้องกันตามที่ฉลากระบุ			
6. ท่านใช้มือเปล่าๆคนผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			
7. ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงหลายชนิดในการพ่นหรือฉีดในครั้งเดียว			
8. เวลาที่พ่นหรือฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงท่านสังเกตทิศทางลมในการทำการฉีดหรือพ่น			

ตอนที่ 4 ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง(ต่อ)

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง	ไม่เคยทำ	ทำเป็นบางครั้ง	ทำเป็นประจำทุกครั้งที่
9. ท่านล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่หมดแล้วให้สะอาดก่อนนำไปกำจัด			
10. ท่านล้างภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วหลังการทำงาน			
11. ท่านแยกเสื้อผ้าที่สวมฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			
12. ท่านสูบบุหรี่หรือทานอาหารขณะฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			
13. ท่านนำอาหารหรือน้ำดื่มไปในบริเวณที่มีการฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง			
14. เมื่อทำงานฉีดหรือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเสร็จสิ้นแล้วอาบน้ำชำระร่างกาย			
15. ท่านนำภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงที่ใช้แล้วนำมาล้างแล้วเอาไปบรรจุน้ำดื่ม			

ตอนที่ 5 ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. เมื่อท่านได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปากท่านมีวิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้นจะให้ผู้ป่วยอาเจียน โดยใช้นิ้วล้วงคอหรือคั้นน้ำเกลืออุ่นๆ หรือให้ยาแก้พิษชนิดดูดซับพวกถ่านป็นหลายๆ ซ้อนชาใช่หรือไม่			
2. เมื่อท่านได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงกระเด็นเข้าตา ต้องรีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดทันทีอย่างน้อย 15 นาทีใช่หรือไม่			
3. เมื่อท่านได้รับสารพิษถูกผิวหนังต้องล้างด้วยน้ำและสบู่หลายๆ ใช่หรือไม่			

ข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลงเข้าสู่ร่างกาย	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
4. เมื่อคนไข้มีอาการชักเกร็งกระตุก ต้องใช้ผ้าม้วนที่พันผ้าแล้ว ใส่ปากเพื่อป้องกันการกัดลิ้นใช่หรือไม่			
5. เมื่อท่านได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจหรือสูดดม แล้วตัวเย็นกว่าปกติให้ห่มผ้าเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกาย หรือถ้าผู้ป่วยร้อนก็ให้เช็ดตัวด้วยน้ำเย็นใช่หรือไม่			

ข้อเสนอแนะ.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบประเมินผลก่อนและหลังการอบรมโครงการครอบครัวสุขใจ
ห่างไกลสารพิษ ชีวิตปลอดภัย

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี บ้านเลขที่.....

กำลัง จงทำเครื่องหมาย ในข้อที่ถูกต้องและทำเครื่องหมาย ในข้อที่ผิด

1. ข้อควรปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

- 1.1 ใช้มือเปล่า ๆ คนผสมสารพิษฆ่าแมลงจึงจะสะดวกที่สุด
- 1.2 สวมใส่เสื้อผ้าที่ปิดผิวหนังตามตัวมิดชิด เช่น สวมใส่กางเกงขายาว เสื้อคอปิดมิดชิด แขนยาว ขณะที่ฉีดสารพิษฆ่าแมลง
- 1.3 เสื้อผ้าที่สวมใส่เสร็จจากการฉีดสารพิษฆ่าแมลงจะนำไปผึ่งแล้วนำมาใส่อีก
- 1.4 ควรสวมหมวกและมีเครื่องป้องกันปิดจมูกไว้ด้วยขณะฉีดสารพิษฆ่าแมลง
- 1.5 อยู่เหนือลมขณะฉีดสารพิษฆ่าแมลง
- 1.6 อย่ารับประทานอาหารหรือสูบบุหรี่ขณะฉีดหรือทำงานเกี่ยวกับสารพิษฆ่าแมลง เพราะสารพิษจะปนเปื้อนเข้าไปกับอาหารได้
- 1.7 ภาชนะและเสื้อผ้าชุดทำงานเวลาล้างและซักไม่ต้องแยกควรรนำไปปะปนกับของใช้ประจำวันได้เลย
- 1.8 สารพิษฆ่าแมลงเมื่อยังไม่ได้ใช้หรือใช้ไม่หมดต้องแยกเก็บไว้ต่างหาก
- 1.9 ภาชนะที่บรรจุสารพิษฆ่าแมลงที่ใช้หมดแล้วนำมาล้างให้สะอาดนำมาใช้ได้อีก
- 1.10 ก่อนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรอ่านฉลากที่ติดมากับภาชนะบรรจุสารนั้นให้เข้าใจเสียก่อนทุกครั้ง เช่น ขนาด ปริมาณ วิธีป้องกันอันตราย และวิธีแก้พิษเป็นต้น

2. การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ได้รับพิษจากสารกำจัดแมลง

- 2.1 เมื่อเริ่มมีอาการ ไม่สบายให้หยุดปฏิบัติงานและรีบนำผู้ป่วยออกจากบริเวณที่ทำการฉีดสารพิษทันที
- 2.2 ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนออกแล้วชำระล้างผิวหนังผู้ป่วยด้วยน้ำสบู่ให้หมด
- 2.3 ในรายที่สารพิษกำจัดแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปาก ต้องพยายามให้ผู้ป่วยทานน้ำให้มากที่สุด
- 2.4 ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษกำจัดแมลงเข้าสู่ร่างกายทางปากแล้วหมดสติต้องให้รับประทานไข่ดิบจะดีที่สุด
- 2.5 ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษกระเด็นเข้าตา ต้องรีบล้างตาด้วยน้ำสบู่ทันที

- 2.6 ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษถูกผิวหนังต้องล้างด้วยน้ำและสบู่มาก ๆ
- 2.7 ถ้าผู้ป่วยมีอาการชักเกร็ง กระตุก ต้องใช้ผ้าม้วนที่พันผ้าแล้วใส่ปากผู้ป่วยเพื่อป้องกันผู้ป่วยกัดลิ้น
- 2.8 ถ้าผู้ป่วยได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจหรือสูดดมแล้วตัวเย็นกว่าปกติให้ห่มผ้าเพื่อรักษาความอบอุ่นของร่างกายหรือถ้าผู้ป่วยร้อนก็ให้เช็ดตัวด้วยน้ำเย็น
- 2.9 ถ้าผู้ป่วยหมดสติได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายต้องปฐมพยาบาลแล้วรีบนำส่ง โรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด
- 2.10 ผู้ป่วยที่ได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายต้องให้ผู้ป่วยเข้าพักในที่ร่ม มีอากาศถ่ายเทได้ดี

3. การทำลายภาชนะบรรจุสารเคมี

- 3.1 ไม่ควรทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับขยะประเภทอื่นได้เลย
- 3.2 ภาชนะเป็นโลหะ ดึง ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ล้างให้สะอาด แล้วนำมาใช้ใหม่ได้อีก
- 3.3 สารเคมีที่เหลือใช้ไม่ นำไปเททิ้งในแม่น้ำหรือบ่อน้ำ

4. การเลือกซื้อสารกำจัดศัตรูพืช

- 4.1 เลือกให้เหมาะกับชนิดของศัตรูพืช โดยเลือกชนิดที่ฤทธิ์ตกค้างสั้นและสลายตัวนาน
- 4.2 เลือกชนิดที่พิษรุนแรงเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการออกฤทธิ์

ประมวลภาพกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมอบรมลงทะเลเบียน

พิธีเปิดการอบรม โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขุนน้ำน่านเป็นประธานในการเปิดอบรม

การส่งเสริมอาชีพทำน้ำอ้อยล้างจาน เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน
โดย ชูพัฒนาสัมพันธ์มวอชนที่ 3211

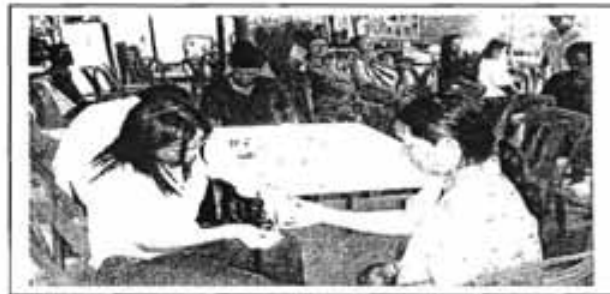

สถานีตรวจทำปุ๋ยชีวภาพ โดยนักวิชาการเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ประมวลภาพกิจกรรม

จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลอดสารพิษ

เจาะเลือกหาสารพิษในกระแสมือถือ

ชาวบ้านร่วมกันปรับพื้นที่เป็นแปลงสาธิตเกษตรกรปลอดสารพิษ

ชาวบ้านปักกิ่งไผ่ทำร้านให้คั้นตัวเอื้อยขึ้น

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรรมชุมชนบ้านดอง ตำบลแม่จริม
อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

โดย

ชุมชนบ้านดอง ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

ได้รับการสนับสนุนโดย วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธันวาคม 2550

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ
ลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรรมชุมชนบ้านตอง
ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

โดย คณะทำงานเกษตรชีวภาพชุมชนบ้านตอง

สนับสนุนโดย วิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

โครงการลดการใช้สารเคมีของกลุ่มเกษตรกรชุมชนบ้านคอง ตำบลแม่จรมัน เป็นส่วนหนึ่งของการเปิดโลกทัศน์ของชาวบ้านบ้านคอง ที่ต้องการเรียนรู้และทดลองใช้สารชีวภาพ (สารเร่ง พ.ค.2 และ พ.ค.7) มาทดลองทำ เพราะเกษตรกรในพื้นที่แทบทุกรายในชุมชนมีการใช้สารเคมีในแปลงเพาะปลูก โดยเฉพาะในไร่ข้าวโพด โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความตระหนักให้เกษตรกรได้เห็นความสำคัญถึงพิษภัยของสารเคมี ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรที่สนใจด้านเกษตรชีวภาพและให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจและลดพฤติกรรมการใช้สารเคมี โดยการสนับสนุนจากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ชุมชนบ้านคองเป็นพื้นที่ขยาย ปี 2550 ตามโครงการพัฒนารูปแบบการใช้ศักยภาพของท้องถิ่นในโครงการชุมชนนำอยู่จังหวัดน่าน

รายงานฉบับนี้ สำเร็จล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะทำงานโครงการที่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่เกษตรในพื้นที่เป็นผู้ที่สนับสนุน แนะนำ แนะนำหวังว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจต่อไป

คณะทำงานเกษตรชีวภาพชุมชนบ้านคอง

วันที่ 26 ธันวาคม 2550

สรุปทเรียนโครงการลดการใช้สารเคมีในเกษตรกรไร่ข้าวโพดชุมชนบ้านดอง ค.แม่จรม ความเป็นมา

ไทยเป็นประเทศที่ถือว่าทำเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งแต่เดิมวัฒนธรรม ประเพณีที่มีการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เช่น การอาศัยแรงงานระหว่างครัวเรือน (เอามือ) ชาวบ้านมีการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในรูปแบบอาศัยแรงงานสัปดาห์ละหนึ่ง พืชพรรณชนิดตามฤดูกาล พึ่งพาตนเองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ต่อมาได้มีการนำสารเคมีมาใช้ในการทำการเกษตรซึ่งแรก ๆ ได้ผลดีคู่กับการลงทุนแค่ด้อย ๆ มา ดินเกิดปัญหาทำให้ได้ผลผลิตที่ลดน้อยลงไม่เพียงพอต่อความต้องการที่ชาวบ้านต้องดิ้นรน ค่อสู้เพื่อปากท้องของคนในครอบครัว เกษตรกรบางครอบครัวต้องออกจากชุมชน ไปทำงานหารายได้ในเมืองหรือจังหวัดที่มีการจ้างงานสูง ชุมชนบ้านดองมีประวัติมาช้านานกว่า ส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองและถิ่น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเชิงเขา สลับกับพื้นที่ราบเพียงบางส่วน ประกอบด้วย 3 หมู่บ้านคือบ้านนาหมื่น หมู่ 4 บ้านดอง หมู่ 5 และหมู่ 6 บ้านดองเจริญราษฎร์ อยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอแม่จรม 18 กิโลเมตรและเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ระหว่าง 2 อำเภอ (อำเภอสันติสุข-อำเภอแม่จรม) การคมนาคมสะดวก อาชีพชาวบ้านส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ทำไร่ข้าวโพดเป็นหลัก (ช่วงเดือน เมษายน – พฤศจิกายน) เพาะปลูกทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่เชิงเขา โดยมีการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมีอย่างแพร่หลายและต่อเนื่องชาวบ้านหันมาแข่งขันกันด้านผลผลิต คิดว่าทำมากได้มาก ขยายพื้นที่ทำกิน ขีดเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีราคาดี บางคนถึงกับไปเป็นตัวแทนขายทุน แต่เพราะเหตุใดชาวบ้านยังทำ ยังจน อย่างดีที่สุดก็เสมอตัว เมื่อหนี้มากก็ต้องดิ้นรนทำมาค้าต่อมาสุขภาพก็แย่งลง ซึ่งในวิถีชีวิตการทำเกษตรปัจจุบันอาศัยการเกื้อหนุน ค่อทุน จากรัฐสวัสดิการ (ความช่วยเหลือจากรัฐ) ช่วยเหลือกันเองที่ยังยึดติดกับการบริหารรูปแบบผลกำไรจากสมาชิก (สหกรณ์) หรือต้องอาศัยนายทุนธุรกิจทางการเกษตร เกือบครึ่งชีวิตชาวบ้านต้องปนเปื้อนวนเวียนสัมผัสอยู่กับสารเคมีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเชื่อและเลือกที่จะใช้ เพราะคิดถึงความสะดวก สบายลดต้นทุนแรงงานจนลืมภูมิปัญญาของชาวบ้าน ลืมการเกษตรวิถีทางธรรมชาติ ขาดการคำนึงถึงการบำรุงพื้นที่เพาะปลูก ก่อให้เกิดสภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดการดูแลรักษา เกิดดินป่วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการสนับสนุนจากวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์วิทยาลัยให้ชุมชนบ้านดองเป็นพื้นที่ขยายในปี 2550 และมีการร่วมจ่ายจากชุมชนบ้านดองส่วนหนึ่ง ชุมชนบ้านดอง ค.แม่จรม จึงได้เกิดกิจกรรม โครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้เกษตรกรให้เห็นความสำคัญถึงพิษภัยของสารเคมี
2. เพื่อสร้างความเข้าใจและลดพฤติกรรมการใช้สารเคมีในชุมชนบ้านดอง
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรที่สนใจด้านเกษตรชีวภาพ
4. เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับกลุ่มเกษตรกรให้ทดลองใช้เกษตรชีวภาพมาเป็นทางเลือกเพื่อนำไปสู่การลดค่าใช้จ่าย

ระยะเวลาโครงการ

ในระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายนถึงธันวาคม 2550 ทั้งนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อใช้เกษตรกรชีวภาพเป็นทางเลือกหนึ่งของการลดรายจ่ายของคนในชุมชน

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. การใช้จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเพาะปลูกพืช เพื่อให้การดำเนินโครงการสัมพันธกับช่วงระยะเวลาที่คณะทำงานบริหารโครงการและเกษตรกรเห็นควรว่า ให้ใช้สารเร่งชีวภาพคือการนำ พด.๒ และ พด.๒-๘ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดน่านมาเป็นตัวทดลองใช้ในโครงการ และเปลี่ยนจากการทดลองทำในไร่ข้าวโพด (ซึ่งอยู่ในระยะเวลาเก็บเกี่ยว จึงยังไม่สามารถใช้สารชีวภาพได้) มาเป็นแปลงพืชผักสวนครัวแทน เพราะเห็นผลได้ชัดเจนและสัมพันธกับระยะเวลาของโครงการ

2. สารอินทรีย์ชีวภาพ (พ.ด.2 และ พ.ด.7)

2.1 สารเร่ง พด.2 สำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

น้ำสกัดชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เป็นภูมิปัญญาของเกษตรกรนำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตและป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากในชุมชนมีวัตถุดิบที่หลากหลาย เช่น เศษพืช เศษผัก ผลไม้และอื่นๆ ที่เกษตรกรได้นำวัสดุเหล่านี้มาผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำได้ผลเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังคงต้องทดลองทำและนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง

สารเร่ง พด.2 หมายถึง เชื้อจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติในการย่อยสลายวัสดุการเกษตร ลักษณะเปียกหรือมีความชื้นสูงเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ได้เป็นของเหลวออกมาจากพืชหรือสัตว์ ประกอบด้วยกรดอินทรีย์และฮอร์โมนหรือสารเสริมการเจริญเติบโตหลายชนิด โดยดำเนินการกรรมการหมักในสภาพที่ไม่มีออกซิเจนทำให้กระบวนการหมักดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรรพคุณ

1. เร่งการเจริญเติบโตของรากพืช
2. เพิ่มการขยายตัวของใบ และการยึดตัวของลำต้นมากขึ้น
3. ชักน้ำให้เกิดการงอกของเมล็ด
4. ส่งเสริมการออกดอกและติดผลดีขึ้น

วัสดุที่กลุ่มใช้สำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (ถัง 50 ลิตร) ใช้เวลาหมักอย่างน้อย 21 วัน

ผักหรือผลไม้ : กากน้ำตาล : น้ำ

ผักทองสุก ลูกพริก แดงกว่า กล้วยสุก 10 กิโลกรัม : 2 ลิตร : 40 ลิตร

วิธีทำ - ละลายสารเร่ง พด.2 ในน้ำ 10 ลิตร ผสมให้เข้ากันนาน 5 นาที

- ผสมเศษวัสดุและกากน้ำตาลลงในถังหมักขนาด 50 ลิตร แล้วเทสารละลาย พด.2 ในข้อ

1 ผสมลงในถังหมัก แล้วคว่ำกลั้วหรือคนให้ส่วนผสมเข้ากันอีกครั้ง ปิดฝาไม่ต้องสนิท

อัตราการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำกับแปลงปลูกพืช : ผสมปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 1 ส่วน กับน้ำ 500 ส่วน
 วิธีการใช้ : ฉีดพ่นที่ใบและลำต้น 10 วันต่อครั้ง

2.2 สารเร่ง พด.7 หรือสารไล่แมลงศัตรูพืช

เป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติในการเพิ่มประสิทธิภาพการหมักและย่อยสลายพืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ในสภาพที่ไม่มีออกซิเจน เพื่อผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช

สมุนไพรป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช สูตร พด.7

เป็นสารสกัดจากพืชสมุนไพรเพื่อใช้ป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งสรรพคุณต่างๆ ขึ้นอยู่กับชนิดของสมุนไพรที่ใช้หมัก ได้แก่ พืชที่มีกลิ่นฉุน รสเผ็ด ขม สารเบื่อเมา เพื่อป้องกัน,ไล่, กำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น สะเดา ตะไคร้หอม ข่า ขิง พริก มะกรูด กระเทียม พริกไทย ฯลฯ และพืชมียางหรือรสฝาดเพื่อผลิตสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น กล้ายศิษ โยธูชาติปัส

สรรพคุณ ป้องกันแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยค่าง ๆ หนอนเจาะ แมลงหวี่ ที่มาเจาะผลและลำต้นพืช การผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืชโดยใช้สารเร่ง พด.7 (สารเร่ง พด.7 ของผลิตได้จำนวน 50 ลิตร) พืชสมุนไพรที่กลุ่มใช้ทำสารไล่แมลง

กากน้ำตาล : น้ำ
 ใช้ใบสะเดา ขิง ข่า พริก กระเทียม ตะไคร้หอม รากไหล 15 กก. : 2 ลิตร : 30 ลิตร
 วิธีทำ

1. สับสะเดาให้เป็นชิ้นเล็ก ทูบหรือตำให้แตก
2. นำกากน้ำตาลใส่ลงในถังหมักผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน
3. ละลายสารเร่ง พด.7 ในน้ำ 30 ลิตร ผสมให้เข้ากัน 5 นาที แล้วเทในถังหมัก คลุกเคล้าหรือคนให้ส่วนผสมเข้ากันนาน 5 นาที และเทในถังหมักคลุกเคล้าหรือคนให้ส่วนผสมเข้ากันอีกครั้ง
4. ปิดฝาไม่ต้องสนิท และตั้งไว้ในที่ร่มใช้ระยะเวลาในการหมัก 21 วัน (3 อาทิตย์)

5. คลุกเคล้าและคนส่วนผสมดังกล่าวให้เข้ากัน ควรคนบ่อยๆ เพื่อให้สารออกฤทธิ์ ละลายออกมา หมัก 21 วันขึ้นไป จึงกรองหรือคั้นน้ำนำไปใช้ ส่วนกากนำไปทำปุ๋ยหมักหรือนำไปหว่านในแปลงพืชผักเพื่อป้องกันหรือไล่แมลงศัตรูพืช

วิธีและอัตราการใช้ ผสมน้ำฉีดพ่นป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช อัตรา 10 ซ่อน โด๊ยะ ค่อน้ำ 20 ลิตร โดยฉีดพ่นที่ใบ ลำต้น และรดลงดินทุก ๆ 20 วัน และทุก 3-5 วัน เมื่อแมลงเริ่มระบาด

**** อาจพบหนอนตัวโตๆ ในถังหมัก ไม่ต้องตกใจยังใช้ป้องกันกำจัดหนอน แมลง และโรคพืชได้เหมือนเดิม****

สรุปผลกิจกรรมโครงการ

1.กิจกรรมการสำรวจข้อมูลก่อนดำเนินกิจกรรมโครงการ

1.1. หลังจากได้รับงบประมาณจากผู้สนับสนุนโครงการ ปลายเดือนสิงหาคม 2550 เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างคณะทำงานกับชุมชน ได้มีการเชิญผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้านมาร่วมประชุมกันเพื่อขอความเห็นชอบและข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม โครงการที่จะลงปฏิบัติในพื้นที่

1.2. เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและเป็นข้อมูลปฐมภูมิเพื่อคืนข้อมูลที่ได้สู่เวทีชุมชนทางคณะทำงานได้ทำการออกแบบสำรวจการใช้สารเคมีในเกษตรกรชุมชนบ้านคองขึ้น โดยทำการสอบถามเกษตรกรที่ทำไร่ข้าวโพดเป็นหลัก สำรวจใน 3 หมู่บ้าน มีเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนตอบกลับมาจำนวน 111 หลังคาเรือน และจากการรวบรวมข้อมูล พบว่า

- พื้นที่เพาะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ที่เป็นพื้นที่ ส.ป.ก. กว่าร้อยละ 90 มีการพ่นยาฆ่าหญ้ามากกว่า 2 รอบใน 1 ฤดูกาล ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วนใหญ่จะรับจ้างทำและรับจ้างพ่นยาฆ่าหญ้ามากกว่า 3 ครั้งใน 1 ฤดูกาล
- การทำไร่ข้าวโพดจะทำทั้งปีราบ(พื้นราบ)และป่าหิน(พื้นที่ลาดชัน บนเขา) เพราะราคาดี ปริมาณพื้นที่การเพาะปลูกขึ้นอยู่กับสภาวะราคาผลผลิตผลการเกษตรแต่ละปี ถ้าราคาดี จะทำมาก ดังนั้นในปี 2549 ทำไร่ข้าวโพดมากขึ้นกว่าปี 2548 (คิดตามพื้นที่การเพาะปลูก)
- ร้อยละ 100 ใช้ปุ๋ยยูเรีย (ทั้งปุ๋ยเม็ดและปุ๋ยน้ำคาล) และพ่นยาฆ่าหญ้า ในพื้นที่เพาะปลูก
- แหล่งที่ได้มาของปุ๋ยและยาฆ่าหญ้าที่สำคัญของเกษตรกรคือสหกรณ์การเกษตรอำเภอแม่จริม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) นายทุนและลงทุนซื้อเองเป็นส่วนน้อย
- เฉลี่ยอัตราส่วนการใช้เมล็ดพันธุ์ 1 กก. / การใช้ปุ๋ยเคมี 10 – 15 กก.
- ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพหรือปุ๋ยพืชสด เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- หลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดส่วนใหญ่จะปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วดำ ถั่วเหลือง หมุนเวียน กรณีไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียนต่อเกษตรกรก็จะปล่อยพื้นที่เพาะปลูกไว้เฉย ๆ โดยไม่มีการบำรุงรักษาดินต่อ ทั้งไว้นานกว่าจะเริ่มฤดูกาลเพาะปลูกต่อ
- ร้อยละ 30 มีอาการปวดเวียนศีรษะ หรืออาการมีผื่นคัน ตามร่างกาย หลังทำการใช้สารเคมี
- มีเกษตรกรที่ยินยอมและสนใจมาทำการเจาะโลหิตเพื่อหาสารพิษตกค้างในเลือดจำนวน 278 คน

2.กิจกรรมคืนข้อมูลสู่เวทีชาวบ้าน

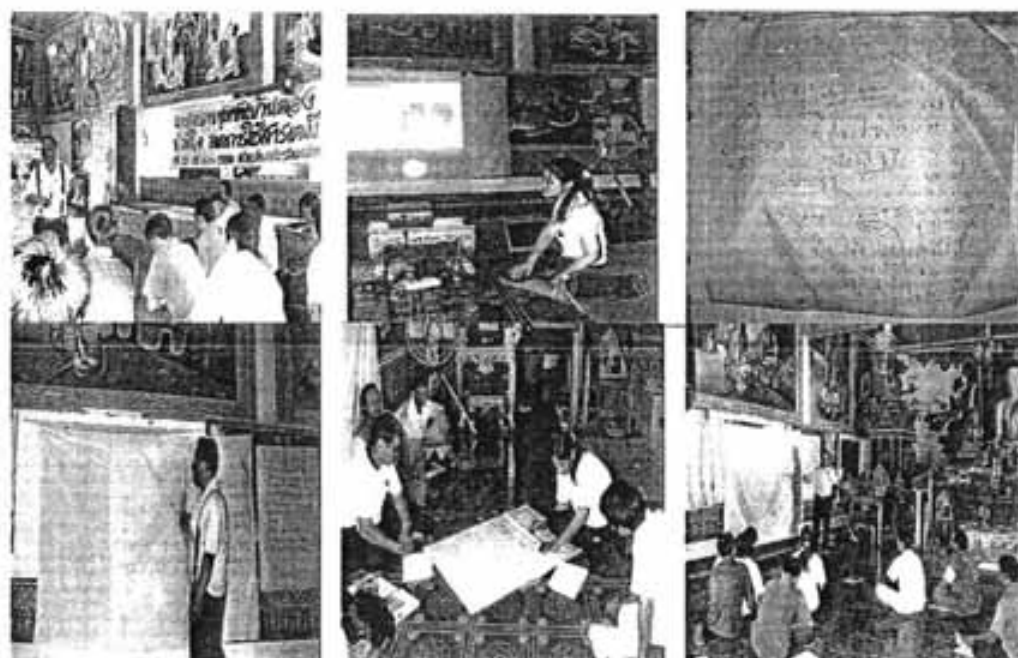
นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจเชิงในที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้านพร้อมทั้งแจ้งรายชื่อและนัดหมายเกษตรกรมาทำการเจาะโลหิตจากปลายนิ้ว เพื่อหาสารพิษตกค้างในกระแสเลือด

3.กิจกรรมการสร้างความตระหนักให้เกษตรกรให้เห็นความสำคัญถึงพิษภัยของสารเคมีและค้นหาภาวะเสี่ยงต่อพิษของสารเคมี

ผลการเจาะเลือดของเกษตรกรเดือนกันยายน 2550

หมู่	จำนวนเกษตรกร ที่มารับการเจาะ	ปลอดภัย (ระดับ 1)	เริ่มเสี่ยง (ระดับ 2)	เสี่ยงสูง (ระดับ 3)	ไม่ปลอดภัย (ระดับ 4)
4	58 คน	1	14	36	7
5	90 คน	1	21	59	9
6	67 คน	1	14	43	9
รวม	215 คน (100 %)	3 (1.4%)	49 (22.8%)	138 (64.2%)	25 (11.6%)

4.เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของเกษตรกรชุมชนบ้านตองในวันที่ 25 – 26 กันยายน 50 ณ วัดบ้านคอง หมู่ 5 ต.แม่จirim อําเภอแม่จirim และโครงการหลวงวัดโป่งคำ ต.พงษ์ อําเภอดันดิสุข จากผลของการเจาะเลือดทางคณะทำงาน ได้คัดเลือกเกษตรกรที่มีผลเลือกระดับ 4 จำนวน 25 คน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านจาก 3 หมู่บ้าน รวม 28 คน มาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำกิจกรรม ฯ ต่อ

โดยเนื้อหาและประเด็นหลักของการจัดเวที 2 วัน

- รู้ถึงพิษภัยและโทษของสารเคมีที่จะเกิดกับร่างกายของเกษตรกร โดยผู้ที่มาให้ความรู้ คือ แพทย์จากโรงพยาบาลแม่จรม
- ทราบถึงสถานการณ์และข้อมูลครัวเรือน พื้นที่ปลูกข้าวโพดและค่าใช้จ่ายการใช้สารเคมีในไร่ข้าวโพดจังหวัดน่าน ที่ค้นหาได้จากสำนักงานการเกษตรจังหวัดน่านเปรียบเทียบกับอำเภอข้างเคียงเพื่อชี้ให้เห็นถึงอัตราการใช้และค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรต้องใช้ในการเพาะปลูก ปี พ.ศ.2549

อำเภอ	หลังคาเรือนที่สำรวจ	หลังคาเรือนที่เพาะปลูก	ร้อยละ	พื้นที่ที่ใช้เพาะปลูก	ค่าเฉลี่ยปลูก/ครัวเรือน	ประเภทค่าใช้จ่ายแยกประเภท (บาท)			รวมเป็นเงิน
						ปุ๋ยเคมี	ยาน้ำมัน	ยาฆ่าหญ้า	
เมือง	21,901	2,412	11.01	29,216	12.11	2,873,931	6,949,366	9,108,312	18,931,609
แม่จรม	4,051	1,304	32.19	17,157	13.16	394,905	4,383,709	5,143,586	10,022,200
สันติสุข	3,887	1,351	34.76	18,998	14.06	542,582	1,739,100	3,240,865	5,522,547
บ่อเกลือ	3,490	130	3.72	484	3.72	42,013	435,205	258,654	735,872
ภูเพียง	10,520	1,531	14.55	22,295	14.56	1,421,832	4,522,108	7,897,062	13,841,002

- ได้รับความรู้ด้านการดูแลรักษา ปรับปรุงสภาพพื้นที่เพาะปลูก โดย หมออดิน นักวิชาการเกษตรจากสำนักงานการเกษตรอำเภอแม่จรม

- เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การกำจัดแมลง-วัชพืชและการบำรุงดิน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/รูปแบบอย่างที่ดี โดยใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้

1. สภาพดินของพื้นที่เพาะปลูกของท่านเป็นอย่างไร เพาะปลูกได้ผลผลิตดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่และประสบปัญหาแมลงหรือวัชพืชอย่างไร

2. สภาพดินในหมู่บ้านของท่านโดยรวมมีสภาพเป็นอย่างไร มีเกษตรกรรายใดที่ใช้ชีวภาพในพื้นที่เพาะปลูกบ้าง

3. ปัจจุบันท่านมีวิธีการดูแล บำรุงรักษาดินในพื้นที่เพาะปลูกด้วยวิธีใด เมื่อไคร่ และ ถ้าต้องแก้ไขปัญหาแมลงและวัชพืช ในพื้นที่เพาะปลูกด้วยวิธีการที่ไม่ต้องใช้สารเคมี (ภูมิปัญญา)

4. ให้สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อลดการใช้สารเคมีในพื้นที่เพาะปลูกในชุมชนของท่าน โดยระบุเป้าหมาย/กิจกรรม/วิธีการที่จะดำเนินการต่อ

- มีกิจกรรมการศึกษาดูงานเกษตรกรธรรมชาติจากโครงการหลวงวัดโป่งคำและดูตัวอย่างจากเกษตรกรตัวอย่างที่ทำการเกษตรชีวภาพของอำเภอสันติสุข

- เกิดกลุ่มเกษตรกรชีวภาพและฝึกปฏิบัติทำจริงลงในพื้นที่โดยทดลองเชิงเปรียบเทียบด้วยตัวของตัวเกษตรกรเอง สมาชิกคัดเลือกกันเอง เกิดคณะทำงานเกษตรชีวภาพชุมชนบ้านดอง โดยมีผู้ใหญ่บ้านจาก 3 หมู่บ้านเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และหัวหน้าสถานีอนามัย, นักวิชาการเกษตรเป็นที่ปรึกษา

นายนิทรรศ ธนะชัย	คณะทำงาน
นายเรีว ณะรินทร์	คณะทำงาน
นายฉลาด กันชนะ	คณะทำงาน
นายสว่างอินตาวิณ	คณะทำงาน
นายวิทยา คำแปง	คณะทำงาน
นายรัตน์ ไชยนา	คณะทำงาน
นายไพฑูรย์ จันอ้น	คณะทำงาน

- มีการประชุมของคณะทำงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามความก้าวหน้าโครงการอย่างต่อเนื่องทุกสิ้นเดือน

ผลการประชุมกลุ่มเกษตรกรชีวภาพ ต้นเดือน ต.ค. 2550 เริ่มจากสมาชิกกลุ่ม ๒๘ คนได้ร่วมกันคิดร่วมกันเสนอ ผลจากการได้ดูตัวอย่าง มาเริ่มเรียนรู้ ทดลองทำเกษตรชีวภาพ (เพราะจากเวทีเสวนานั้นไม่สามารถแก้เรื่องยาฆ่าหญ้าหรือปุ๋ยเคมีได้ทีเดียว แต่เกษตรชีวภาพสามารถเป็นทางเลือกหนึ่งได้ในการลดรายจ่าย)

1. รวมกลุ่มกันเริ่มทำปุ๋ยน้ำ(ปุ๋ยคั่ว)พค.๒และน้ำหมักชีวภาพ(สารไล่แมลง)พค.๗ก่อน โดย สารพ.๒ และ พ.๗ ให้ขอรับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดินจังหวัดน่าน

2.บนพื้นฐานร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ (เริ่มฝึกทำเป็นวันที่ 19 ตุลาคม 50)

3.เมื่อได้ผลจากการร่วมกันทำ ให้สมาชิกกลุ่มได้นำไปทดลองใช้ในแปลงการเกษตร โดยเริ่มจากแปลงพืชที่ได้ผลผลิตเร็ว เห็นผลได้ชัดเจน เช่น ผักกาด ผักบุ้ง ถั่วดำ ข้าวโพดหมอก โดยให้มีแปลงทดลองกับแปลงเปรียบเทียบ

4.หลังการทดลอง เดือนธันวาคม มาแสดงผลหรือสรุปผลการเปรียบเทียบ หาปัญหา อุปสรรค ของการดำเนินงาน โดยระบุเป้าหมาย/กิจกรรม/วิธีการที่จะขยายผลต่อเนื่อง

5.ส่วนพื้นที่เพาะปลูกที่สามารถทดลองทำได้ทันที คือ แปลงผักกาด แปลงผักบุ้ง เริ่มทำในแปลงทดลองก่อนใช้พด.๒-๘ ต้นเดือนตุลาคม

6.กิจกรรมการเก็บตัวอย่างดินในแปลงข้าวโพดเพื่อส่งตรวจหาค่าความอุดมสมบูรณ์ ภาวะกรด ด่าง ควรทำหลังเก็บเกี่ยวข้าวโพดก่อน ดังนั้นจึงตกลงทำกิจกรรมนี้ในเดือน พฤศจิกายน

7.เดือนธันวาคม 50 หลังจากทราบผลดินแปลงเพาะปลูกข้าวโพดเรียบร้อยแล้วจึงจะจัดเวทีอีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งมีการแจกแบบสอบถามหลังการนำพด.๒-๘ ไปใช้ว่าได้รับผลอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้นบ้าง และกลุ่มเกษตรกรจะเสนอข้อคิดเห็นกับการดำเนินโครงการต่อไปอย่างไร

ความสำเร็จ ความไม่สำเร็จและข้อเสนอแนะของโครงการ

ภายในระยะเวลา 4 เดือนของโครงการ สามารถบอกได้ว่าโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ในบางข้อ โดยเฉพาะกิจกรรมการเจาะโลหิตเพื่อหาสารพิษตกค้างและเวทีประชุมคืนข้อมูล โดยได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรและผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี สำหรับข้อมูลการใช้ปริมาณสารเคมีและค่าใช้จ่ายในการนำสารเคมีมาใช้นั้น เกษตรกรยังต้องมีภาระในครอบครัวและผูกพันอยู่กับหนี้สิน และความเคลือบใจในการใช้สารเคมีเพราะเห็นผลชัดเจน เมาแรงงาน ใช้เวลาดูแลน้อย ประกอบกับการใช้สารชีวภาพมาเป็นทางเลือกสำหรับเกษตรกรนั้นยังไม่เห็นผลที่เด่นชัดมากนัก และต้องมี

ความอดทน ทดลอง ใช้เวลาต่อเนื่อง ตลอดจนพืชผลที่เป็นรายได้หลักของเกษตรกรชุมชนบ้านดอง คือ ข้าวโพด (ปัจจุบัน ราคาดี) จึงยังไม่สามารถลดหรือเลิกใช้สารเคมีเช่น ปุ๋ยและ ยาฆ่าหญ้าได้ ดังนั้นกิจกรรมตามโครงการนี้ จึงถือว่่าเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้เกษตรกรให้เห็นความสำคัญถึงพิษภัยของสารเคมี โดยการใชักลวิธีเจาะโลหิตจากปลายนิ้ว มาสร้างกระแสให้เกษตรกรหันมาใส่ใจกับสุขภาพของตนเองได้ระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ บอกไม่ได้ว่าการเจาะโลหิตหาสารพิษตกค้างนั้นจะทำให้เกษตรกรเลิกหรือลดการใช้สารเคมีจริงหรือไม่ ประกอบกับกิจกรรมนี้ เป็นภารกิจหรือหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ชาวบ้านทำเองไม่ได้ ต้องรอเจ้าหน้าที่มาทำให้ ดังนั้นกิจกรรมที่ดี และคณะทำงานต้องดำเนินการต่อก็คือต้องมีการสร้างความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ให้กับผู้นำชุมชน เกษตรกรหรือเยาวชน (จากเวทีเสวนาพบว่า มีเด็กบางคนต้องไปถือสายยางพ่นยาฆ่าหญ้าให้ผู้ปกครอง หรือเด็กบางคนถึงกับต้องพ่นยาฆ่าหญ้าเองด้วยซ้ำ) เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวอย่างไรที่ไม่เสี่ยงต่อการรับสารเคมีเพิ่ม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับกลุ่มเกษตรกรชีวภาพที่มีผู้เดิมให้ชักชวนหรือขยายเครือข่าย ขยายความ ประชาสัมพันธ์ต่อที่ประชุมหมู่บ้าน ช่วยกันหาวิธีการหรือเวทีต่อให้กับกลุ่มเกษตรกรชีวภาพได้ทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หนังสือโครงการชีวิตดี เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของ กฟผ. มาทดลองปฏิบัติก่อนพร้อมทั้งส่งเสริมการดูแลเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่ข้างเคียง หรืออาจมีพื้นที่ร่วมในชุมชน เช่น แปลงสาธิต ศูนย์เรียนรู้ หรือโรงเรียนเกษตรกร ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ฝ่าย โดยเริ่มจากนโยบายท้องถิ่นก่อน พร้อมทั้งผลักดันให้เข้าสู่แผนชุมชนของหมู่บ้าน และชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามาช่วยสนับสนุนกิจกรรมนี้ต่อไป

ภาพประกอบโครงการลดการไร้สารเคมีของกรมเกษตรกรรมชนบทภาคใต้ ตามคณบดี

1. กิจกรรมการประชุมเห็นภาพและคืนข้อมูลที่ประชุมหมู่บ้านในตรอกมัสการจังหวัดภูเก็ต

2. กิจกรรมการรับทราบและระดมความคิดเห็นของเกษตรกรให้เห็นภาพรวมสำคัญที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง
จากเวทีประชาคมเกษตรกร

3. งานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของเกษตรกรชุมชนบ้านตอในวันที่ 25 - 26 กันยายน 50

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมฯ ฝึกปฏิบัติงานและดูแลรักษาของใช้ของชุมชน
 2. มีบทบาทหน้าที่และรายละเอียดของกิจกรรมด้วยตนเอง

5. สรรเสริญหรือชื่นชมภาพ (พ.ด.2 และ พ.ด.7)

สารเร่ง พด.2 สำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

สารเร่ง พด.7 หรือสารไล่แมลง/ศัตรูพืช

6. กิจกรรมการสาธิตและทดลองทำสารอินทรีย์ชีวภาพ (พ.ด.2 และ พ.ด.7)

